

33. srečanje »Mladi za napredek Maribora«

**MODEL SPREMEMBE
SISTEMA GIMNAZIJSKEGA IZOBRAŽEVANJA**

Raziskovalno področje:
Interdisciplinarno (sociologija, psihologija in pedagogika)

Inovacijski predlog

Avtor: NOMI HRAST
Mentor: ZDENKA KEUC, MARIJA JAVORNIK KREČIČ
Šola: II. GIMNAZIJA MARIBOR

2016, Maribor

33. srečanje »Mladi za napredek Maribora«

**MODEL SPREMEMBE
SISTEMA GIMNAZIJSKEGA IZOBRAŽEVANJA**

Raziskovalno področje:
Interdisciplinarno (sociologija, psihologija in pedagogika)

Inovacijski predlog

2016, Maribor

KAZALO

stran

Kazalo

Kazalo.....	3
<i>KAZALO SLIK</i>	5
KAZALO PREGLEDNIC	6
KAZALO GRAFOV	6
OKRAJŠAVE, UPORABLJENE V NALOGI.....	8
POVZETEK	9
SUMMARY	9
ZAHVALA.....	10
1. UVOD	11
1.1. Namen inovacijskega predloga.....	12
1.2. Metodologija dela	13
1.3. Omejitve inovacijskega predloga o spremembi modela gimnazijskega izobraževanja	13
1.4. Raziskovalno vprašanje	13
2. PREGLED LITERATURE	14
2.1. Izobraževanje.....	14
2.2. Brezposelnost mladih v Sloveniji	15
2.3. Vlaganje v izobraževalni sistem v Sloveniji.....	20
2.4. Gimnazijsko izobraževanje v Sloveniji	21
2.5. Gimnazijsko izobraževanje v tujini	24
3. RAZVOJNO - IZOBRAŽEVALNI TRENDI NA RAVNI GIMNAZIJSKEGA IZOBRAŽEVANJA	27

3.1. Razlaga pomanjkljivosti nekaterih elementov GP.....	28
3.2. Trenutna stopnja avtonomnosti pri izvajanju gimnazijskega programa v Sloveniji	30
4. PRAKTIČNI DEL – RAZISKAVA.....	32
4.1. Anketni vprašalnik.....	32
4.1.1. Osnovni podatki o anketirancih	32
4.1.2. Rezultati ankete.....	33
5. ANALIZA ANKETE PO DELEŽNIKI (DIJAKI, PROFESORJI, STARŠI).....	42
6. INOVACIJSKI PREDLOG.....	45
6.1. Izhodišča in aktivnosti za pripravo inovacijskega predloga.....	45
6.2. Splošni podatki o modelu	48
6.3. Obveze v programu	50
6.4. Predmeti.....	51
6.5. Razporeditev kreditnih točk po letih	52
6.6. Shematični prikaz izvedbenega kurikula	54
6.7. Primeri predmetnikov	56
6.8. Vidik organizacije (fleksibilnost urnika; število ur).....	59
6.8.1. Organizacija pouka	59
6.8.2. Profesorji.....	60
6.8.3. Ocenjevanje.....	60
6.8.4. Previsoka pričakovanja profesorjev do učencev in preobsežnost dela	61
6.8.5 Matura.....	62
6.8.6 Potrdila o kakovosti gimnazije, o neformalnih znanjih	62
6.9. Opredelitev kompetenc, pridobljenih v procesu spremenjenega modela gimnazijskega izobraževanja.....	63
6.10. SWOT analiza novega modela gimnazijskega izobraževanja.....	65
6.11. Način vključitve modela v prakso in uporabnost modela.....	67

6.9 Družbena odgovornost novega modela gimnazijskega izobraževanja	68
6.9.1 Definicija družbene odgovornosti po standardu ISO26000:2010:	68
7. IZHODIŠČA ZA NADALJNJE RAZISKOVANJE.....	75
8. SKLEPNE MISLI.....	76
9. LITERATURA in VIRI	77
9.1. Literatura	77
9.2. Viri.....	78
10. PRILOGE	79
10.1 PRILOGA – Pismo A. Lincolna sinovemu učitelju	79
10.2. PRILOGA - Anketni vprašalnik	80
10.3. PRILOGA 3 – Predlogi anketirancev za spremembo gimnazijskega programa – povzetek.....	88
10.4. PRILOGA 4 - Komentarji ankete glede na status anketiranih (dijak, profesor, starši)	97
10.5. PRILOGA – Tabela primerjave predlogov sprememb gimnazijskega programa po deležnikih.....	115
10.6. PRILOGA - Učni načrt vsebin predmeta Poslovne in življenjske strategije.....	139
10.7. PRILOGA - Učni načrt vsebin za predmet Državljanstva vzgoja	145
10.8. PRILOGA - Učni načrt vsebin predmeta Teorija znanja in kreativnost.....	148

KAZALO SLIK

<i>Slika 1 - Izobraževalni sistem v Sloveniji (Tomšič, 2008).</i>	14
<i>Slika 2 - Shema gimnazijskega izobraževanja (MIZŠ, 2016).</i>	22
<i>Slika 8 - Razporeditev študijskih točk po letnikih. (vir: lasten)</i>	52
<i>Slika 9 - Študijske točke v 1. letniku. (vir: lasten)</i>	53
<i>Slika 10 - 2. letnik - razporeditev študijskih točk. (vir: lasten)</i>	53
<i>Slika 11 - 3. letnik razporeditev študijskih točk. (vir: lasten)</i>	53
<i>Slika 12 - 4. letnik - razporeditev študijskih točk. (vir: lasten)</i>	54

<i>Slika 3 - SWOT analiza novega modela gimnazijskega izobraževanja. (vir: lasten).....</i>	<i>65</i>
<i>Slika 4 - 'Ustvarjanje' inovativnih dijakov (vir: lasten)</i>	<i>67</i>
<i>Slika 5 - Odgovoren dijak. (vir: lasten).....</i>	<i>71</i>
<i>Slika 6 - Shema gimnazijskega sistema izobraževanja z izhodiščem po modelu ISO 26000 (standard za družbeno odgovornost) – predlog za nov standard na področju gimnazijskega izobraževanja (vir: lasten)</i>	<i>73</i>
<i>Slika 7 - Pismo A. Lincolna sinovemu učitelju (vir: http://englishbookgeorgia.com/blogebg/a-letter-from-abraham-lincoln-to-his-sons-teacher/, 3.2.2016, 23:24)</i>	<i>79</i>

KAZALO PREGLEDNIC

<i>Preglednica 1 - Kaj so največji problemi mladih? (Dežman, 2004).....</i>	<i>15</i>
<i>Preglednica 2 - Mladina (15-24 let) v formalnem izobraževanju (EUROSTAT, 2012).....</i>	<i>19</i>
<i>Preglednica 3 - Število (f) in strukturni odstotki (f%) anketirancev glede na spol.....</i>	<i>32</i>
<i>Preglednica 4 - Število (f) in strukturni odstotki (f%) anketirancev glede na njihov trenutni status.....</i>	<i>33</i>
<i>Preglednica 5 - Izhodišča za pripravo inovacijskega predloga.....</i>	<i>47</i>
<i>Preglednica 6 - Shematični prikaz izvedbenega kurikula (ni razdeljeno po letnikih).</i>	<i>54</i>
<i>Preglednica 7 – Hipotetičen predmetnik za 1. letnik.</i>	<i>56</i>
<i>Preglednica 8 - Hipotetičen predmetnik za 2. letnik.</i>	<i>57</i>
<i>Preglednica 9 - Hipotetičen predmetnik za 3. letnik.</i>	<i>58</i>
<i>Preglednica 10 - Hipotetičen predmetnik za 4. letnik.</i>	<i>59</i>
<i>Preglednica 11 – Ocenjevanje po novem modelu.</i>	<i>60</i>
<i>Preglednica 5 - Opredelitev kompetenc gimnazijskega modela.(vir: lasten)</i>	<i>63</i>
<i>Preglednica 6 - Primerjava predlogov sprememb gimnazijskega programa po deležnikih. (vir: lasten).....</i>	<i>115</i>
<i>Preglednica 7 -Učni načrt vsebin predmeta poslovne in življenjske strategije (vir: lasten) .</i>	<i>139</i>
<i>Preglednica 8 - Učni načrt vsebin za predmet Državljanstva vzgoja. (vir: lasten)</i>	<i>145</i>
<i>Preglednica 9 - Učni načrt vsebin predmeta Teorija znanja in kreativnost.(vir: lasten)</i>	<i>148</i>

KAZALO GRAFOV

<i>Graf 1 - Registrirana brezposelnost v RS (SURS, 2015).....</i>	<i>16</i>
<i>Graf 2 - Stopnja registrirane brezposelnosti po starostnih skupinah, 2014 (SURS, 2015).</i>	<i>17</i>

<i>Graf 3 - Brezposelni mladi po stopnji izobrazbe v obdobju 2008-2013. (SURS, 2014)</i>	18
<i>Graf 4 - Bruto domači proizvod in gospodarska rast v obdobju od 2002 -2014 (SURS, 2016)</i>	20
<i>Graf 5 - Delež javnih izdatkov za formalno izobraževanje, v BDP, za obdobje 2007 - 2013. (SURS, 2016)</i>	21
<i>Graf 6 - Dva različna stila poučevanja na gimnazijski ravni izobraževanja</i>	33
<i>Graf 7- O vlogi in delu gimnazije v šolski vertikali</i>	34
<i>Graf 8 - Kaj vam predstavlja učenje?</i>	35
<i>Graf 9 - Najustreznejše učne situacije</i>	36
<i>Graf 10 - Najpogostejši tip učitelja.</i>	36
<i>Graf 11 - Učne okoliščine, ki najbolj vplivajo na učne rezultate dijakov</i>	37
<i>Graf 12 - Predlogi za spremembo organizacije dela v gimnaziji</i>	38
<i>Graf 13 - Osebnostne lastnosti, ki jih dijaki »izgubijo« tekom gimnazijskega izobraževanja.</i> 39	
<i>Graf 14 – Dijaki.</i>	97
<i>Graf 15 – profesorji.</i>	97
<i>Graf 16 – starši.</i>	98
<i>Graf 17 – Dijaki.</i>	99
<i>Graf 18 – profesorji.</i>	99
<i>Graf 19 – starši.</i>	99
<i>Graf 20 – dijaki.</i>	100
<i>Graf 21 – profesorji.</i>	101
<i>Graf 22 – starši.</i>	101
<i>Graf 23 - dijaki.</i>	102
<i>Graf 24 - profesorji.</i>	102
<i>Graf 25 – starši.</i>	103
<i>Graf 26 – dijaki.</i>	103
<i>Graf 27 – profesorji.</i>	104
<i>Graf 28 – starši.</i>	104
<i>Graf 29 – dijaki.</i>	105
<i>Graf 30 – profesorji.</i>	105
<i>Graf 31 – starši.</i>	105
<i>Graf 32 – dijaki.</i>	106

<i>Graf 33 – profesorji.....</i>	106
<i>Graf 34 – starši.</i>	107
<i>Graf 35 – dijaki.</i>	108
<i>Graf 36 – profesorji.....</i>	108
<i>Graf 37 – starši.</i>	109
<i>Graf 38 – dijaki.</i>	110
<i>Graf 39 – profesorji.....</i>	110
<i>Graf 40 – starši.</i>	111
<i>Graf 41 – dijaki.</i>	112
<i>Graf 42 – profesorji.....</i>	112
<i>Graf 43 – starši.</i>	112
<i>Graf 44 – dijaki.</i>	113
<i>Graf 45 – profesorji.....</i>	113
<i>Graf 46 – starši.</i>	113

OKRAJŠAVE, UPORABLJENE V NALOŽI

GP – gimnazijski program

GI - gimnazijsko izobraževanje

HAVO – srednje šole na Nizozemskem, ki pripravljajo dijake na vstop v poklicno izobraževanje

VWO – splošno srednješolsko izobraževanje na Nizozemskem (pred-univerzitetno izobraževanje)

ZRSŠ - Zavod za šolstvo Republike Slovenije

POVZETEK

Okoli 40 % mladih se danes odloča za gimnazijsko izobraževanje, katerega naloga je omogočiti razvoj znanj in veščin, ki jih bodo mladi potrebovali v nadaljnjem življenju in izobraževanju. Zato bi to moral biti način izobraževanja, ki je njim prilagodljiv razvija kritičnost in omogoča izbiro različnih hitrosti napredovanja ter ravni osvojenih znanj, še vedno pa ohranja dobro splošno izobraženost posameznika. Inovacijski predlog temelji na izsledkih empiričnih raziskav, opravljenih na tem področju v slovenskem in v evropskem prostoru ter na rezultatih ankete, opravljene posebej za to nalogo med gimnazijskimi dijaki, učitelji in starši v Sloveniji. Predstavljen je model, ki ima potencial preseči slabosti trenutnega modela in v slovenski gimnazijski prostor lahko prinese več svežine.

SUMMARY

Around 40 % of young people in Slovenia are now deciding for upper secondary education, whose mission is to enable the development of knowledge and skills that young people will need in later life and education. Therefore, the way of learning should be flexible to them, developing their critical thinking and allowing students to select different rates of progression and the different level of acquired knowledge, but still maintain a good general education of the individual. Innovation proposal is based on the results of empirical research carried out in this field in the Slovenia and in Europe as well as on the results of surveys, conducted specifically for this task between grammar school students, teachers and parents in Slovenia. Presented is a model that has the potential to overcome the weaknesses of the current model and can bring more freshness to the Slovenian gymnasium space.

ZAHVALA

Za pomoč in podporo pri nastanku raziskovalne naloge se iskreno zahvaljujem mentorici in somentorici, ravnatelju ter vsem intervjuvanim oz. anketiranim dijakom, njihovim staršem, profesorjem ter strokovnjakom.

1. UVOD

»Danes gre moj mali sin prvič v šolo – in vse mu bo tam nekaj časa tuje in novo, zato bi prosil, da ste nežni z njim. Podaja se v pustolovščino, ki ga lahko odvede prek kontinenta v avanturo, ki jo bodo verjetno spremljale vojne, tragedije, trpljenje. Tako življenje bo zahtevalo vero, ljubezen in pogum. Zato, dragi učitelj, vas prosim, da ga primete za roko in ga naučite o tem, kar mora vedeti. Naučite ga, toda blago, če zmorete. Naučite ga, da na vsakega sovražnika pride tudi en prijatelj. Morali ga boste naučiti, da niso vsi ljudje pravični, niti iskreni. A naučite ga tudi, da na vsakega slabega človeka pride en heroj, na vsakega pokvarjenega politika en predani vodja. Naučite ga, da je deset zasluženih centov več vrednih kot en najdeni dolar, da je v šoli precej bolj častno grešiti kot varati. Naučite ga, kako dostojanstveno izgubiti in kako uživati v zmagi. Naučite ga, naj bo obziren z obzirnimi, pa tudi nepopustljiv z grobimi. Takoj ga naučite, da je najlažje premagati nasilneže. Odvrnite ga od zavisti, če lahko, in ga naučite skrivnosti spokojnega nasmeha. Naučite ga, če lahko, kako se nasmejati, ko si žalosten; naučite ga, da solze niso sramota; naučite ga, da je slava lahko tudi v porazu, obup pa v uspehu. Naučite ga, da bo znal prodati svoje talente in um najboljšim ponudnikom, nikdar pa naj ne prodaja svojega srca in duše, za nobeno ceno. Naučite ga, naj se ne ozira na cinike. Naučite ga, če lahko, čudovitosti knjig, vendar mu dajte čas za globoko razmišljanje o večni uganki ptic na nebu, čebel na soncu in cvetlic na zelenem griču. Naučite ga verjeti v lastne ideje, celo takrat, ko mu vsi govorijo, da so napačne. Poskusite mojemu sinu dati moč, da ne sledi kot ovca, kadar vsi to počnejo. Naučite ga prisluhniti vsakemu, a naučite ga tudi, naj od vsega, kar sliši, izbere in zadrži samo tisto dobro, kar pride skozi sito resnice. Naučite ga, da bo znal prodati svoje talente in um najboljšim ponudnikom, nikdar pa naj ne prodaja svojega srca in duše, za nobeno ceno! Naj ima pogum biti neučakan in naj ima potrpežljivost biti pogumen. Naučite ga, da bo vedno imel vzvišeno vero vase, saj bo tako vedno imel vzvišeno vero v človeštvo in boga. To je velika zahteva, toda pogledjte, kaj lahko naredite. On je tako prisrčen mali deček in on je moj sin.«

Pismo Abrahama Lincolna učitelju, 19. stoletje

Ali se je od zapisa pisma ameriškega predsednika Abrahama Lincolna v 19. stoletju do danes poslanstvo izobraževanja v osnovi spremenilo? Če da, kako? Kako danes razumemo kakovosten pouk? Kakšnega dijaka želimo oblikovati z današnjim gimnazijskim programom,

da se bo lahko uspešno soočal z družbenimi, gospodarskimi, kulturnimi, socialnimi in drugimi izzivi ?

To so bila izhodiščna vprašanja za pristop k izdelavi inovacijskega predloga na področju izobraževanja dijakov v gimnazijskih programih, ki ga predstavljam v nadaljevanju. V inovacijskem predlogu raziskujem, kako je zastavljen sedanji model gimnazijskega izobraževanja, kako se je ta razvijal in kako ga deležniki gimnazijskega izobraževanja (dijaki, profesorji, starši) ocenjujejo z vidika razvojnih izzivov sodobne družbe. Na podlagi analize strokovne literature s tega področja ter rezultatov ankete med navedenimi skupinami deležnikov, bom oblikovala alternativen model gimnazijskega izobraževanja.

V zadnjih 20-tih letih je bilo v slovenskem prostoru narejenih nekaj raziskav s tega področja, kjer so identificirali tudi razloge za nujne spremembe, vendar resne alternative trenutnemu modelu gimnazijskega izobraževanja ni bilo oblikovane (Bela knjiga o izobraževanju, 2011; model Evropskih oddelkov (ZRSS, 2005- 2014); Poskus v gimnaziji (ZRSS; 2009 - 2014); Posodobitev gimnazijskih programov - konzorcij Slovenskih gimnazij (2008 - 2014)), zato program ostaja že več kot dvajset let nespremenjen.

1.1. Namen inovacijskega predloga

Namen inovacijskega predloga je analizirati stanje slovenskega gimnazijskega izobraževanja z vidika dijakov, staršev in učiteljev in predlagati alternativen model, ki bi upošteval izsledke raziskav, ankete in razvojne trende.

S pomočjo analize delovanja gimnazijskega izobraževanja v Sloveniji in v drugih evropskih državah ter smernic Evropske komisije na področju izobraževanja (2015), bom pridobila vpogled v trenutno stanje gimnazijskega izobraževanja. Z anketo bom pridobila oceno kakovosti gimnazijskega izobraževanja z vidika dijakov, profesorjev in staršev. To bo osnova za oblikovanje alternativnega modela gimnazijskega izobraževanja. Pri tem si bom pomagala še z ekonomskimi kazalci razvoja in podatki Statističnega urada RS, ki so splošno dostopni. Predlagan inovacijski model bo izdelan do ravni predmetnika ter možnosti organizacije pouka, ne pa na (vsebinski) ravni izvajanja vseh posameznih predmetov. Prikazala bom predlagano vsebino le nekaterih predmetov.

1.2. Metodologija dela

Uporabljene metode dela bodo:

- Pregled literature (sekundarni viri podatkov).
- Anketa med dijaki, profesorji in starši o izvajanju gimnazijskega izobraževanja (primarni viri podatkov).
- Primerjalna analiza vseh izsledkov in oblikovanje predloga.

1.3. Omejitve inovacijskega predloga o spremembi modela gimnazijskega izobraževanja

Pri raziskovalnem delu in pripravi inovacijskega predloga sem naletela na mnoge omejitve:

- Prostorske (omejitev števila strani naloge, krajevno izvajanje ankete samo v Sloveniji).
- Časovne (anketiranje v januarju 2016, en mesec, premalo časa za preverjanje inovacijskega predloga v praksi).
- Vsebinske (premajhna razpoložljivost podatkov o spremembah gimnazijskega programa v Sloveniji, ni enotnega modela ipd.).
- Po vzorcu vprašanih (omejeno število dijakov, staršev in profesorjev v anketi).
- In druge omejitve.

1.4. Raziskovalno vprašanje

Pri raziskovalnem delu sem si kot ključno nalogo zastavila poiskati odgovor na naslednje vprašanje: »Ali je trenutno izvajan gimnazijski program za dijake ustrezen z vidika njihove priprave na terciarno izobraževanje, sodobne izobraževalne trende in priprave na trg dela?«

V podporo raziskovalnemu delu sem si zastavila še naslednja podvprašanja:

RV 1.1 Kakšno vlogo ima danes splošna gimnazija v šolski vertikali?

RV 1.2 Kako kakovost gimnazijskega programa razumejo dijaki, starši in učitelji?

RV 1.3 Kakšne spremembe smo v Sloveniji uvajali v gimnazijski program (v nadaljevanju GP) v zadnjih 30-tih letih?

RV 1.4 Kaj se na področju gimnazijskega izobraževanja dogaja v evropski uniji?

RV 1.5 Kakšna je vloga učitelja v sodobni gimnaziji?

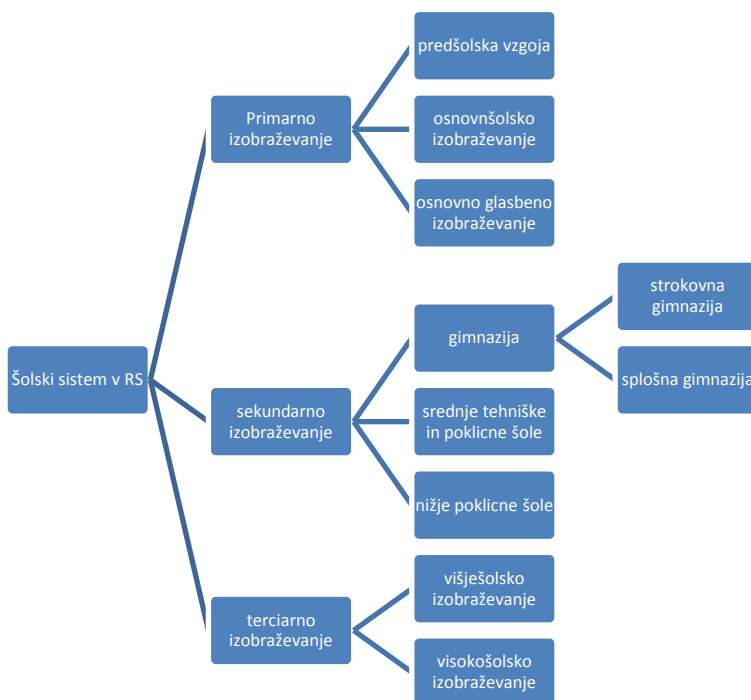
2. PREGLED LITERATURE

»Mladost je nekaj, kar imajo samo mladi in kar cenijo samo starejši.«

Agnar Mykle (1915–1994), norveški pisatelj

2.1. Izobraževanje

Izobraževanje lahko definiramo kot proces pridobivanja znanja, tako kognitivnega kot konativnega ter obvladovanje veščin. Zato je izobrazba končni dosežek, ki ga na vseh ravneh izobraževanja potrdi ustrezna listina (spričevalo, diploma, certifikat), ki naj bi pomenila tudi usposobljenost za trg dela. S tega stališča je izobraževanje organizirana dejavnost družbe, ki jo v formalnih oblikah izvajajo javne ali privatne izobraževalne institucije. Običajno se z doseganjem predvidenega standarda znanja zaključijo v naprej določenem času. Slovenski srednješolski šolski izobraževalni sistem je prikazan na sliki 1.

Slika 1 - Izobraževalni sistem v Sloveniji (Tomšič, 2008).

Če vse gimnazije zagotavljajo splošno izobrazbo, se pojavlja vprašanje, kakšna je pravzaprav razlika med splošnimi in strokovnimi gimnazijami? Tudi razlike med klasično gimnazijo in splošno so majhne. Vendar se tako vzgoja kot izobraževanje ne zaključita po tej shemi.

Predstavljata vseživljenjski proces, zato je razvijanje sposobnosti in pripravljenosti za samostojno učenje tudi skozi odraslo obdobje izjemnega pomena za uspešnost posameznika (Rečnik, 1991).

2.2. Brezposelnost mladih v Sloveniji

Obdobje med 15. in 19. letom predstavlja prehod od fluidne in disperzne zavesti posameznika k zgrajeni (bolj strukturirani) podobi, ki vključuje tudi družbeno identiteto in s tem prehod od razmeroma omejenega spektra socialnih vlog otroka in mladostnika, h kompleksnim in celostnim socialnim vlogam odraslega človeka. Ta prehod vključuje vedno večjo ekonomsko neodvisnost, (samo)odgovornost (pravno odgovorna oseba), prehod od sprejemanja informacij k njihovemu kritičnemu razmisleku (Ule, Miheljak, 1995). Zato se s tega zornega kota zastareli in premalo učinkoviti šolski sistemi lahko odražajo tudi v nezaposlenosti mladih, saj šele vstop v trg dela realno odpira možnosti za osebni razvoj posameznika v obdobju odraslosti (Eisenbert in Lazarsfeld v Ule, 2000:45). Uletova in Miheljak (2000) sta v raziskavi dijaške mladine v devetdesetih letih ugotovila, da je strah pred brezposelnostjo največji problem mladih, ki izpodrinja klasične mladostniške probleme, vezane na preživljanje prostega časa in konflikte z odraslimi. Strah pred nezaposlenostjo ostaja konstantno visok tudi v času študija. Čim bolj na koncu šolanja so, tem večji je strah mladostnikov, kar je razvidno iz Preglednice 1.

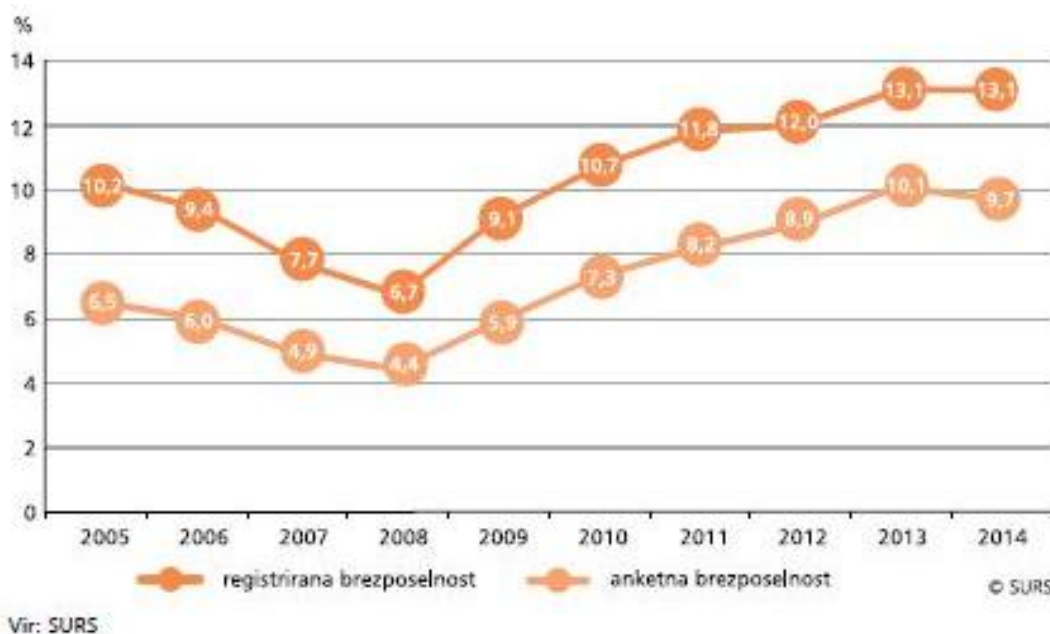
Preglednica 1 - Kaj so največji problemi mladih? (Dežman, 2004).

Naslov raziskave (ciljna skupina)	Mladina 95 Študenti/šudentke	Mladina 93 Dijaki/dijakinje	Mladina 85 splošen vzorec mladine
Brezposelnost	66,8	72,1	41,8
Alkohol, droge	60,6	68,6	11,9
Pomanjkanje denarja	38,0	47,0	18,8
Osamljenost	22,3	31,0	7,2
Problemi v šoli	17,8	35,5	8,6
Storilnostni pritisk	6,9	15,3	/

Pomanjkanje vzorov	13,8	12,3	15,4
Dolgčas	12,1	29,2	5,4
Konflikti z odraslimi	11,5	18,5	6,5
	N = 1.829	N = 2.354	N=538

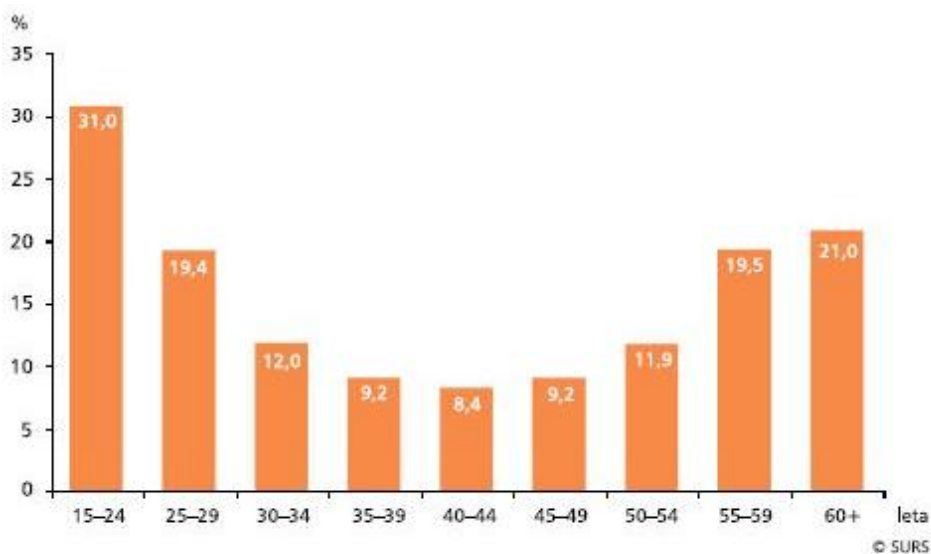
Da so bili strahovi mladih v devetdesetih letih 20. stoletja upravičeni, potrjujejo številke brezposelnosti v letu 2015, prikazane v grafu 1. V letu 2014 je bilo med brezposelnimi osebami 26 % takšnih, ki so imeli zaključeno le osnovno šolo ali manj. Srednješolcev je bilo med brezposelnimi osebami 11,9 % (Statopis, 2015).

Graf 1 - Registrirana brezposelnost v RS (SURS, 2015).

V letu 2014 je bil delež registriranih brezposelnih največji ravno v starostni skupini mladih med 15. in 24. letom. Registriranih je bilo več kot 30 % brezposelnih oseb in več kot 19 % v naslednji starostni skupini med 25. in 29. letom starosti. (SURS, 2015)

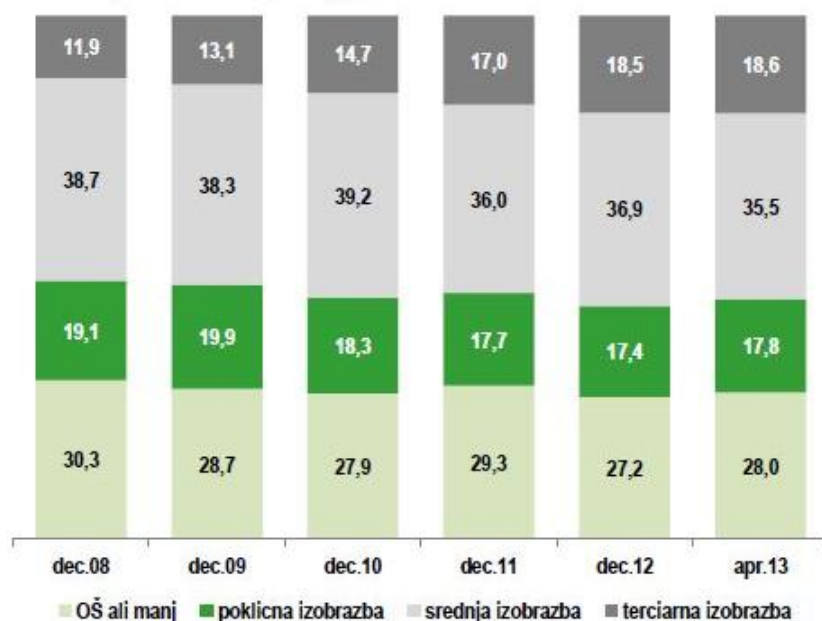
Graf 2 - Stopnja registrirane brezposelnosti po starostnih skupinah, 2014 (SURŠ, 2015).

Vir: SURŠ

V dokumentu **Problemske analize položaja mladih (2013)** navajajo, da je v Sloveniji situacija mladih na trgu dela slaba. Zato so mladi primorani opravljati negotove oblike dela, kot so prisilni s.p.-ji, agencijsko delo, honorarna dela in volonterska pripravništva. Posledica tega je, da se vedno več mladih seli iz Slovenije. V letu 2012 je bilo zabeleženo najvišje število odseljenih mladih državljanov Slovenije, kar 1.570. V primerjavi z letom 2008 se je ta številka podvojila (SURŠ, 2015). Brezposelnost mladih pomeni za družbo in posameznika veliko negativnih posledic. Izgublja se delovni potencial, višajo se izdatki za socialne transferje in upočasnjuje se proces odraščanja ter osamosvajanja mladih (Cerovške in Lukič, 2013). In ne samo to; kljub vedno večji izobraženosti, je v Sloveniji viden trend naraščanja višanja brezposelnosti tudi med univerzitetno izobraženimi posamezniki (graf 3).

Graf 3 - Brezposelni mladi po stopnji izobrazbe v obdobju 2008-2013. (SURS, 2014)

Ali je to zgolj odraz velike ekonomske krize ali pa lahko postavimo hipotezo, da je brezposelnost tudi odraz neuspešnih šolskih reform v preteklosti? Ne gre spregledati dejstva, da je Slovenija po številu vključenih dijakov v redni izobraževalni sistem v EU izjemno visoko, saj je bilo v letu 2012 kar 70 % mladih vključenih v formalno izobraževanje in v letu 2014 v srednješolsko izobraževanje kar 91 % vseh 15.-18.-letnikov (SURS 2015). Predvidevamo, da je to tudi delno posledica izhoda iz revščine in socialne izključenosti.

Preglednica 2 - Mladina (15-24 let) v formalnem izobraževanju (EUROSTAT, 2012).

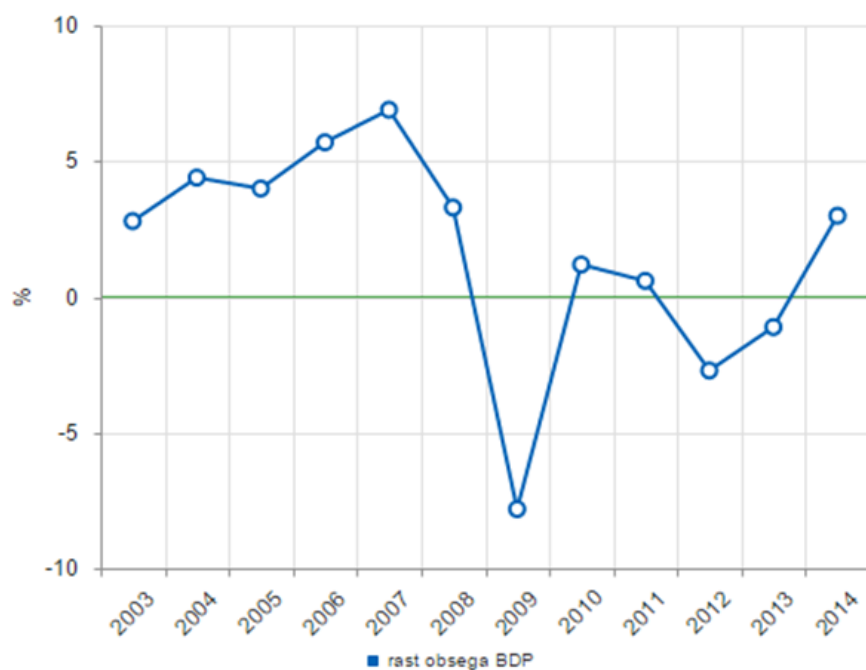
	%		
	2000	2005	2009
Slovenija	59,3	68,8	70,4
Povprečje EU-27	54,8	60,2	60,1
Države z nizkimi deleži			
Malta	37,1	39,7	47,0
Ciper	37,0	40,2	46,6
Luksemburg	40,8	40,4	42,5
Države z visokimi deleži			
Poljska	61,6	69,8	71,7
Finska	67,5	70,8	69,9
Litva	60,1	70,4	69,3

Vir: Eurostat (<http://ec.europa.eu/eurostat>, 1. 2. 2012)

2.3. Vlaganje v izobraževalni sistem v Sloveniji

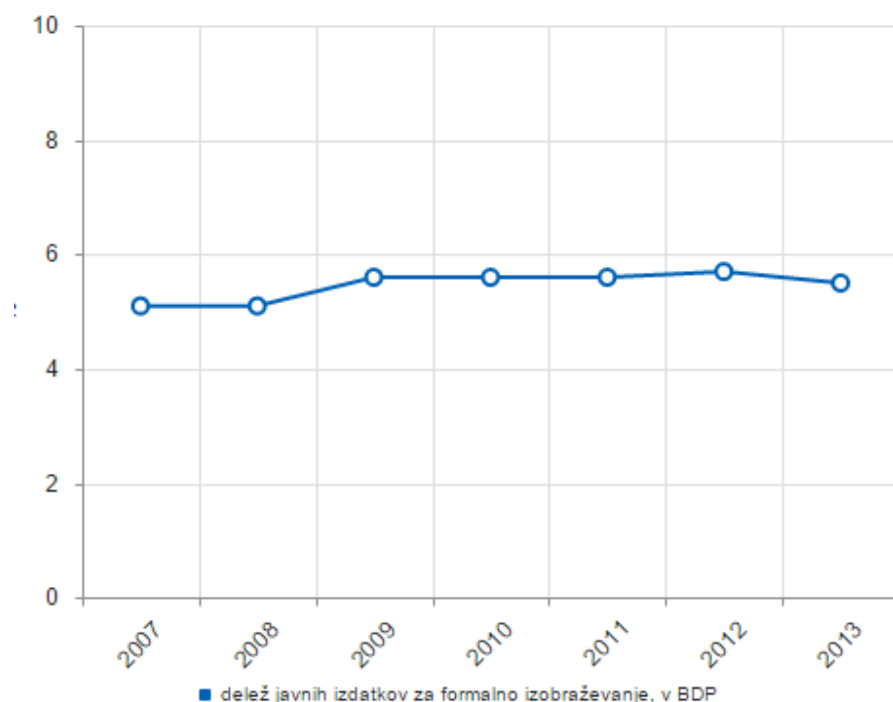
Od leta 2008 se je bruto domači proizvod v Sloveniji, kot glavni kazalnik gospodarske aktivnosti zmanjšal za 7,8 % in v letu 2009 za 2,3 %; od takrat dalje beležimo trend rasti. Trenutno imamo 2,6 % gospodarsko rast (SURS, 2016).

Graf 4 - Bruto domači proizvod in gospodarska rast v obdobju od 2002 -2014 (SURS, 2016)

Kljub gospodarski rasti se delež sredstev, namenjenih izobraževanju mladih, ni povečal (graf 5).

Graf 5 - Delež javnih izdatkov za formalno izobraževanje, v BDP, za obdobje 2007 - 2013. (SURS, 2016)

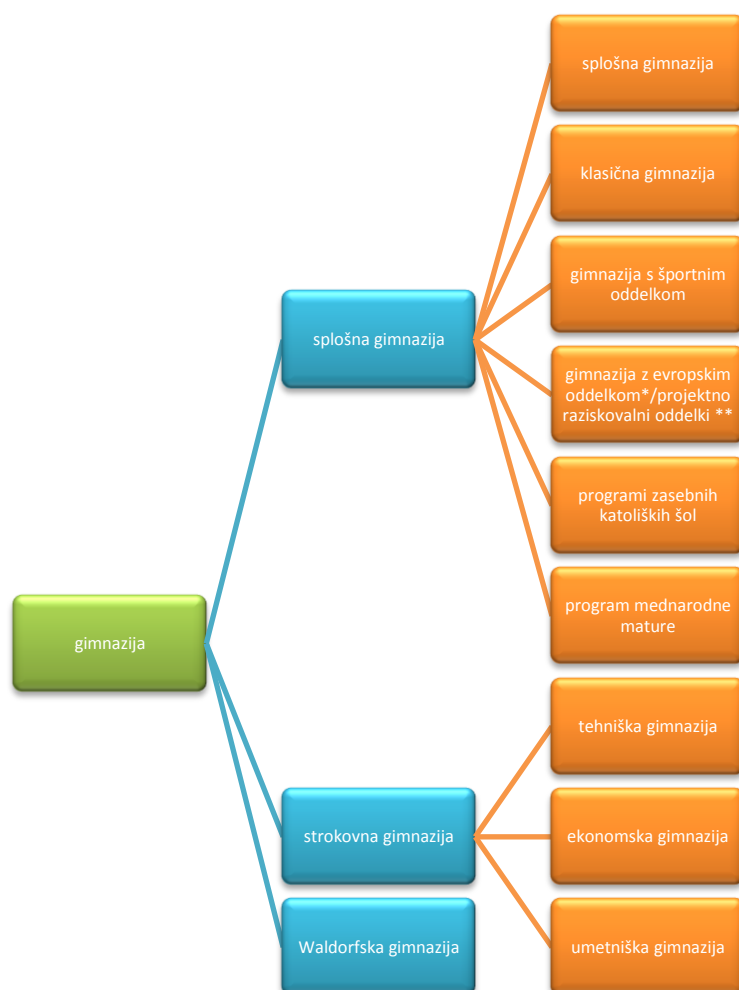
Delež javnih izdatkov za formalno izobraževanje v BDP je v letu 2015 ocenjen na 5,5 % (Statistični urad RS, 2016).

2.4. Gimnazijsko izobraževanje v Sloveniji

Klasični gimnazijski pouk se je v Sloveniji začel že davnega leta 1563, ko so protestanti v Ljubljani odprli prvo latinsko šolo. Kasneje so ustanovili različne jezuitske šole, državno terezijansko gimnazijo in državno osem-razredno gimnazijo, ki se je ohranila vse do leta 1958. Zato lahko rečemo, da imamo v Sloveniji program splošne gimnazije od druge polovice 19. stoletja naprej. Do danes je program doživel nekaj sprememb, vendar je njegov osnovni cilj ostal nespremenjen – pripraviti dijake na univerzitetni študij. Sredi devetdesetih let 20. stoletja, se je gimnazija ločila na splošno, strokovno in poklicno srednješolsko izobraževanje. Vpeljali smo splošno in klasično gimnazijo, kasneje so se razvili tudi drugi gimnazijski programi. V tem času se je gimnazija zaključila s t.i. internim izpitom, vpis na fakultete pa je bil pogojen s sprejemnimi izpiti. Matura je bila vpeljana leta 1995 in je nadomestila tudi večino sprejemnih izpitov za visokošolski študij (izjema so študiji, ki zahtevajo določene spretnosti ali posebna znanja). (Bela knjiga, 2011). Pedagoško-antropološko je slovenska

gimnazija utemeljena zelo celostno, saj naj bi spodbujala razvoj vseh plasti osebnosti. (Novak, 2009)

Splošna gimnazija se je z zadnjo reformo v devetdesetih letih prejšnjega stoletja diferencirala v različne podzvrsti, ki vse ohranjajo gimnazijski predmetnik. Tudi na področju strokovnih gimnazij ni velikih razlik v organizaciji in izvajanju kurikula. Waldorfska gimnazija pomeni novost v didaktičnih pristopih, vendar izvaja program javne šole (gimnazije). Trenutni sistem gimnazijskega izobraževanja je predstavljen na sliki 2.

Slika 2 - Shema gimnazijskega izobraževanja (MIZŠ, 2016).

V Beli knjigi o izobraževanju (2011) se poudarja, da je gimnazija prostor s tradicijo, kjer so vse spremembe izrazito problematično sprejete. Gimnazijski program je najsplošnejši srednješolski vzgojno-izobraževalni program, ki pripravlja dijake za nadaljnji študij. Predmetnik splošnega gimnazijskega programa je sestavljen iz treh temeljnih delov:

- štiriletnih in obveznih predmetov, kjer je določeno število, vsebina in obseg predmetov;
- nerazporejenih ur, kjer je določen obseg ur, ki jih mora dijak opraviti, in predstavlja 14 % celotnega programa; nerazporejene ure so namenjene poglobljanju znanja na področjih, ki so posameznim dijakom bližja, in pripravi na maturo;
- obveznih izbirnih vsebin, kjer je določen obseg in predstavlja 6,6 % celotnega programa.

Za prve tri letnike traja vzgojno-izobraževalni program v šolskem letu 38 tednov, od tega je 35 tednov pouka. Tudi v četrtem letniku je pouk razporejen v 35 tednov. En teden je namenjen obveznim izbirnim vsebinam. Obvezni štiriletni predmeti so: slovenščina, matematika, prvi in drugi tuji jezik, zgodovina, športna vzgoja. Obvezni predmeti pa so: geografija, biologija, kemija, fizika, glasba, likovna umetnost, psihologija, sociologija in filozofija ter informatika. Temeljni poudarek pri oblikovanju programa je dan splošnoizobraževalni orientaciji ter razvijanju tistih znanj, sposobnosti, spretnosti in navad, ki so potrebne za nadaljnji akademski študij.

V gimnazijo se načeloma lahko vpiše vsak, kdor uspešno konča osnovno šolo. Realno temu ni tako, saj se pri vpisu upoštevajo dosežki (ocene) iz osnovne šole, pri vpisu v športne oddelke pa še kategorizacija športnika in pri vpisu v umetniške programe preizkus nadarjenosti. Posledično se gimnazije lahko zelo razlikujejo med seboj glede na uspešnost vpisanih dijakov, merjeno po pridobljenih zaključenih ocenah v osnovni šoli in v mejnih primerih tudi glede na rezultate, pridobljene v nacionalnih preverjanjih znanja. Posledica je omejitev vpisa, ki je na nekaterih slovenskih gimnazijah stalnica in za druge stalen« boj» za dijake, da se zapolnijo predvidena vpisna mesta. Zato je vprašanje ali je enoten gimnazijski program, z vidika standardov znanja in hitrosti napredovanja dijakov res najbolj primeren način izvedbe gimnazijskega programa (v nadaljevanju GP), zelo smiselno. Po podatkih SURS-a (2015) je bilo v šolskem letu 2014/2015 v splošne gimnazije vključenih 37 % dijakov, v tehniške gimnazije pa še 23 % vseh mladih med 15. in 19. letom.

Gimnazije z omejitvijo vpisa imajo običajno tudi velik delež dijakov, ki so bili že v OŠ prepoznani kot nadarjeni (primer gimnazije Bežigrad – 91 % (v letu 2015) in II. gimnazije

Maribor – 87 % (v letu 2015)¹. Za te dijake je zakonsko predvidena prilagoditev pouka (didaktično in vsebinsko). Ker pa so področja nadarjenosti zelo raznolika, v realnosti prilagoditev pri pouku praviloma ni; tudi standardi znanja za nadarjene dijake in tiste z učnimi težavami ostajajo enaki. Za oboje je predvideno, da bodo GI zaključili v štirih letih, z enako zahtevno matura.² Le pri izbirnih maturitetnih predmetih si je mogoče pridobiti dodatno znanje, ki je pomembno za nadaljevanje posameznega univerzitetnega študija. Kandidat si lahko izbere dva izbirna predmeta.³ Pri tem je potrebno omeniti še en paradoks. Znanje, ki se ocenjuje pri splošni maturi, ter oblike ocenjevanja so določene v predmetnih izpitnih katalogih. Učni načrti za posamezna predmetna področja ne zadoščajo. S tem je matura na nek način izvzeta iz celotnega sistema in tako učitelje kot dijake usmerja k »treningu« za dobre maturitetne rezultate, kar splošne cilje GI velikokrat postavi v ozadje.⁴

2.5. Gimnazijsko izobraževanje v tujini

Slovenski gimnaziji podobne šole srečamo povsod po svetu, vendar so med njimi tudi velike razlike. Gimnazija se v svetu predstavlja z več izrazi (Krek, 2011):

- *High school* – javna (splošna višja) srednja šola (Brazilija, Kanada, Avstralija, Indija, Hong Kong, Japonska, Irska, Singapur, Tajvan, Južna Afrika, Velika Britanija, ZDA).
- *Grammar school* (sodi v angleško govorno področje – VB in ZDA).
- *Licej* (Grčija, Francija, Italija, Luksemburg).
- *Gimnazija* (Slovenija, Češka, Danska, Nemčija, Estonija, Ciper, Latvija, Litva, Madžarska, Avstrija, Poljska, Finska, Švedska, Lichenstein, Bolgarija).
- HAVO in VWO (Nizozemska).

¹ Podatki dostopni pri šolskih svetovalnih službah.

² Trenutno je edini pogoj za dokončanje izobraževanja in pridobitev izobrazbe opravljena matura, ki v splošni gimnaziji zajema pet predmetov in med njimi tri obvezne (slovenščina, tuj jezik in matematika) in dva izbirna. Na območjih, kjer živi italijanska narodna skupnost, je v šolah z italijanskim učnim jezikom predmet skupnega dela splošne mature namesto slovenščine italijanščina, na območju, kjer živi madžarska narodna skupnost, pa lahko kandidat izbere slovenščino ali madžarščino. Izpit iz tujega jezika in matematike lahko kandidat opravlja na osnovni ali višji zahtevnostni ravni (opomba avtorice).

³ Lahko pa tudi tretjega (šesti predmet pri splošni maturi). (opomba avtorice).

⁴ V programih poklicnega, srednjega strokovnega ter poklicno-tehniškega izobraževanja je poklicna matura zastavljena drugače, saj je celoten predmetnik razdeljen na splošno-izobraževalne predmete, strokovne module praktično izobraževanje, interesne dejavnosti in kreditne točke, razen pri neprenovljenih programih (opomba avtorice).

V **Veliki Britaniji** je oblika srednješolskega izobraževanja srednja šola t.i. *comprehensive school*. Ta nudi poklicno in akademsko izobraževanje hkrati. Po končanem srednjem splošnem izobraževanju morajo dijaki, ki želijo na univerzitetno izobraževanje, opraviti sklop ocenjevanj. Ocenjevanja so organizirana na dveh ravneh: osnovno - *General Certificate of Secondary Education (GCE)* in višje/napredno *Advanced level*. Vstop na univerzo praviloma zahteva višjo raven. Glede na dosežke dijakov ob nacionalnih preverjanjih znanja in uspešnosti vpisa na prestižne domače in tuje Univerze, se srednje šole razvrščajo po uspešnosti (Krek, 2011).

V **Nemčiji** se učenci v četrtem razredu osnovne šole razvrstijo (po posvetu staršev in učiteljev) v t.i. gimnazije (*Gymnasium*), strokovne šole (*Hauptschule*) ali realke (*Realschule*). Ponovna diferenciacija se nato zgodi v sedmem razredu, kjer se učenci razvrstijo v različne poklicne smeri. Dijaki v *Hauptschule* po končanem petletnem programu vstopijo v program vajeništva, ki ga zaključijo z mojstrskim izpitom. Iz t.i. *Realschule* se dijaki lahko usmerijo v poklicno izobraževanje ali univerzitetni študij. Iz zapsanega sledi, da le akademsko najbolj perspektivni dijaki vstopijo v program *Gymnasium*. Možnost vstopa dobi le ena tretjina nemških učencev. *Gymnasium* nudi dijakom akademsko pripravo za vstop na Univerzo. Če so dijaki v *Gymnasium* neuspešni, se jih premesti v *Hauptschule*. Po končani *Gymnasium* morajo dijaki opraviti eksterno maturo (Krek, 2011).

V **Franciji** dijaki med leti 1.5 in 18. letom obiskujejo dve vrsti *Lycees* ali srednjih šol: Lycee splošne in tehniške izobrazbe (*LEGT*) ali poklicno-izobraževalna Lycee (*LEP*). V *LEGT* programu so najprej deležni splošne izobrazbe, kasneje pa se dijaki odločijo za specializacijo na enem od petih področij: literarno-filozofske študije, ekonomija in družbene vede, naravoslovne znanosti, matematične in fizikalne znanosti in industrijska tehnologija. Na koncu izobraževanja je maturitetni preizkus, ki dijake usmeri na univerzitetno izobraževanje. *LEP* program je triletna izbira smeri, ki se zaključi z eno izmed 30. tehničnih maturitetnih preizkusov in praviloma vodi v zaposlitev (Krek, 2011).

Finska srednja šola izvaja t.i. prožni modularni pristop. Za uspešen zaključek šole mora dijak zbrati 75 modulov (od tega 45-49 obveznih in 10 izbirnih). Čim več modulov dijaki izberejo, tem večje so njihove možnosti za nadaljnji študij in delo. Srednja šola omogoča dijakom izbiro različnih zahtevnostnih ravni, v različnih časovnih obdobjih in teži k

interdisciplinarnosti. V finski srednji šoli se medkulturnost, podjetništvo in aktivno državljanstvo med seboj neločljivo povezujejo. Finska gimnazija je načrtovana za tri leta, traja pa lahko od dveh do štirih let glede na to, kako hitro dijaki opravijo končni izpit; dijaki začnejo šolanje s 16. leti in ga končajo do 19. leta. Za svoje znanje so v veliki meri zelo (so)odgovorni. Finska matura vsebuje štiri obvezne in tri izbirne predmete. Dijak lahko opravlja dodatni izpit(e) (po svoji izbiri) in si s tem izboljša povprečno oceno. Vse izpitne naloge so pripravljene vsaj na dveh ravneh zahtevnosti (Gaber s sodel., 2006).

O irskem srednješolskem sistemu obstaja veliko razdrobljenih in razpršenih informacij. Srednja šola⁵ je razdeljena na nižjo srednjo šolo (*low high school*) in višjo srednjo šolo (*upper secondary school*). Irska srednja šola v vseh različicah omogoča neoviran vstop v visoko šolstvo. Vse vrste programov imajo skupno jedro, ki ga sestavljajo predmeti irščina, angleščina, matematika in športna (telesna) vzgoja. V splošnem se programi delijo na različne zaključne kvalifikacije, t.i. *Established Leaving Certificate*, *Leaving Certificate Applied*, *Leaving Certificate Vocational Programme* (Krek, 2011). Irski Nacionalni kurikularni svet stalno spremlja, ocenjuje in posodablja kurikule na srednješolski ravni. Cilj irske šole je nenehno izboljševanje kakovosti izobraževanja (ang. *permanent quality improvement*). Irska vpeljuje reforme po modelu partnerstva, ki pri nas ni razvito. Videti je, da so Irci nenehno sredi reform, saj potekajo stalna posvetovanja na vseh ravneh (Krek, 2011).

⁵ Za srednje šole uporabljajo različna imena: *grammar school*, *comprehensive school*, *community school*, *colleges* ali preprosto *secondary school*. (opomba avtorice)

3. RAZVOJNO - IZOBRAŽEVALNI TRENDI NA RAVNI GIMNAZIJSKEGA IZOBRAŽEVANJA

Evropska komisija (2012) kot ključne trende v razvoju izobraževanja navaja naslednje:

1. Razvoj med-predmetnih spretnosti, kot so sposobnost kritičnega mišljenja, samoiniciativnost, reševanje problemov in skupinsko delo, ki bo posameznike pripravil na raznovrstne in nepredvidljive poklicne poti, zato so te spretnosti ključne za razvoj izobraževalnih sistemov.

2. Razvoj podjetniških spretnosti, ki prispevajo k ustanavljanju novih podjetij in večji zaposljivosti mladih. To bi moralo biti vključeno v vsa področja izobraževanja. Vsi mladi bi morali pred koncem obveznega izobraževanja imeti možnost, da dobijo vsaj eno praktično podjetniško izkušnjo.

3. Razvoj spretnosti povezanih z naravoslovjem, tehnologijo, inženirstvom in matematiko, saj so izjemno pomembne zaradi vedno večjega povpraševanja po kvalificirani delovni sili v tehnološko in raziskovalno intenzivnih sektorjih.

4. Poudarek na učenju tujih jezikov, ki je pomemben dejavnik konkurenčnosti. Jeziki so vse bolj pomembni za večjo zaposljivost in mobilnost mladih, slabo znanje jezikov pa močno ovira prosti pretok delavcev.

5. Izboljšanje učnih rezultatov. Pri dijakih razvijati različne ravni pismenosti in jih dvigati na raven odličnosti.

6. Vključiti potencial novih tehnologij pri iskanju novih načinov ocenjevanja ključnih kompetenc. Tudi izven šol bi morali posamezniki imeti možnost, da se njihove spretnosti ocenijo, potrdijo in priznajo, ter da lahko pripravijo profil spretnosti za morebitne delodajalce. Potrebno si je prizadevati za razvoj instrumentov za oceno spretnosti na področjih reševanja problemov, kritičnega mišljenja, sodelovanja in podjetniške samoiniciativnosti.

7. Konstantna skrb za visokokakovostne in dobro usposobljene učitelje. Empirične študije kažejo, da na uspešnost dijakov najbolj vpliva kakovost poučevanja in učenja.

Zavod za šolstvo RS (v nadaljevanju ZRSŠ)(2008) v svoji oceni stanja v GI identificira naslednje probleme:

1. toga organizacija programa/kurikula;
2. preveč unificiran predmetnik, tog disciplinarni pristop;

3. prevelik normativizem;
4. neustrezna kakovost znanja (premalo povezanega in poglobljenega znanja);
5. neustrezni pogoji za razvijanje sodobnih metod in oblik dela;
6. nejasno opredeljeno razmerje med splošno in specialno izobrazbo/znanjem, tako na ravni programa kot v okviru posamičnih predmetov;
7. neučinkovitost doseganja ciljev gimnazije, ki se kaže v velikem osipu študentov na visokošolski ravni. Potrebno bi bilo zagotavljati optimalen razvoj specifičnih nadarjenosti in motivirati dijake za nadaljnji študij;
8. uporaba mature v funkciji selekcijskega mehanizma in njeno poseganje v izvajanje GP;
9. premajhna odgovornost dijakov za učenje in razvijanje elementov vseživljenjskega učenja. Premalo se spodbuja razvojno in inovativno delo dijakov, njihova vedoželjnost in ustvarjalnost;
10. zastarel opis učiteljevega dela, ki ne ustreza zahtevam učiteljskega poklica danes ter usposobljenosti učiteljev;
11. podcenjenost programa;
12. nejasno opredeljeno poslanstvo programa - nejasno opredeljeno razmerje med splošno in specialno izobrazbo/znanjem, tako na ravni programa kot v okviru posamičnih predmetov.

V gimnazijskem programu še vedno prevladuje reproduktivno učenje, ki je značilno za najbolj primitivna živa bitja. Posledica je zelo nizka funkcionalna uporaba pridobljenih znanj in nizka usposobljenost za trg dela, ki zahteva fleksibilnost.

3.1. Razlaga pomanjkljivosti nekaterih elementov GP

Nejasno je opredeljeno **poslanstvo gimnazijskega programa**. Program razpada v posamezne predmete, predmeti v posamezne vsebine, ki jih mora učitelj posredovati, učenec pa usvojiti. Program ne deluje kot celota, cilji niso jasno izraženi, zato vse, kar ni neposredno vezano na učni načrt ali katalog znanja, deluje kot privesek in ne integralni del programa (npr. dejavnosti, razvojno-raziskovalno delo učencev, obšolske dejavnosti).

Organizacija kurikula temelji na togo predmetno-razredni organizaciji kurikula, kjer ima vsak od predmetov jasno postavljene okvire delovanja in kjer je status predmeta odvisen od tega, kako obsežen je, ali sodi v obvezni ali izbirni del ipd.. V okviru take organizacije pouka noben od predmetov ni spodbujen k vsakdanji refleksiji in osmišljanju dela, še posebej z vidika ciljev programa. Toga organizacija programa ter preveč podrobno opredeljeni nacionalni dokumenti ne dopuščajo fleksibilnosti tako pri organizaciji pouka kot tudi pri izvajanju posamičnega predmeta (zapisi standardov znanja). Organizacija učnega procesa je definirana s predmetnikom in drugimi predpisi na nacionalni ravni, ure po posameznih predmetih so razporejene po letnikih; organizacija temelji na klasični urniški organizaciji, ko dijaki vsako uro poslušajo drug predmet; določeno je število ocenjevalnih konferenc.

Za vse dijake je določen **praktično enak predmetnik**, ob tem, da se je število vključenih dijakov v ta program v zadnjih 20. letih močno povečalo. Gimnazija je v zadnjih 20-tih letih dobila porast populacije za več kot 10 % in značilnost šole, ki je prvotno namenjena tistemu delu populacije, ki kaže izrazito nadarjenost za nadaljnji študij, se počasi izgublja. S povečanjem obsega populacije, ki je vključena v program, se povečujejo tudi razlike med učenci, ki jih je v okviru unificiranega predmetnika težko premostiti. Dodajmo k temu še dejstvo, da se je obstoječi predmetnik ("klasični" nabor predmetov) oblikoval konec 19. in v prvi polovici 20. stoletja.

Pretiran normativizem se izraža tako na področju dela šole kot celote (natančni predpisi o izvajanju pedagoškega dela, ocenjevanju, pravicah in dolžnostih) kot tudi na področju posameznega predmeta (natančni popisi standardov znanja). Pretiran normativizem hromi možnost organizacije vzgojno-izobraževalnega dela v skladu s specifikjo in pogoji, v katerih se šola nahaja (ZRSS, 2008).

Dosežki dijakov so ovrednoteni le, če so tesno povezani s predmetnim znanjem oziroma je znanje izraženo tako kot zahtevajo (podrobno) določeni standardi znanja in izpitni katalogi. Ovrednotenje kompetenc izven predpisanih nacionalnih dokumentov (učni načrti, izpitni katalogi) ni predvideno, oziroma stališča do teh vprašanj niso jasno opredeljena (na primer raziskovalno in projektno delo dijakov).

Podcenjenost programa (materialni pogoji) se izraža v prevelikem številu dijakov v oddelku, pomanjkanju kabinetov, telovadnic, zunanjih vadbenih površin, ponekod tudi kot izmenski pouk. Gimnazijski program je najcenejši vzgojno-izobraževalni program.

Usposobljenost učiteljev in **opis del in nalog učitelja** ne ustreza sodobnim zahtevam. Opis učiteljevega dela ostaja podoben kot v začetku dvajsetega stoletja. Vrednotenje učiteljeve obveznosti je vezano predvsem na učiteljevo delo v razredu, manj ali skoraj nič niso pri vrednotenju upoštevane oblike in načini dela, kakršne zahteva sodobno vzgojno-izobraževalno delo, kot na primer: mentorske oblike dela, delo s posameznimi učenci in ne samo s skupino oziroma razredom, delo z nadarjenimi ali učno šibkimi dijaki oz. dijaki s posebnimi potrebami.

Neustrezni pogoji izvajanja programa vplivajo na možnosti za izvajanje **različnih oblik in metod** dela.

Kakovost in vrsta znanja ne ustreza ciljem gimnazijskega programa. Opazna je premajhna povezanost znanja, prevladujejo znanja nižjih taksonomskih ravni. Premalo je avtentičnih učnih situacij, povezovanja teorije s prakso in realnim življenjem ter drugimi predmeti, da bi si dijaki izgrajevali »veliko sliko sveta«; premalo se razvija samostojno, kritično in ustvarjalno mišljenje; premalo poudarka je na razvoju tako miselnih/kognitivnih kot čustveno-motivacijskih in metakognitivnih dejavnosti. V učnih načrtih je določen prevelik obseg snovi, zato se izgublja dejanski smisel predmeta/discipline. (ZRSS, 2008)

3.2. Trenutna stopnja avtonomnosti pri izvajanju gimnazijskega programa v Sloveniji

Na tem mestu je potrebno omeniti najprej t.i. **»odprti kurikulum«**, ki je namenjen *»uresničevanju ciljev na regionalni in lokalni ravni. Šola, v sodelovanju s socialnimi partnerji, z letnim delovnim načrtom in v skladu z izobraževalnim programom, definira cilje in vsebino tega dela kurikula, v katerem dijaki lahko pridobijo dodatne nacionalne poklicne kvalifikacije, razvijajo praktične spretnosti in veščine, poglobljajo in širijo znanje in razvijajo ključne kompetence.* (MIZŠ, 2015)

Problem tega zapisa je razumevanje ciljev na lokalni in regionalni ravni. O katerih ciljeh govorimo? Kdo so lahko socialni partnerji gimnazije preko katerih bi gimnazijci lahko pridobili dodatne »nacionalne« in »poklicne« kvalifikacije ter razvijali ključne kompetence? Verjetno so s tem mišljene institucije znanja (Univerza, raziskovalne inštitucije, gospodarstvo) ter lokalna skupnost. Kako v redni GP umestiti to sodelovanje? Krožki, interesne dejavnosti, projektno delo, raziskovalno delo, humanitarne aktivnosti itd.? Kolikšna je tu enakopravnost možnosti, ki jih dijaki imajo v vzhodni in zahodni (ali osrednji) Sloveniji? Večina raziskovalnih inštitucij je koncentrirana v Ljubljani. Večina tekmovanj in priprav nanje se odvija v Ljubljani.

Odprti kurikulum je možnost na papirju, vendar ne bistveno več kot to. Organizacija pouka (v poprečju sedem ur pouka dnevno) in sistem ocenjevanja zelo otežujeta možnosti povezovanja. Druga možnost večje avtonomije so t.i. »**Obvezne izbirne vsebine**« (OIV), ki so sestavni del predmetnikov programov splošnih in strokovnih gimnazij. Od predmetov se razlikujejo po načinu izvajanja. Šole izvajajo programe na podlagi *Kataloga obveznih izbirnih vsebin*, ki ga pripravi Zavod Republike Slovenije za šolstvo, bolj pogosta praksa pa je, da ga izdelajo same. Izbirne vsebine naj bi dijakom dale možnost pridobivanja znanja in spretnosti po njihovih individualnih željah in v skladu z njihovimi vrednotami in življenjskimi cilji. Vendar se večji del OIV praviloma izvaja v strnjeni in skupinski obliki, zato je možnost individualizacije bistveno zmanjšana. Nadzor nad njihovim izvajanjem običajno prevzame koordinator za OIV ter razrednik. Kakovost izvedbe se preverja le na redkih gimnazijah (v okviru samoevalvacije šol). O učinkih OIV v zadnjih 20-tih letih v slovenskem prostoru ni bilo narejene resne raziskave. Beležimo le en primer Poskusa dviga kakovosti dela na tem področju in sicer v okviru ESS projekta – *Dvig kakovosti izvajanja OIV in obšolskih dejavnosti na gimnazijski ravni izobraževanja*⁶. Delež teh ur v gimnazijskem predmetniku, namenjen OIV je 6,6 %.

⁶ Več na: <http://www.druga.org/~stk/> (dostopno 1.2. 2016)

4. PRAKTIČNI DEL – RAZISKAVA

4.1. Anketni vprašalnik

Anketni vprašalnik je bil sestavljen iz dvanajstih vprašanj (priloga 2). Enajst vprašanj je bilo zaprtega tipa in eno odprtega tipa. Zapisov pri tem vprašanju je bilo veliko in bodo obravnavani posebej. Večina vprašanj je bila postavljenih na 5-stopenjski lestvici.

V obdobju od 2. 1. 2016 do 30. 1. 2016 je bilo zabeleženih 2020 klikov na anketo. Anketo je v celoti izpolnilo 654 anketirancev. V analizo so bile vključene le ankete, ki so bile v celoti izpolnjene, ostale smo zanemarili.

Spletna anketa je bila izvedena preko socialnih omrežij (e-pošta, Facebook ipd.). Poslana je bila profesorjem na Prvi gimnaziji Maribor, II. gimnaziji Maribor, III. gimnaziji Maribor, Škofijski gimnaziji Maribor, Gimnaziji Bežigrad, Gimnaziji Poljane in Gimnaziji Ptuj, dijakom 1., 2., 3. in 4. letnika po slovenskih gimnazijah in staršem/skrbnikom dijakov gimnazije, ki jo obiskujem. Anketo je ustrezno izpolnilo 516 dijakov, 75 profesorjev in 54 staršev/skrbnikov, devet je bilo tudi nekdanjih dijakov gimnazij.

Največ udeležencev je na anketo odgovorilo v prvih treh dneh objave (81,3 %). K uspešni distribuciji ankete je največ pripomoglo socialno omrežje Facebook (47 %), sledi direkten klik na anketo (44 %).

4.1.1. Osnovni podatki o anketirancih

Preglednica 3 - Število (f) in strukturni odstotki (f %) anketirancev glede na spol

	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
1 – Moški	160	23%	24%
2 – Ženski	494	70%	76%
Skupaj	654	93%	100%

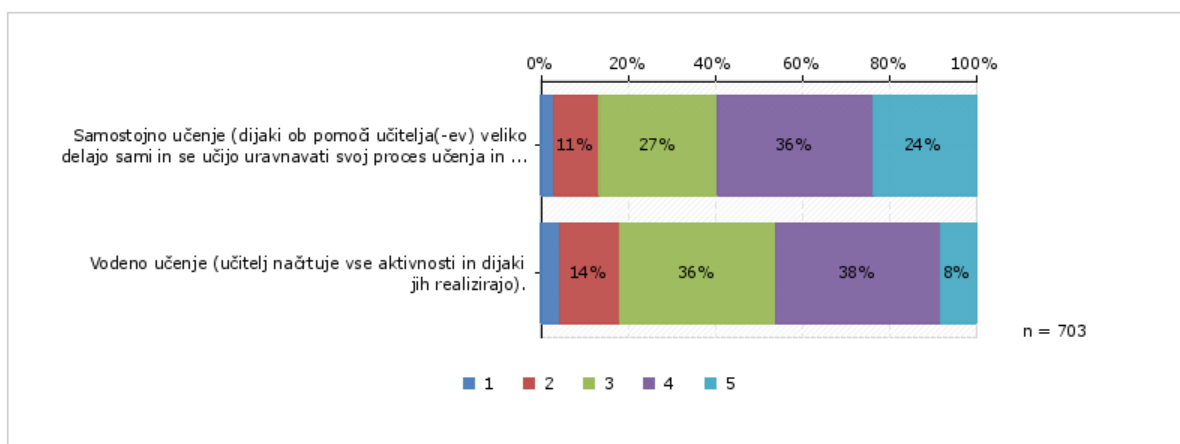
Preglednica 4 - Število (f) in strukturni odstotki (f %) anketirancev glede na njihov trenutni status

	Frekvenca	Odstotek	Veljavni
1 – Dijak	516	73%	79%
2 – Profesor	75	11%	11%
3 - Starš/skrbnik	54	8%	8%
4 – Drugo	9	1%	1%
Skupaj	654	93%	100%

4.1.2. Rezultati ankete

Anketiranci so imeli možnost, da izberejo najbolj in najmanj ustrezen **stil poučevanja in strategijo učenja** za GP. Anketiranci (n = 703) so kot najbolj ustrezne stile poučevanja izbrali samostojno učenje (dijaki ob pomoči učitelja veliko delajo sami in se učijo uravnavati svoj proces učenja in s tem tudi napredek). 60 % jih označilo, da je to zanje pretežno ali najbolj ustrezno. Vodeno učenje (učitelj načrtuje in dijaki so vodeni skozi različne aktivnosti) je torej nekoliko manj ustrezno.

Graf 6 - Dva različna stila poučevanja na gimnazijski ravni izobraževanja

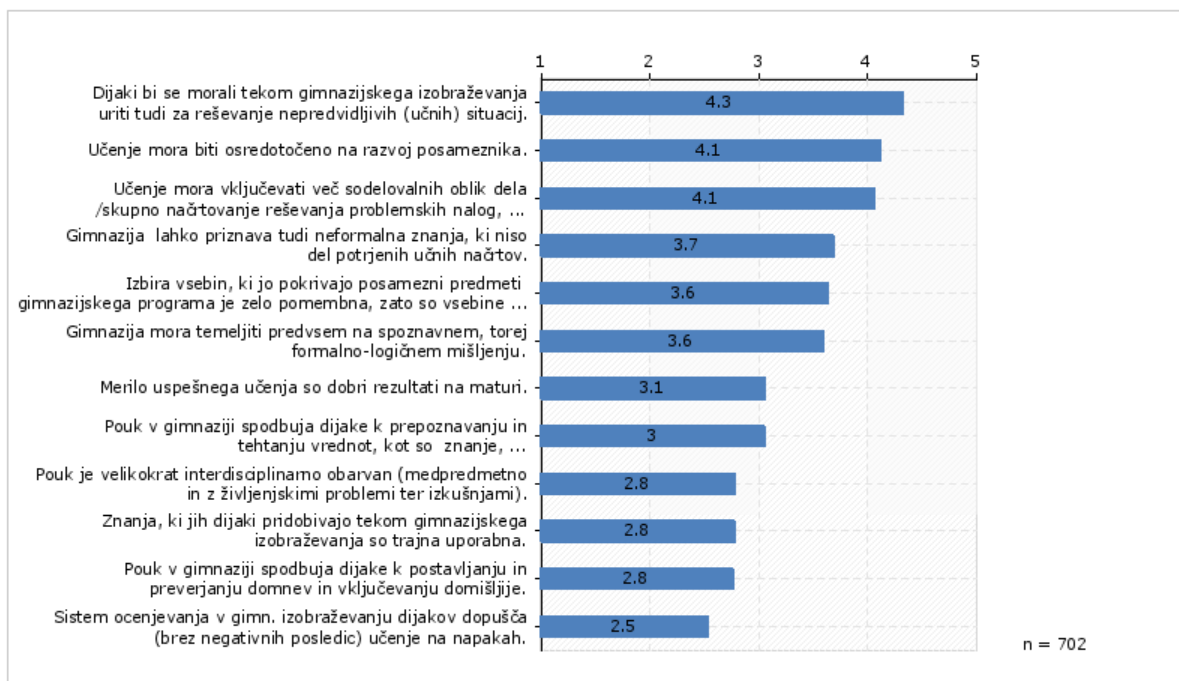
Legenda: 1 (najmanj ustrezen); 2 (pogojno ustrezen); 3 (včasih ustrezen); 4 (pretežno ustrezen); 5 (najbolj ustrezen)

Glede strategije učenja 30 % vprašanih meni, da se morajo dijaki naučiti strategij učenja že v osnovni šoli. Da je presoja o ustreznosti strategij učenja, ki so jih dijaki razvili, stvar staršev

oz. dijaka in se s tem posamezni učitelji ne morejo ukvarjati, se popolnoma strinja 11 % vprašanih. Da dijaki v gimnazijah še niso sposobni samostojnega načrtovanja, spremljanja in kontrole procesa lastnega učenja (in je to naloga učitelja) meni 25 % vprašanih. Če k temu dodamo še 34 % tistih, ki se s to trditvijo pretežno strinjajo, je to skupaj 59 % anketiranih.

Na vprašanje o **vlogi in delu gimnazije v šolski vertikali** smo dobili naslednje odgovore:

Graf 7- O vlogi in delu gimnazije v šolski vertikali

Legenda: Stopnja strinjanja s trditvami od 1 (se sploh ne strinjam) do 5 (se zelo strinjam). (n = 702)

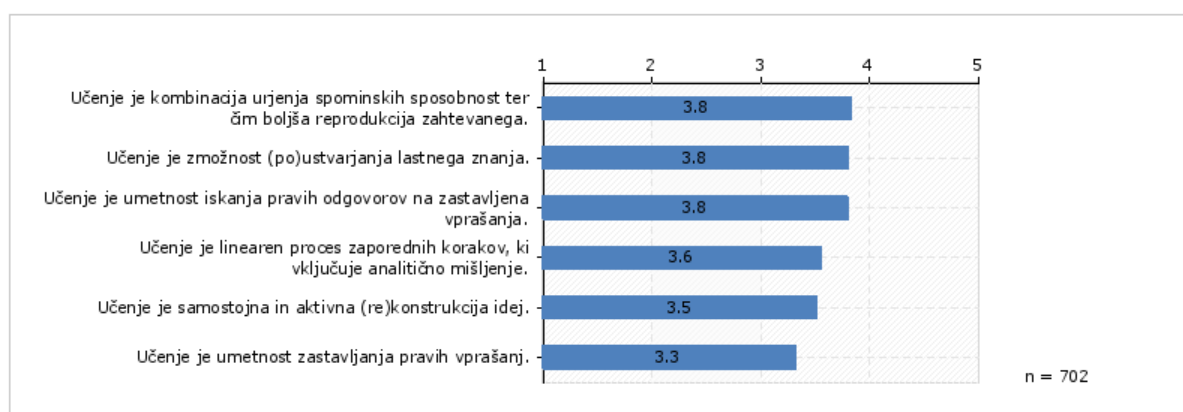
Vidimo, da je trditev, da bi se dijaki tekom gimnazijskega izobraževanja morali uriti tudi za reševanje nepredvidljivih (učnih) situacij, dobila najvišjo oceno – 4.3 od 5. Sledi trditev, da mora učenje biti osredotočeno na razvoj posameznika (4.1) in vključevati več sodelovalnih oblik dela (skupno načrtovanje reševanja problemskih nalog, prevzemanje različnih vlog, prevzemanje odgovornosti za rezultate dela,...) (4.1). Trditev, da gimnazija lahko priznava tudi neformalna znanja, ki niso del potrjenih učnih načrtov, je dobila oceno 3.7. Visoko ocenjene trditve so bile še, da je izbira vsebin, ki jo pokrivajo posamezni predmeti gimnazijskega programa, zelo pomembna in da gimnazija mora temeljiti predvsem na

spoznavnem in manj čustvenem in socialnem učenju (3.6). Zanimivo je, da so vprašanja o pomenu mature anketirani ocenili le s z oceno 3.1. Največja pomanjkljivost v trenutni izvedbi (glede na možnosti, ki so jih anketirani imeli) je sistem ocenjevanja, premalo interdisciplinarnosti, postavljanja in preverjanja domnev ter vključevanja domišljije in spodbujanja dijakov k prepoznavanju in tehtanju vrednot, kot so znanje, ustvarjalnost/usposobljenost, samostojnost, iniciativnost, solidarnost (ocene so bile 3 ali manj). Vprašani ocenjujejo, da znanja, pridobljena tekom gimnazijskega izobraževanja, niso trajno uporabna.

Kako anketirani dojemajo učenje? Anketiranci so se najbolj strinjali, z naslednjimi trditvami:

- 1) Učenje je predvsem kombinacija urjenja spominskih sposobnosti ter čim boljša reprodukcija zahtevanega (ocena 3.8).
- 2) Učenje je zmožnost (po)ustvarjanja lastnega znanja in je umetnost iskanja pravih odgovorov na zastavljena vprašanja (ocena 3.8).
- 3) Učenje je linearen proces zaporednih korakov, ki vključuje analitično mišljenje, je samostojna in aktivna (re)konstrukcija idej (ocena 3.8).

Graf 8 - Kaj vam predstavlja učenje?

Legenda: Stopnja strinjanja s trditvami od 1 (se sploh ne strinjam) do 5 (se zelo strinjam).

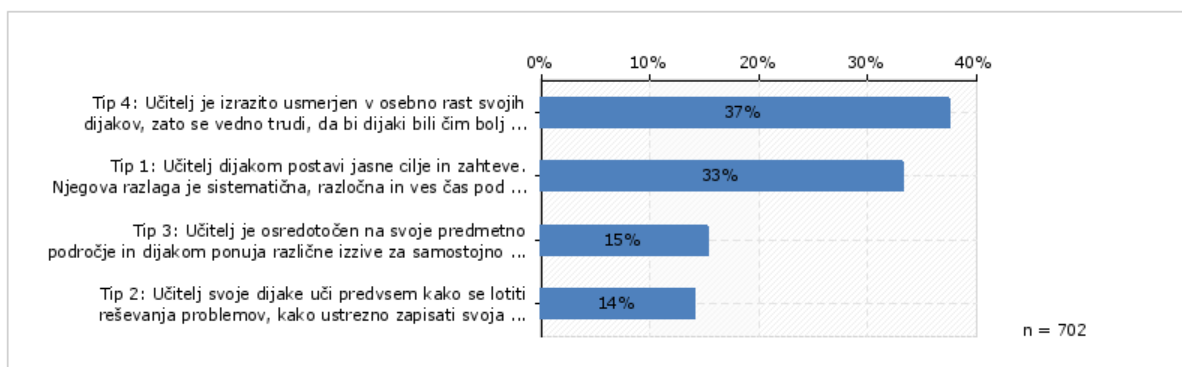
(n = 702)

Da je učenje predvsem umetnost zastavljanja pravih vprašanj je bila trditev, ki je dobila najnižji delež strinjanja (3.3).

Sledilo je vprašanje, ki je opisovalo štiri različne učne situacije. Prvi opis predstavlja tradicionalnega »ex katedra« učitelja. Njegov način dela temelji na velikem obsegu snovi in njeni čim boljši reprodukciji. Drugi opis pomeni premik od popolnega učiteljevega nadzora nad obsegom znanja, k zavedanju o tem, kako dobro dijaki napredujejo v programu (veliko formativnega preverjanja in dajanja povratnih informacij). Tretji tip učitelja je raziskovalno naravnani in spodbuja vedoželjnost, divergentno razmišljanje in je povezovalci ter usmerjevalec učnega procesa, v katerem so enakovredno zastopani tako dijaki kot učitelji. Zadnji, četrti tip učitelja, poudarja individualen pristop in refleksijo učnega procesa.

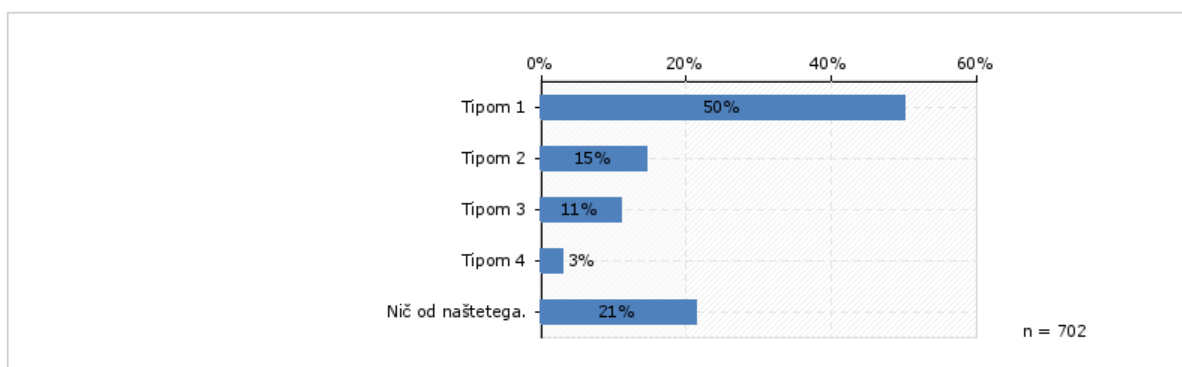
Glede na učne situacije vprašanim najbolj ustreza tip 4 (37 %), sledi mu tip 1 (33 %), najmanj pa jim ustrejata tip 2 (14 %) in tip 3 (15 %).

Graf 9 - Najustreznejše učne situacije

Na vprašanje s kakšnim **tipom učitelja** (opisanim zgoraj) se vprašani **največkrat srečujejo** med svojim šolanjem,) je 50 % anketirancev odgovorilo, da je to tip 1 in samo 3 %, da je najbolj zaželena oblika učitelja tip 4.

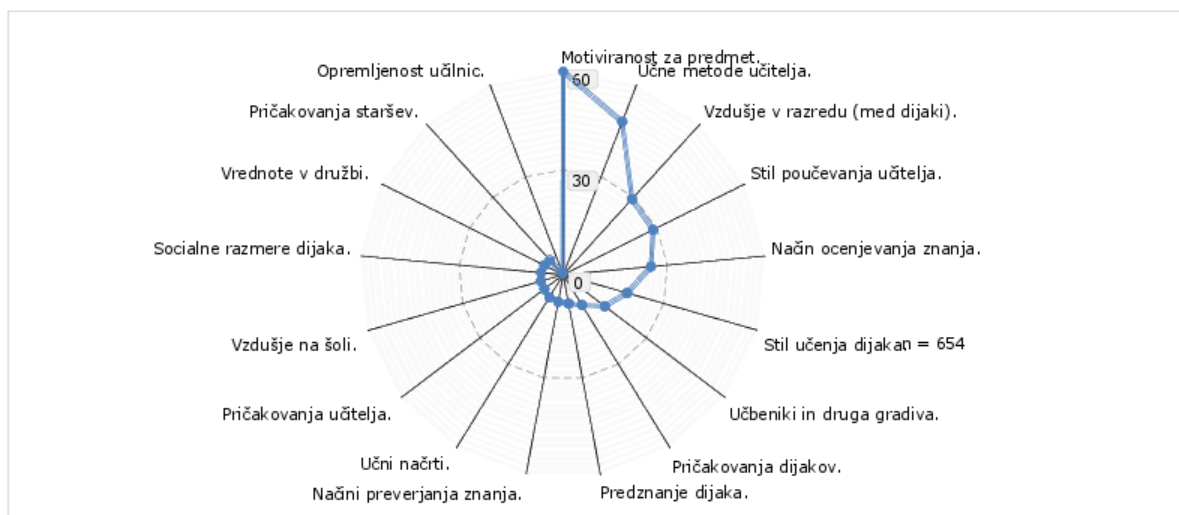
GRAF 10 - Najpogostejši tip učitelja.

Na vprašanje **katere učne okoliščine najbolj vplivajo na učne rezultate dijakov (anketirani so lahko označili največ tri) smo po pomembnosti dobili naslednje odgovore** (n = 654):

1. motiviranost za predmet;
2. učne metode učitelja;
3. vzdušje v razredu (med dijaki);
4. stil poučevanja učitelja;
5. način ocenjevanja znanja;
6. stil učenja dijaka;
7. učbeniki in druga gradiva.

Graf 11 - Učne okoliščine, ki najbolj vplivajo na učne rezultate dijakov

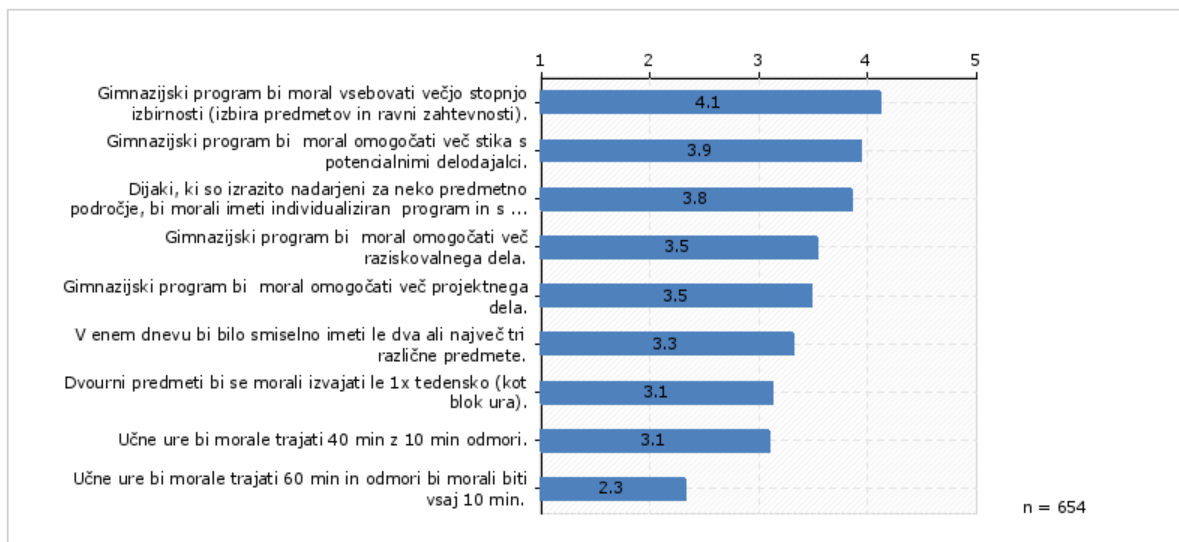

V nadaljevanju so se vprašanja nanašala na spremembe v organizaciji dela v GP. Vprašani si najbolj želijo, da bi gimnazijski program:

1. vseboval večjo stopnjo izbirnosti (izbira predmetov in ravni zahtevnosti) (4.1);
2. omogočati bi moral več stika s potencialnimi delodajalci (3.9);
3. dijaki, ki so izrazito nadarjeni za neko predmetno področje, bi morali imeti individualiziran program in s tem možnost hitrejšega napredovanja in zaključka GP (3.8);
4. GP bi moral omogočati več raziskovalnega in projektnega dela (3.5);
5. število predmetov dnevno bi se moralo zmanjšati na največ tri (3.3).

Predlogi o blok urah, podaljšanih/skrajšanih urah in spremembe v dolžini odmorov so bili ocenjeni slabše (n = 654), kot lahko vidimo iz grafa 7.

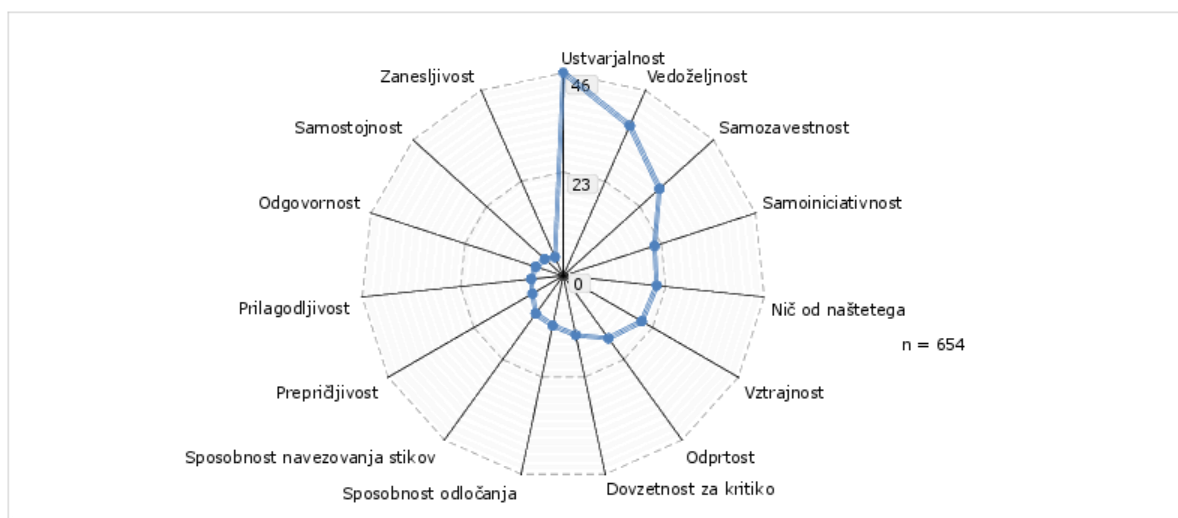
Graf 12 - Predlogi za spremembo organizacije dela v gimnaziji

Legenda: Stopnja strinjanja s trditvami od 1 (se sploh ne strinjam) do 5 (se zelo strinjam). (n = 702)

Zadnje vprašanje se je nanašalo na osebne lastnosti, za katere vprašani menijo, da jih dijaki »izgubijo« tekom gimnazijskega izobraževanja (n = 654). Možnih je bilo več odgovorov. Anketirani menijo, da tekom gimnazijskega izobraževanja dijaki »izgubijo« predvsem naslednje: ustvarjalnost (46 %), vedoželjnost (40 %), samozavestnost (35 %) in samoiniciativnost (22 %). Najmanj »izgube« čutijo pri lastnostih kot so: zanesljivost, samostojnost, odgovornost, prilagodljivost, kot prikazuje graf 8.

Graf 13 - Osebnostne lastnosti, ki jih dijaki »izgubijo« tekom gimnazijskega izobraževanja

Predlogi/mnenja in zapisi anketirancev, ki niso bili zajeti v ponujenih možnostih, so zapisani v nadaljevanju. Zapisi so strukturirani po skupinah. Obsežnejši zapis je v Prilogi 4.

Predlogi za spremembo organiziranosti učnega programa v gimnazijah:

- manj učnih ur dnevno;
- manj preverjanj in ocenjevanj znanja;
- preveč otrok je v gimnazijah, ki tega programa ne zmorejo;
- prevelika je tekmovalnost med dijaki;
- sistem, kot ga poznamo, je neefektiven in hkrati škodljiv. Naš sistem je bulimija (Znanja se nažreš in ga nato izbruhaš). Gimnazijski programi so vsebinsko preveč natrpani, podrobni in zahtevajo preveč učenja na pamet in reprodukcije ter premalo uporabe znanja. Prevelik pritisk na dijake in premalo je nekega spodbujanja k samostojnemu razmišljanju;
- preveč je kampanjskega učenja, pomnenja in omejevanja lastnega razmišljanja;
- zmanjšati je potrebno pomen ocen;
- večja bi lahko bila izbirnost predmetov že od prvega letnika naprej;
- več bi se moralo govoriti o aktualnih problemih (okoljskih, socialnih...);
- preveč je učenja na pamet, premalo je razprav, projektnih nalog, samostojnih raziskav;
- bolj bi morali spodbujati ustvarjalnost, samostojnost in odgovornost;

- več bi bilo potrebno imeti dela na terenu in prakse ter manj podatkov, ki si jih je potrebno zapomniti;
- potrebno je prenoviti maturo. Gimnazijski program je v glavnem osredotočen le na čim boljše rezultate mature;
- naravoslovje z matematiko je preveč poudarjeno;
- poudarek bi moral biti na posamezniku in njegovih kvalitetah, ne pa na iskanju napak in posledičnem izginjanju kreativnosti;
- sistem obvezne prisotnosti je potrebno ukiniti;
- več vsebin, povezanih z življenjem, in več možnosti za usmeritev v določeno področje bi bilo dobrodošlo;
- GP bi morali spodbujati dijake k iskanju življenjskih ciljev;
- predlog programa: 1. leto: vsi predmeti (dijak spozna vse predmete). 2-4. leto: dijak se pogloblja v izbrane predmete (v stilu IB programa);
- potrebno je več individualizacije in izbire ter omogočanje rasti interesov dijakov;
- potrebna je boljša razporeditev pisnih ocenjevanj znanja tekom leta;
- dvourni predmeti bi se morali izvajati strnjeno v pol leta. Tako bi dijaki imeli manj predmetov tedensko in manj predmetov na dan;
- izobraževanje bi moralo temeljiti na razumevanju, ne na drilu in ocenjevanje na preverjanju razumevanja, ne na hitrosti ali na iskanju napak;
- gimnazija dopušča, da te vsi gledajo kot tvoje povprečje, dijak je le število točk na maturi;
- gimnazije naj bi prilagajale in podpirale neobičajne (tudi smiselne) hobije dijaov;
- GP je le propagandni aparat države, s katerim nas poskuša oblikovati v pasivne »poslušneže«. Morali bi dijakom prepustiti več domišljije in sposobnosti za kritično mišljenje;
- razrešiti je potrebno dilemo, kaj je splošna izobrazba.

Sodelovanje s potencialnimi delodajalci, poklicna znanja:

- Potrebna je več stika dijakov z delodajalci, več predavateljev iz prakse.

Strokovnost in kakovost dela profesorjev:

- profesorji pogosto ne predavajo snovi, kot jo zahtevajo na preizkusih, zato je

potrebna zelo veliko dela in (ponovnega) učenja doma;

- pomanjkljiva je pripravljenost posameznih profesorjev;
- potrebno je preverjanje profesorjev, ker niso vsi primerni za opravljanje tega dela;
- učitelji bi se morali bolj povezovati z učenci;
- nadrejeni bi morali bolj nadzirati njihov pouk in vzpostavljati vez med profesorji in dijaki.

5. ANALIZA ANKETE PO DELEŽNIKI (DIJAKI, PROFESORJI, STARŠI)

Število anketiranih dijakov je veliko, zato je to lahko reprezentativni vzorec zanje (5.5 % trenutno vpisanih dijakov v gimnazije), število staršev in učiteljev pa premajhno, da bi to lahko bil reprezentativni vzorec zanje, zato so rezultati ankete glede na slednje zgolj ilustrativni.

Samostojno učenje (dijaki ob pomoči učitelja veliko delajo sami in se učijo uravnati svoj proces učenja in s tem tudi napredek) je za 60 % vprašanih najbolj ustrezen način poučevanja, vendar kar 59 % vprašanih meni, da dijaki v gimnazijah še niso sposobni samostojnega načrtovanja, spremljanja in kontrole procesa lastnega učenja in da je to naloga učitelja. Ta dva rezultata se v osnovi razhajata.⁷ Podobno razhajanje vidimo pri odgovorih, povezanih s tipi učiteljev (načinom njihovega dela). 37 % vprašanih meni, da bi v gimnazijah moral biti pouk zelo individualno naravnani, z veliko refleksije lastnega učnega procesa. Samo nekoliko manjši odstotek (33 %) pa podpira tradicionalnega »ex katedra« učitelja, ki je usmerjen v predmet in v vsebine, manj pa v proces. Ta tip učitelja v gimnazijah še vedno prevladuje (50 %). Zanimivo je, da tako meni 72 % učiteljev in le 46 % dijakov.

Učitelji, ki v svoje delo vključujejo veliko formativnega preverjanja in dajanja povratnih informacij ter učitelji, ki so izrazito raziskovalno naravnani ter spodbujajo vedoželjnost, divergentno razmišljanje in so povezovalci ter usmerjevalci učnega procesa, v katerem so enakovredno zastopani tako dijaki kot učitelji, so bili pol manj zaželeni (14 -15 %). Kljub temu vprašani menijo, da so učne okoliščine, ki najbolj vplivajo na učne rezultate dijakov, predvsem motiviranost za predmet – 60 % (izhaja iz OŠ?) ter učne metode učitelja oz. njegov stil poučevanja (30 %). V primerjavi s tem so učni stili dijakov, učni pripomočki in didaktična oprema manj pomembni. Celotno več - trditev, da bi se dijaki tekom gimnazijskega izobraževanja morali uriti tudi za reševanje nepredvidljivih (učnih) situacij, je dobila najvišjo oceno – 4.3 od 5. Slednje bi v največji meri lahko spodbujala tipa učiteljev, ki sta bila izbrana kot najmanj zaželena.

⁷ S to trditvijo se najmanj strinjajo učitelji, le 15 % vprašanih.

Če pogledamo po deležnikih je 41 % dijakov ocenilo, da je vodeno učenje zanje najbolj ustrezno in samo 34 % dijakov, da je ustrežnejši stil poučevanja poučevanje za samostojno učenje. Profesorji in starši dokaj podobno razumejo stile poučevanja na gimnazijski ravni. 32 % anketiranih profesorjev in 31 % anketiranih staršev meni, da je samostojno učenje pomembnejše od vodenega.

Visoko oceno je dobila tudi trditev, da mora učenje biti osredotočeno na razvoj posameznika (4.1) in vključevati več sodelovalnih oblik dela (skupno načrtovanje reševanja problemskih nalog, prevzemanje različnih vlog, prevzemanje odgovornosti za rezultate dela,...). Projektno in raziskovalno naravnani učitelji bi tukaj lahko bili izbira številka ena. Vendar niso, kajti na vprašanje, kako vprašani doživljajo učenje, je največja frekvenca odgovorov zabeležena pri trditvi, da je učenje predvsem kombinacija urjenja spominskih sposobnosti ter čim boljša reprodukcija zahtevanega (3.8) in najmanj, da je učenje predvsem umetnost zastavljanja pravih vprašanj (3.3). Zato se ne gre čuditi, da so osebne lastnosti, ki najbolj trpijo tekom gimnazijskega izobraževanja predvsem naslednje: ustvarjalnost (46 %), vedoželjnost (40 %), samozavestnost (35 %) in samoiniciativnost (22 %). Tukaj so odgovori staršev in učiteljev najbolj izstopali, saj je bil najbolj pogosto izbran odgovor, da ničesar ne izgubijo in na 2. mestu vedoželjnost. Iz odgovorov vidimo, da je težnja k »znanim«, v naprej predvidenim situacijam, ki omogočajo zanesljivost in lažjo prilagodljivost med dijaki, velika.

Kot največjo pomanjkljivost v trenutnem izvajanju GP anketiranci navajajo sistem ocenjevanja, nizko stopnjo interdisciplinarnosti, postavljanja in preverjanja domnev ter vključevanja domišljije in spodbud k prepoznavanju in tehtanju vrednot, kot so kot so znanje, ustvarjalnost/usposobljenost, samostojnost, iniciativnost in solidarnost. Vprašani si najbolj želijo, da bi gimnazijski program vseboval večjo stopnjo izbirnosti (izbira predmetov in ravni zahtevnosti) (4.1), omogočal več stika s potencialnimi delodajalci (3.9) in dijakom, ki so nadarjeni za neko predmetno področje, omogočal individualiziran program ter s tem možnost hitrejšega napredovanja in zaključka GP (3.8). Še enkrat se je potrdilo, da bi GP moral omogočati več raziskovalnega in projektnega dela (3.5) in, da bi se število predmetov dnevno moralo zmanjšati na največ tri (3.3).

Če dodamo k rezultatom še samostojne zapise anketirancev, le-ti samo potrjujejo stanje, ki

smo ga zabeležili preko anket. GP je prenatrpan in neučinkovit; preveč je učenja na pamet, premalo je razprav, projektnih nalog, samostojnih raziskav, ki imajo potencial razvijati in spodbujati ustvarjalnost, samostojnost ter odgovornost. Nekdo je stanje opisal z besedo »bulimija« v šolstvu. Očitno je nekaj zelo narobe tudi z lastno percepcijo o pomenu šolanja ter ciljih, ki jih le-to zasleduje.

Ali so rezultati ankete prinesli kašno novo spoznanje v primerjavi z izsledki raziskav, ki so bile narejene v predhodnih letih? Že več kot 15 let se v slovenskem prostoru omenja preveč toga organizacija programa in strog predmetni (disciplinaren) pristop, ki ga še bolj rigidnega dela velik normativizem. Posledica je nižja kakovost znanja (premalo povezanega in poglobljenega znanja) in nezadovoljstvo dijakov, staršev in tudi učiteljev. Razmerje med splošno in specialno izobrazbo/znanjem, tako na ravni programa, kot v okviru posamičnih predmetov, ni jasno opredeljeno, posledično so v stiski tako profesorji kot dijaki. Kolikšen obseg vsebin/ciljev in za koga? Inovativno delo dijakov, njihova vedoželjnost in ustvarjalnost se težko razvijata v masi vseh dijakov, ki morajo **vsi** dobiti **vse** v enakih časovnih razponih, ne glede na motivacijo ali nadarjenost. Tako staršem kot dijakom (in tudi učiteljem) ni jasno razmerje med splošnim in specialnim znanjem, zato posledično trpimo vsi. Zato je reproduktivno učenje najbolj varna izbira, ki jo deloma podpira tudi matura. To pa vsekakor ni dobra osnova za trg dela, ki zahteva fleksibilnost, inovativnost in predvsem – drugačnost.

Izzivi za alternativen GP so torej naslednji:

1. Dvigniti **kakovost znanja** (manj reprodukcije znanja in več uporabe).
2. Več možnosti za vključevanje **interdisciplinarnosti** (medpredmetnega povezovanja).
3. Biti odprt v širši **družbeni prostor in biti bolj povezan** z njim. Vključevanje izzivov povezanosti med trgom dela in gimnazijskim izobraževanjem.
4. Imeti **večji delež izbirlivosti** tako na ravni zahtevnosti kot hitrosti napredovanja v GP. Ohranjanje splošne izobraževalnosti programa, vendar vpeljevanje diferencirane zahtevnosti. Razvijati samostojno kritično presojanje in odgovorno ravnanje.
5. **Priznati pomen neformalnega** (obšolskega) izobraževanja.
6. Dati **več pozornosti delu z nadarjenimi dijaki**.
7. **Spremeniti sistem preverjanja in ocenjevanja**, vključno z maturo (ravni zahtevnosti pri vseh predmetih splošne mature).

6. INOVACIJSKI PREDLOG

6.1. Izhodišča in aktivnosti za pripravo inovacijskega predloga

Preglednica 4 - razporeditev predmetov po starem sistemu.

PREDMETI	1. letnik		2. letnik		3. letnik		4. letnik		SKUPNO število ur v programu	<i>Maturitetni standard</i>
	št. ur na		št. ur na		št. ur na		št. ur na			
	teden	leto	teden	leto	teden	leto	teden	leto		
I - Obvezni predmeti										
Slovenščina	4	140	4	140	4	140	4	140	560	560
Matematika	4	140	4	140	4	140	4	140	560	560
Prvi tuji jezik	3	105	3	105	3	105	3	105	420	420
Drugi tuji jezik	3	105	3	105	3	105	3	105	420	420
Zgodovina	2	70	2	70	2	70	2	70	280	280
Športna vzgoja	3	105	3	105	3	105	3	105	420	
Glasba	1,5	52							52+18*	
Likovna umetnost	1,5	52							52+18*	
Geografija	2	70	2	70	2	70			210	280
Biologija	2	70	2	70	2	70			210	315
Kemija	2	70	2	70	2	70			210	315
Fizika	2	70	2	70	2	70			210	315
Psihologija**					2	70			70	280
Sociologija**			2	70					70	280
Filozofija**							2	70	70	280
Informatika	2	70							70	

II - Izbirni predmeti			1-3	35-105	1-5	35-175	8-12	280-420	490-630	
III - Obvezne izbirne vsebine		90		90		90		30	300	
Skupaj (I+II+III)	32	1209	32	1210	32	1210	29-33	1045-1185	4675-4815	
Število tednov pouka		35		35		35		35	140	
Število tednov obveznih izbirnih vsebin		3		3		3		1	10	
Skupno število tednov izobraževanja		38		38		38		36	150	

V nadaljevanju predstavljam nov model gimnazijskega izobraževanja, kot sem si ga zamislila na podlagi dosedanjega raziskovanja.

Izhodišča za pripravo inovacijskega predloga z možnimi rešitvami, so povzeta v Preglednici 5.

Preglednica 5 - Izhodišča za pripravo inovacijskega predloga.

Povzetek ugotovitev	Možna rešitev
Dvigniti kakovost znanja (manj reprodukcije znanja in več uporabe).	→ spremembe v metodah in oblikah dela → diferenciacija pouka na različne ravni zahtevnosti → sprememba sistema preverjanja in ocenjevanja znanja
Več možnosti za vključevanje interdisciplinarnosti (medpredmetnega povezovanja).	→ sprememba v organizaciji pouka (pogoji za več interdisciplinarnosti)
Biti odprt v širši družbeni prostor in biti bolj povezan z njim. Vključevanje izzivov povezanosti med trgom dela in gimnazijskim izobraževanjem.	→ vključevanje gimnazijcev v lokalne, regijske in nacionalne projektne aktivnosti → močnejša poveza z institucijami znanja
Imeti večji delež izbirlnosti tako na ravni zahtevnosti kot hitrosti napredovanja v GP. Ohranjanje splošne izobraževalnosti programa, vendar vpeljevanje diferencirane zahtevnosti. Razvijati samostojno kritično presojanje in odgovorno ravnanje.	→ nivojski pouk → predmeti, organizirani v module različnih zahtevnosti → ohraniti nabor temeljnih znanj → več projektne in raziskovalnega dela
Priznati pomen neformalnega (obšolskega) izobraževanja.	→ odprti kurikulum → e-listovnik/e-pregledovalnik (portofolio dijaka)
Dati več pozornosti delu z nadarjenimi dijaki .	→ spremembe v metodah in oblikah dela → diferenciacija pouka na različne ravni zahtevnosti → sprememba sistema preverjanja in ocenjevanja znanja → možnost hitrejšega napredovanja v programu
Spremeniti sistem preverjanja in ocenjevanja , vključno z maturo	

Pretiran normativizem	→ več fleksibilnosti v organizaciji in izvedbi GP
Manjka podjetnosti, poznavanja lastne osebnosti (dijaki ne znajo ustvariti lastne vizije za življenje; težko se soočajo s porazi). Več samostojnosti dijakov.	→ znižati togo akademsko naravnost in → odpreti kurikul za praktične aktivnosti → odpreti vrata bodočim delodajalcem

(nadaljevanje Preglednice 5)

Poleg omenjenega bi v inovacijskem predlogu rada poudarila, da je izvajanje osnovnega GI trenutno brezplačno, zato tudi alternativni predlog ne bi smel sloneti na organizacijskih oblikah, ki so samoplačniške (ekskurzije, narodne in mednarodne izmenjave, projektne aktivnosti). Slaba gospodarska situacija in naraščanje brezposelnosti in s tem revščine, ne sme ogroziti izvajanja programa.

Priča smo veliki pasivnosti mladih in gimnazijci niso izjema. Vendar je med njimi največji delež nadarjenih otrok (25 %), ki pa svoje nadarjenosti ne razvijajo, saj jim država štipendij, s katero naj bi razvijali nadarjenost, ne položi v žep. Zato ni redko, da največjim potencialom manjka podjetnosti, poznavanja lastne osebnosti, so brez vizije za življenje in se ne znajo soočiti s porazi drugače kot z jemanjem antidepressivov. Potreben je ponovni premislek o ustreznosti programa za več kot 40 % mladostnikov, ki se trenutno vpisujejo v gimnazije.

Na teh osnovah sem zasnovala najprej splošne smernice razvoja novega modela, ki so naslednje:

6.2. Splošni podatki o modelu

Naziv modela: **Alternativni model gimnazijskega izobraževanja**

Obseg ur na teden: največ 30 ur pouka na teden

Obseg letnikov: 1. letnik, 2. letnik, 3. letnik, 4. letnik

Predmetnik:

- i. Splošno izobraževalni standard (67 %) (osnovni moduli osnovnih in izbirnih predmetov razvrščeni po letnikih) - se ne ocenjujejo s kreditnimi točkami
 - a. Obvezne vsebine (1. letnik: modul II., 2. letnik: modul II., 3. letnik: modul III. (lahko tudi IV.), 4. letnik: modul III.)
 - b. Izbirne vsebine (1. letnik: vsi predmeti modul II., 2. letnik: izbira med II. in III. modulom (od treh izbranih predmetov vsaj en predmet II. modul in vsaj en predmet III. modul), 3. letnik: II. in III. modul, vsaj en predmet od treh izbranih na IV. modulu, 4. letnik: modul III. in en predmet IV. modul)
- ii. Nadgradnja osnovnega standarda (19 %) Nadgradnja osnovnih izbirnih predmetov modulov po letnikih
 - a. Obvezni predmeti (1. letnik: ni možnosti nadgradnje modulov, 2. letnik: možnosti izbire višjega modula matematike, 3. letnik: možnosti izbire višjega modula matematike, 4. letnik: možnost izbire višjega modula matematike in tujega jezika).
 - b. Izbirni predmeti (1. Letnik: ni možnosti izbire višjih modulov, 2. Letnik: vsaj en izmed treh izbranih predmetov na modulu III., 3. Letnik: vsaj en izmed izbranih predmetov na IV. modulu s povezavo III. modula, 4. Letnik: vsaj en predmet na IV. modulu)
- iii. Odprti del kurikula (14 %)
 - a. Neformalna znanja

1. Splošno izobraževalni standard (67 %):

- a) Štiriletni in obvezni predmeti (slovenščina, prvi tuj jezik, drugi tuj jezik, matematika, športna vzgoja, poslovne in življenjske strategije
- b) Zgodovina, geografija, sociologija, psihologija, filozofija, glasba, likovna umetnost in umetnostna zgodovina, kemija, biologija, fizika, sodobna tehnološka znanja (informatika) in ekonomija,

2. Nadgradnja osnovnega standarda (19 %)

Modularna izvedba predmetnika, ovrednotena s kreditnimi točkami. V modularno izvedbo so vključena vsa predmetna področja, razen štiriletnih obveznih predmetov.

Vsa predmetna področja ponujajo štiri module, ki se stopnjujejo v specifičnosti in zahtevnosti.

Modula I. in II. predstavljata t.i. splošno izobrazbo in nudita dober vpogled v predmetno področje.

Moduli III in IV predstavljata nadgradnjo, sta ciljno zahtevnejša in interdisciplinarno obarvana.

Moduli so ovrednoteni s kreditnimi točkami (KT) in sicer: 35 ur – 10 KT.

3. Odprti del kurikula – neformalna znanja (14 %)

Je izrazito projektno naravnano, kar pomeni, da dijaki lahko izbirajo med različnimi dejavnostmi, ki jih organizira šola (jasno zastavljeni cilji) ali druge institucije znanja, ki so za svoje področje certificirane. Ta del aktivnosti se spremlja preko elektronskega listovnika.

6.3. Obveze v programu

Dijaki imajo naslednje obveznosti:

- Vsak dijak mora med 2. in 4. letnikom izbrati vsaj en naravoslovni predmet (biologija, kemija ali fizika) v obsegu šestih modulov. Prvi trije so obvezni za vse.
- Vsak dijak mora med 2. in 4. letnikom izbrati vsaj en predmet iz skupine zgodovina, geografija v obsegu vseh štirih modulov). Prvi trije so obvezni za vse.
- Vsak dijak mora med 2. in 4. letnikom izbrati vsaj en predmet iz skupine sociologija, psihologija, filozofija v obsegu vseh šestih modulov. Prvi trije so obvezni za vse.
- Vsak dijak mora med 2. in 4. letnikom izbrati vsaj en predmet iz skupine informatika, umetnostna zgodovina, ekonomija in poslovne in življenjske strategije v obsegu prvih treh modulov. Ponudi se možnost nadgradnje od IV- VI modula.
- Vsak dijak mora letno zbrati ustrezno število kreditov – to pomeni 340 točk (izjema v 4. letniku – 310 točk).
- Vsak dijak mora ob zaključku svojega GI vsaj osem predmetnih področij zaključiti z najvišjo ravniyo zahtevnosti (ta nabor vključuje MAT/SLO in oba TJ).

- Zaključek gimnazije predstavlja uspešno zaključen 4. letnik ter matura iz petih predmetnih področij. Pri vpisu na fakulteto se rezultat na maturi šteje največ 50 %. Preostanek točk bodoči študent lahko pridobi preko preizkusov znanja (sprejemni izpiti), preizkusa nadarjenosti ali z dokazili v svojem e-listovniku. Fakultete lahko kot dodaten kriterij navedejo tudi število kreditov, ki jih dijak mora doseči v okviru določenega predmetnega področja. Primer: vpis na FKKT; fakulteta zahteva, da je dijak usvojil vseh šest modulov in s tem pridobil vsaj 80 KT.

6.4. Predmeti

Obvezni predmeti

- Slovenščina
- Matematika
 - o Modul II.
 - o Modul III. in IV.
- 1. tuji jezik (angleščina, nemščina)
 - o Modul II.
 - o Modul III. in IV.
- 2. tuji jezik (nemščina, angleščina, francoščina, španščina, ruščina, kitajščina, latinščina)
- Športna vzgoja
- Poslovne in življenjske strategije (1. in 2. letnik)*⁸
- Državlјanska vzgoja (3. in 4. letnik)*⁹
- Teorija znanja in kreativnost¹⁰

**predmeti, ki so obvezni le v določenih letnikih*

Izbirni predmeti:

- Zgodovina
- Geografija
- Biologija
- Kemija

⁸ Učni načrt vsebin predmeta Poslovne in življenjske strategije je v prilogi 1

⁹ Učni načrt vsebin predmeta Državlјanska vzgoja je v prilogi 2 – predmet še v preglednici shematičnega prikaza izvedbenega kurikula ni vključen, saj še smiselnost predmeta ni bila preverjena pri deležnikih in strokovnjakih.

¹⁰ Učni načrt vsebin predmeta Teorija znanja in kreativnost je v prilogi 3 – predmet še v preglednici shematičnega prikaza izvedbenega kurikula ni vključen, saj še smiselnost predmeta ni bila preverjena pri deležnikih in strokovnjakih.

- Fizika
- Psihologija
- Sociologija
- Filozofija
- Ekonomija
- Sodobna tehnološka znanja
- Glasba

Likovna vzgoja in umetnostna zgodovina

6.5. Razporeditev kreditnih točk po letih

Kreditne točke so namenjene razporeditvi razmerja med obveznimi in neobveznimi predmeti ter neformalnimi znanji. Predstavljajo evidenco izvedenih ur določenih predmetov/vsebin, s katerimi dijak lahko napreduje v naslednji letnik.

Obvezni predmeti se ne spreminjajo, le njihovo razmerje, medtem ko se izbirni predmeti lahko spreminjajo in s tem predstavljajo fleksibilnost. Neformalna znanja predstavljajo vse aktivnosti, tekmovanja, občolske dejavnosti, ki se jih dijak udeležuje med študijskim letom.

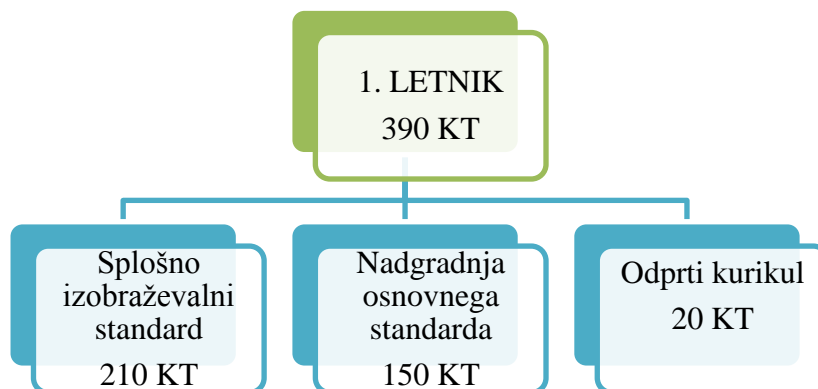
Po letnikih:

1. letnik: 390 KT 2. letnik: 390 KT 3. letnik: 390 KT 4. letnik: 350 KT

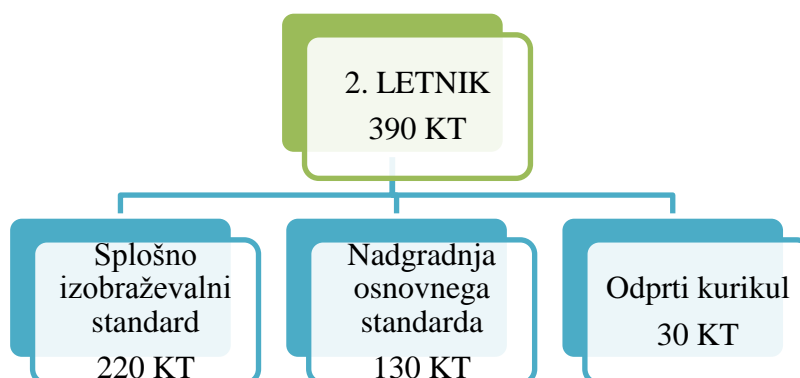
Skupaj: 1520 KT

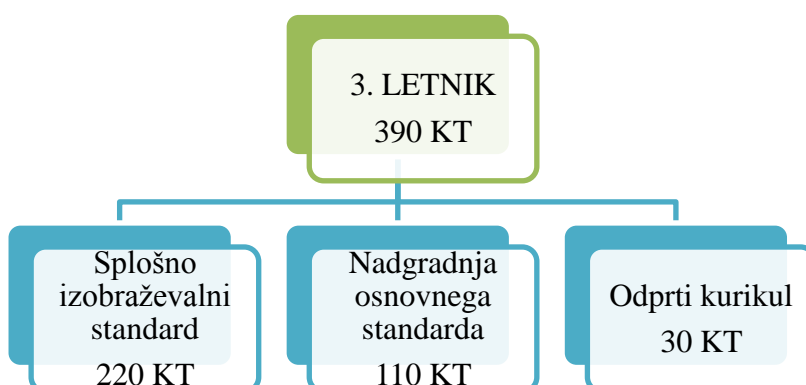
Slika 3 - Razporeditev študijskih točk po letnikih. (vir: lasten)

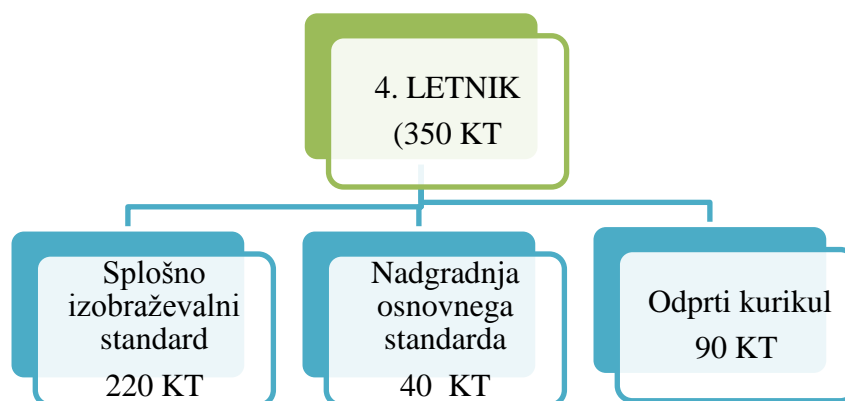
Slika 4 - Študijske točke v 1. letniku. (vir: lasten)

Slika 5 - 2. letnik - razporeditev študijskih točk. (vir: lasten)

Slika 6 - 3. letnik razporeditev študijskih točk. (vir: lasten)

Slika 7 - 4. letnik - razporeditev študijskih točk. (vir: lasten)

6.6. Shematični prikaz izvedbenega kurikula

Shematični prikaz izvedbenega kurikula je prikazan v Preglednici 6.

Obrazložitev:

- Splošno-izobraževalni standard zajema obvezne in izbirne predmete.

Preglednica 6 - Shematični prikaz izvedbenega kurikula (ni razdeljeno po letnikih).

Splošno- izobraževalni standard (67%)	Nadgradnja osnovnega standarda (19 %)	Odprti del kurikula (14 %)
Obvezni predmeti (obvezne ure): slovenščina (420/560 ur) prvi tuj jezik (420/420 ur) drugi tuj jezik (420/420 ur) matematika (420/56 ur) športna vzgoja (210 ur) poslovne in življenjske strategije (70 ur) državljanska vzgoja (70 ur) teorija znanja in kreativnost (70 ur)	Delitev v dve ravni zahtevnosti; izjema športna vzgoja in poslovne in življenjske strategije	Šolske in obšolske dejavnosti; izbirni predmeti s potrjenimi učnimi načrti (35 ur – 10 KT) Priznavanje neformalnih znanj, ki se lahko certificirajo.

<p>Ocenjujejo se s Kreditnimi točkami razporejenimi po urah¹¹</p> <p>slovenščina (120/160 UR), prvi tuj jezik (120/120 ur), drugi tuj jezik (120/120 ur), matematika (120/160 ur), športna vzgoja (60/60 ur) poslovne in življenjske strategije (60/60 ur) državlјanska vzgoja (60/60 ur) teorija znanja in kreativnost (60/60 ur) Skupaj: 720/720 KT</p>		
<p>Druga predmetna področja (zgodovina, geografija, sociologija, psihologija, filozofija, glasba, likovna umetnost in umetnostna zgodovina, kemija, biologija, fizika, sodobna tehnološka znanja in ekonomija). Vsako predmetno področje ima dva osnovna modula (I, II, III) v obsegu 70 ur (vsak).</p>	<p>Modul III in IV. (zgodovina, geografija, sociologija, psihologija, filozofija, glasba, likovna umetnost in umetnostna zgodovina, kemija, biologija, fizika, sodobna tehnološka znanja in ekonomija).</p>	
<p>Kreditne točke¹²</p> <p>modul I - 20 modul II – 20 Skupaj: 40 KT /predmetno področje</p>	<p>Kreditne točke¹³</p> <p>modul III. - 20 modul IV.– 20 Skupaj: 40 KT/predmetno področje 250 KT v celoti</p>	<p>Skupaj: 190 KT</p>

¹¹ Velja za 4 leta.

¹² Velja za 4 leta.

¹³ Velja za 4 leta.

760 KT v celoti		
Skupaj : 1610 KT		

6.7. Primeri predmetnikov

Primer dijaka:

Primer predmetnika za dijaka, ki je družboslovno usmerjen, je predstavljen v nadaljevanju. Ker je pogoj, da vsaj en naravoslovni predmet obdrži na najvišji ravni (torej vseh VI modulov), dijak izbere biologijo. Med družboslovnimi predmeti, ki jih bo po končanem GI zaključil na najvišji ravni, so: zgodovina, geografija, psihologija in sociologija ter poslovne in življenjske strategije (PŽS). Svoje znanje bo nadgradil tudi v okviru odprtega kurikula in sicer tako, da se bo vključil v projekt Demola¹⁴ ali njemu sorodne, štiri leta obiskoval debatni krožek in prevzel aktivno vlogo pri redakciji šolskega časopisa.

Hipotetični predmetnik za dijaka 1.- 4. letnik gimnazijskega izobraževanja po novem modelu predstavljam v nadaljevanju:

Preglednica 7 – Hipotetičen predmetnik za 1. letnik.

1. letnik (Prvo ocenjevalno obdobje)		1. letnik (Drugo ocenjevalno obdobje)	
predmet	krediti	predmet	krediti
SLO (II. modul)	20	SLO (II. modul)	20
MAT (II. modul)	15	MAT (II. modul)	15
ANG (II. modul)	15	ANG (II. modul)	15
NEM (II. modul)	15	NEM (II. modul)	15
ŠVZ	15	ŠVZ	15
PŽS	15	PŽS	15
TZK	15	TZK	15

¹⁴ Več na spletni strani: <http://slovenia.demola.net/> (6.2. 2016).

GLA (modul I in II)	20	GEO (modul I in II)	20
BIO (modul I in II)	20	ZGO (modul I in II)	20
KEM (modul I in II)	20	LUM (modul I in II)	20
FIZ (modul I in II)	20	Odprti del kurikula	20
Skupaj (1. ocenj. obd.)	205	Skupaj 2. ocenj. obd.	205
Skupaj KT: 380			

Splošno izobraževalni standard (obvezni predmeti) – 210 KT (oba ocenjevalna obdobja)

Splošno izobraževalni standard (izbirni predmeti) – 150 KT (oba ocenjevana obdobja)

Odprti del kurikula – 20 KT

Preglednica 8 - Hipotetičen predmetnik za 2. letnik.

2. letnik (Prvo ocenjevalno obdobje)		2. letnik (Drugo ocenjevalno obdobje)	
predmet	krediti	predmet	krediti
SLO (II. modul)	20	SLO (II. modul)	20
MAT (II. modul)	15	MAT (II. modul)	15
ANG (II. modul)	15	ANG (II. modul)	15
NEM (II. modul)	15	NEM (II. modul)	15
ŠVZ	15	ŠVZ	15
PŽS	15	PŽS	15
TZK	15	TZK	15
		SOC (modul I in II)	20
PSI (modul I, II)	20	ZGO (modul III,)	10
BIO (modul III)	20	GEO (modul III)	10
KEM (modul III)	10	PSI (modul III)	10
FIZ (modul III)	10	FIL (modul I in II)	20
Odprti del kurikula	10	Odprti del kurikula	20
Skupaj (1. ocenj. obd.)	180	Skupaj 2. ocenj. obd.	200

Skupaj KT: 390

Splošno
izobraževalni
standard (obvezni
predmeti)– 220 KT

Splošno izobraževalni
standard - drugi predmeti
130 KT

Odprti del kurikula
– 30 KT

Preglednica 9 - Hipotetičen predmetnik za 3. letnik.

3. letnik (Prvo ocenjevalno obdobje)		3. letnik (Drugo ocenjevalno obdobje)	
predmet	krediti	predmet	krediti
SLO (III. modul)	20	SLO (III. modul)	20
MAT (III. modul)	15	MAT (III. modul)	15
ANG (III. modul)	15	ANG (III. modul)	15
NEM (III. modul)	15	NEM (III. modul)	15
ŠVZ	15	ŠVZ	15
DRŽ	15	DRŽ	15
TZK	15	TZK	15
BIO (modul III., IV.)	20	PSI (modul III., IV.)	20
ZGO (modul III., IV.)	20	SOC (modul III.)	10
GEO (modul III., IV.)	20	FIL (modul III.)	20
Odprti del kurikula	10	Odprti del kurikula	40
Skupaj (1. ocenj. obd.)	180	Skupaj 2. ocenj. obd.	200
Skupaj KT: 380			

Splošno
izobraževalni
standard (obvezni
predmeti) – 220 KT

Splošno izobraževalni
Standard (izbirni
predmeti) 110 KT

Odprti del kurikula
– 50 KT

Preglednica 10 - Hipotetičen predmetnik za 4. letnik.

4. letnik (Prvo ocenjevalno obdobje)		4. letnik (Drugo ocenjevalno obdobje)	
predmet	krediti	predmet	krediti
SLO (modul IV.)	20	SLO (modul IV)	20
MAT (modul III.)	15	MAT (modul III.)	15
ANG (modul IV)	15	ANG (modul IV)	15
NEM (modul III.)	15	NEM (modul III.)	15
ŠVZ	15	ŠVZ	15
PSI (modul IV.)	10	SOC (modul IV.)	10
SOC (modul IV)	20	Odprti del kurikula	70
Odprti del kurikula	20		
Skupaj (1. ocenj. obd.)	160	Skupaj 2. ocenj. obd.	190
Skupaj KT: 350			

Splošno izobraževalni standard (obvezni predmeti)– 220 KT	Splošno izobraževalni standard (izbirni predmeti) – 40 KT	Odprti del kurikula – 90 KT
---	---	-----------------------------

Shematični prikaz izvedbenega kurikula je prikazan v Preglednici 1.

6.8. Vidik organizacije (fleksibilnost urnika; število ur)

6.8.1. Organizacija pouka

Iz simulacije predmetnika je razvidno, da bi dijaki v enem ocenjevalnem obdobju imeli največ 9 in najmanj 7 predmetov ter t.i. odprti kurikul, ki se (praviloma) ne ocenjuje s številčnimi ocenami. To pomeni dnevno od 6 ur pouka + odprti kurikul ali največ tri predmete. Predvidevamo, da bi s tem bila kontinuiteta dela lažja, kakovost znanja višja, več možnosti za drugačne (sodobne) oblike in metode dela. Ostal bi čas, ki bi ga lahko namenili delu z nadarjenimi dijaki ali dijaki s posebnimi potrebami in kar je najpomembnejše, odstranili bi pogoje trenutno »bulemično« stanje.

6.8.2. Profesorji

Profesorji morajo biti visoko izobraženi in z ustreznimi delovnimi izkušnjami (nekaj let so lahko pomočniki ali pripravniki profesorjev).

Na vsaki dve leti je potrebno preveriti kakovost podanega znanja in dela profesorjev. To preverjanje izvedejo dijaki s pomočjo Dijaških organizacij in Ministrstva za šolstvo ali Urada za mladino. Sestavi se vprašalnik, ki ga rešujejo dijaki na srednjih šolah in se potem analizira delo na podlagi njihovega mnenja o posameznih profesorjih. Vprašalniki so anonimni, saj v drugačnem primeru lahko pride do diskriminacije določenih dijakov s strani profesorjev.

Profesorji morajo prav tako imeti na šolah štirikrat na leto izobraževanja o novih metodah in kakovosti poučevanja in kako ta koristijo dijakom. S tem bodo profesorji znali opravljati delo z različnimi metodami poučevanja, kar bo naredilo poučevanje veliko bolj interaktivno in zanimivo za dijake.

6.8.3. Ocenjevanje

Neprestano preverjanje in ocenjevanje ter normativizem na tem področju dijake danes dobesedno silita v kampanjsko učenje in učenje za ocene. Vrednota postaja ocena in ne znanje. V modelu smo predvideli, da bi se obvezni predmeti ocenjevali v času rednega pouka na način, kot so se do sedaj. Izbirni (obvezni) predmeti pa po shemi, ki je predstavljena v Preglednici 11.

Preglednica 11 – Ocenjevanje po novem modelu.

Letnik	Pouk	Ocenjevanje	Pouk	Ocenjevanje	Skupaj
1., 2, 3 letnik	17 tednov	1 teden	17 tednov	1 teden	36 tednov + 2 tedna za odprti kurikulum
4. letnik	17 tednov	1 teden	15 tednov	1 teden	34 tednov + 1 teden za odprti kurikulum

Oblike in načini ocenjevanja so stvar posameznih predmetnih področij. V času »ocenjevanja« se ne ocenjujejo splošno-izobraževalni 4-letni predmeti (MAT, SLO, oba TJ IN ŠVZ). To pomeni, da bi dijaki (glej simulacijo predmetnika) v vsakem obdobju bili ocenjevani iz treh

do petih predmetnih področij (kar dopušča tudi trenutni Zakon; ne več kot en predmet dnevno). Na ta način bi v redni pouk vnesli veliko več »miru«, manj stresa in večjo osredotočenost na izbrane predmete.

Prehod iz letnika v letnik je mogoč, v kolikor dijak izpolni pogoje, ki so zapisani v točki 6.3., in je pri vseh predmetih pozitivno ocenjen.

- *Obvezni predmeti:*

Dijaki so pri vsakem predmetu ocenjeni štirikrat na leto, vmes so lahko prisotna krajša ocenjevanja, ki se na koncu združijo v eno izmed štirih ocen. Vsaj dve oceni morata biti pridobljeni pisno.

- *Izbirni predmeti:*

Izbirni predmeti (modularni predmeti) se ocenjujejo le dva krat na leto, konec prvega in konec drugega ocenjevalnega obdobja. Po končani konferenci imajo dijaki en teden časa za pripravo na preizkuse znanja iz izbirnih predmetov, ki so možni v treh oblikah: pisna oblika, ustna oblika ali oblika seminarske naloge. Dijak si izbere dve obliki, v katerih bo ocenjen pri posameznem izbirnem predmetu. Vsa ocenjevanja izbirnih predmetov potekajo v enem tednu. Ocenjujejo se s kreditnimi točkami, ki jih dijaki zberejo z določenimi predmeti po modulih (npr. za II. modul Kemija v 2. letniku bo dijak zbral 20 kreditnih točk; ker jih za uspešno opravljen letnik potrebuje 80, si bi izbral še druge predmete).

- *Neformalna znanja:*

Dijaki se med tednom morajo udeleževati aktivnosti, ki si jih izberejo sami. Lahko so šolske ali izven šolske aktivnosti, vendar morajo biti potrjene s strani odgovorne osebe in zabeležene, kolikokrat na teden se jih obiskuje. Dijaki so obvezni opraviti na teden vsaj toliko ur obšolskih aktivnosti, kot je zapisano v predmetniku za posamezen letnik. V e-pregledovalniku (opisano v nadaljevanju) se beležijo obiskane aktivnosti in število pridobljenih kreditnih točk.

6.8.4. Previsoka pričakovanja profesorjev do učencev in preobsežnost dela

Predvsem je trenutno problem v razporeditvi dela dijakom, saj profesorji nimajo dobrega pregleda nad tem, koliko kdo naloži dela dijakom. Čisto razumljivo je, da je profesorjem njihov predmet najpomembnejši, vendar se morajo hkrati zavedati, da imajo dijaki še veliko več predmetov in premalo časa. Rešitev bi bila, če bi naredili portal (**e-pregledovalnik/e-**

listovnik), do katerega bi dostopali dijaki in profesorji. Na njem bi se beležile ocene, preizkusi znanja, manjkajoče ure, domače naloge itd.. Dijaki bi s tem imeli pregled nad svojimi ocenami in odsotnostjo od pouka, prav tako pa bi profesorji za vsak razred videli, kakšne obremenitve so dijaki dobili s strani drugih profesorjev. S tem bi zagotovili boljšo komunikacijo v odnosu dijak-profesor in med profesorji. Hkrati bi zmanjšali nepotreben stres, ki ga dijakom povzroča nesorazmerna količina dela, ki je od njih zahtevana od profesorjev. Tako bi izboljšali zdravje in dobro počutje dijakov v gimnazijskem izobraževanju, kar je del družbene odgovornosti tega programa izobraževanja.

6.8.5 Matura

Mnenje anketirancev o maturi so bila različna, nekateri so bili za ohranitev mature, nekateri pa za uvedbo sprejemnih izpitov. Smiselno bi bilo, da se matura obravnava podobno kot Nacionalni preizkus znanja in da se pri vpisu na fakultete šteje le pogojno (če ocene in sprejemni izpiti niso dovolj). Dobra bi bila tudi uvedba sprejemnih izpitov, saj se dijaki tako lahko že prej seznanijo o smeri, v katero se želijo vpisati. Če ugotovijo, da jih ta smer ne zanima, se lahko pravočasno vpišejo drugam.

6.8.6 Potrdila o kakovosti gimnazije, o neformalnih znanjih

- *Certifikat dijaku prijazna gimnazija.*

S tem certifikatom bi se vsako leto preverilo kakovost izobraževalnega procesa in odnosa do dijakov v gimnazijah. Predvsem pa bi se preverilo razmišljanje dijakov in njihovo mnenja o šoli (odnos profesor-dijak, razporeditev obveznosti, pritisk na dijake, osebni razvoj dijaka itd.). Tudi ta certifikat bi lahko podeljevale dijaške organizacije v povezavi z odločevalci.

- *Potrdilo o pridobljenih neformalnih znanjih v času gimnazijskega izobraževanja*

V sodelovanju z zavodom Nefiks)¹⁵ bi lahko podeljevali Potrdilo o pridobljenih neformalnih znanjih v času gimnazijskega izobraževanja. To potrdilo bi lahko vsebovalo tudi informacije o izvedbi praktičnih usposabljanj v podjetjih in pri potencialnih delodajalcih. Takšno potrdilo bi lahko bilo pogoj za pristop k maturi.

¹⁵ <http://www.nefiks.si/> (7.2.2016, 17:45)

6.9. Opredelitev kompetenc, pridobljenih v procesu spremenjenega modela gimnazijskega izobraževanja

Kompetence, ki jih bodo dijaki pridobili tekom gimnazijskega izobraževanja:

Preglednica 12 - Opredelitev kompetenc gimnazijskega modela. (vir: lasten)

OPREDELITEV KOMPETENC NOVEGA MODELA GIMNAZIJSKEGA IZOBRAŽEVANJA	METODE PEDAGOŠKEGA DELA
<p>Dijaki bodo v času gimnazijskega izobraževanja pridobili naslednje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Znali bodo kritično presojati in razmišljati o naučenem in to uporabiti v praksi. • Spoznali bodo trg dela in se lažje znašli na njem. • S kakovostnim znanjem bodo lahko konkurirali ostalim evropskim državam. • Razvili bodo podjetniške spretnosti, ki jih bodo lahko uporabili v šoli in v nadaljnjem življenju. • Z večjo izbirnostjo v programu bodo lahko prepoznali svoja zanimanja za določene predmete in tako razvijali svojo nadarjenost na tistih področjih. • Naučili se bodo družbene odgovornosti in zakaj je pomembna za kakovostno osebno življenje in življenje v družbi (naučili se bodo tudi odgovornosti do sebe, do nalog, do soljudi, do narave itd.). • Znali bodo konstruktivno reševati življenjske probleme in situacije. • Razvili bodo dobro samopodobo in odkrili svoje poslanstvo, vizijo. • Prepoznali bodo pomembnosti aktivnega državljanstva in razvili nacionalno zavest. • Znali bodo svoje teoretično znanje uporabiti v praksi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Predavanja • Svetovanje • Sodelovalno (timsko) delo • Individualno delo

<ul style="list-style-type: none">• Razvili bodo dobre medsebojne odnose in spoštovanje, integriteto.• Znali bodo sodelovati s potencialnimi delodajalci in podjetniki, razširili bodo aktualno poznavanje o trgu dela.• S kritičnim razmišljanjem bodo prispevali h kakovosti gimnazijskega izobraževanja.	
---	--

6.10. SWOT analiza novega modela gimnazijskega izobraževanja

Nov program sem analizirala s SWOT analizo in s tem preučila prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti.

Slika 8 - SWOT analiza novega modela gimnazijskega izobraževanja. (vir: lasten)

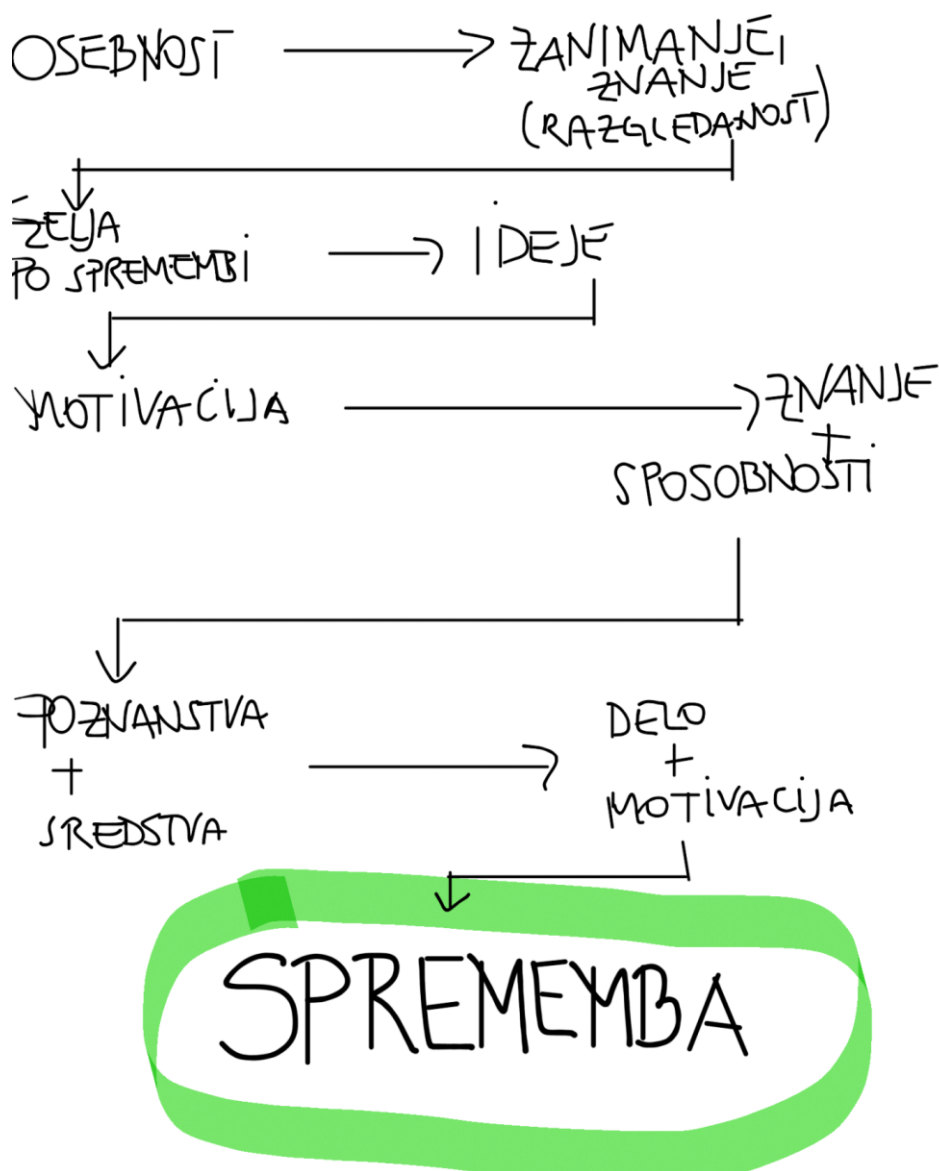
Analiza predstavljenega GP - Pregled razmerjih med splošno in specialno izobrazbo:

Alternativni GP ohranja splošno-izobraževalni naravo tega programa. Ta del predstavlja 67 % celotnega programa (obvezni štiriletni predmeti ter obvezni moduli od I do III). Res je, da se je ta delež v primerjavi z dosedanjih 79.4 % zmanjšal za 12,4 %, vendar samo zato, ker se je povečal delež izbirnosti. Iz dosedanjih 14 % je v novem programu ta delež 19 % . Povsem drugače je zastavljen t.i. odprti kurikulum ki je iz 6,6 % narastel na 14 %.. Znotraj tega števila ur bo dejansko mogočen razvoj talentov, delo z nadarjenimi ter odpiranje šole v širši prostor. Dijaki ne bodo zaradi sprememb nič slabše pripravljeni na maturo, prej nasprotno, saj bodo preko modulov lahko izbirali tudi ustrezne ravni znanja.

Za prve tri letnike traja vzgojno-izobraževalni program v šolskem letu 38 tednov, od tega je 35 tednov pouka. Tudi v četrtem letniku je pouk razporejen v 35 tednih.

Takšna gimnazija ni niti naravoslovna, niti družboslovna niti jezikovna ali karkoli drugega. Je gimnazija, ki daje solidno splošno izobrazbo in dijakom omogoča s prevzemanjem izbirnosti tudi prevzemanje večje odgovornosti. Morda lahko to spremembo najboljše ponazorimo s spodnjo skico, predstavljeno v sliki 4.

6.11. Način vključitve modela v prakso in uporabnost modela

Slika 9 - 'Ustvarjanje' inovativnih dijakov (vir: lasten)

Če želimo najbolje izkoristiti človeški inovativni kapital, moramo oblikovati družbo, ki bo znala spreminjati svet, torej biti inovativna. Začeti je treba graditi na mladih, že v izobraževanju. Zato je nujno, da je izobraževanje postavljeno na osnovi oblikovanja inovativne mladine. Začeti je treba pri osebnosti, dijaki morajo poznati svoje osebne lastnosti, karakteristike, s katerimi potem izoblikujejo zanimanja za določena področja in pri tistih pridobijo dodatna znanja. Ko bodo imeli dovolj znanj (splošna razgledanost) na področju osebnega zanimanja, bodo lažje izoblikovali željo po spremembi in na podlagi le-te našli ideje, kako doseči neko spremembo. Ta del bi pravzaprav lahko imenovali tudi majhna

prelomnica, saj je velik problem današnjega izobraževanja, da dijaki nimajo podpore, da bi dosegli spremembe in tako ostanejo le pri idejah. Zato je ključnega pomena, da dijaki ves čas ostanejo motivirani, da aktivno iščejo nova znanja in razvijajo svoje sposobnosti. S poznanstvi (socialni kapital) in sredstvi bodo lahko svoje ideje pripeljali do realnih sprememb, vendar sta za to potrebna še dodatna motivacija in trdo delo. S takšnim izobraževanjem bomo dosegli družbo sprememb in inovativno družbo, ki bo lahko pomagala spremeniti svet na bolje.

Model temelji na naslednjih načelih: motivacija, inovativnost, socializacija, pravice in dolžnosti, delovna praksa, etičnost, okolje, moralnost, osebnost in razvoj kompetenc.

6.9 Družbena odgovornost novega modela gimnazijskega izobraževanja

6.9.1 Definicija družbene odgovornosti po standardu ISO26000:2010¹⁶:

Družbena odgovornost je odgovornost organizacije za vplive njenih odločitev in dejavnosti na družbo in okolje, ki skozi pregledno in etično ravnanje:

- prispeva k trajnostnemu razvoju, vključujoč zdravje in blaginjo družbe;
- upošteva pričakovanja deležnikov;
- je v skladu z veljavno zakonodajo in mednarodnimi normami ravnanja; ter
- je integrirana v celotno organizacijo in se izvaja v vseh njenih odnosih.

Po ISO 26000 imamo sedem načel družbene odgovornosti. V svoji raziskovalni nalogi sem preučila vplive in mnenja vseh deležnikov v šolskem sistemu in jih vnesla v nov model. Predstavila bom, katera izmed njih najbolj veljajo za področje, obravnavano v moji nalogi.

- Odgovornost za vpliv

»Načelo: Organizacija je odgovorna za vpliv, ki ga ima na družbo, gospodarstvo in okolje. Zato mora sprejeti ustrezen nadzor in dolžnost, da odgovori na težave, ki jih pokaže ta nadzor.« (Zveza prijateljev mladine Maribor, navodila za pripravo raziskovalnih nalog/inovacijskih predlogov v projektu Mladi za napredek Maribora, 2015)

¹⁶ www.irdo.si, 23.1.2016, 15:50

Gimnazijski program ima neposreden vpliv na družbo in okolje v katerem deležniki živijo. Z novim gimnazijskim programom se bo mladim zagotovilo boljše možnosti za zaposlitev v prihodnosti in pomagalo dijakom pri njihovem osebostnem razvoju. Tako bo mladina bolj samostojna, kreativna, vedoželjna in odgovorna.

- Spoštovanje interesov deležnikov/interesnih skupin

»Načelo: Organizacija mora spoštovati, upoštevati in se odzivati na interese svojih deležnikov/zainteresiranih strani, ne samo na interese lastnikov.« (Zveza prijateljev mladine Maribor, navodila za pripravo raziskovalnih nalog/inovacijskih predlogov v projektu Mladi za napredek Maribora, 2015)

Opravila sem anketo med dijaki, profesorji in starši ter tako upoštevala njihove interese in mnenja pri izdelavi novega modela gimnazijskega izobraževanja.

- Spoštovanje mednarodnih norm obnašanja

»Načelo: Organizacija mora spoštovati človekove pravice in prepoznati njihov pomen in univerzalnost; to so enake pravice vseh, ne glede na starost, spol, vero barvo kože in drugo.« (Zveza prijateljev mladine Maribor, navodila za pripravo raziskovalnih nalog/inovacijskih predlogov v projektu Mladi za napredek Maribora, 2015)

Nov gimnazijski program spoštuje predloge Evropske Unije, kot tudi predloge Republike Slovenije za bolj kakovostno izobraževanje. Prav tako spoštuje Zakon o gimnazijskem izobraževanju in deluje v skladu z njim.

- Spoštovanje človekovih pravic

»Načelo: Organizacija mora spoštovati človekove pravice in prepoznati njihov pomen in univerzalnost; to so enake pravice vseh ne glede na starost, spol, vero, barvo kože in drugo.« (Zveza prijateljev mladine Maribor, navodila za pripravo raziskovalnih nalog/inovacijskih predlogov v projektu Mladi za napredek Maribora, 2015)

Mladi, ki obiskujejo srednjo šolo so pravzaprav še vedno otroci, kar pomeni da mora biti izobraževalni program skladen z načeli členov Konvencije o otrokovih pravicah¹⁷. Največ poudarka potrebuje prav člen 28 in člen 29.

Člen 28

¹⁷ Konvencija o otrokovih pravicah (dostopno na: <https://unicef.blob.core.windows.net/uploaded/documents/KOP.pdf>, 10.2.2016, 9:39)

»1. Države pogodbenice priznavajo otrokovo pravico do izobraževanja in z namenom, da bi bila ta pravica polagoma dosežena na podlagi enakih možnosti, še posebej:

- a) zagotavljajo obvezno in vsem brezplačno dostopno osnovno šolanje;
- b) spodbujajo razvoj različnih oblik srednjega šolanja, všteti splošno in poklicno šolanje, skrbijo, da je dosegljivo in dostopno vsakemu otroku, ter sprejemajo ustrezne ukrepe, kot je uvedba brezplačnega šolanja in po potrebi denarna pomoč;
- c) z vsemi razpoložljivimi sredstvi zagotavljajo, da je visoko šolanje na podlagi osebne sposobnosti vsem enako dostopno;
- d) skrbijo, da so obvestila in nasveti o šolanju in poklicu dosegljivi in dostopni vsem otrokom;
- e) sprejemajo ukrepe za spodbujanje rednega obiskovanja pouka in zmanjševanja osipa v šolah.

2. Države pogodbenice bodo z ustreznimi ukrepi zagotovile, da se bo v šolah disciplina uveljavljala na način, ki je v skladu z otrokovim človeškim dostojanstvom in s to Konvencijo.

3. Države pogodbenice bodo pospeševale in spodbujale mednarodno sodelovanje v zadevah v zvezi z izobraževanjem, še posebej z namenom, da bi pripomogle k izkoreninjanju neznanja in nepismenosti po vsem svetu in olajšale dostop do znanstvenih in tehničnih spoznanj in sodobnih učnih metod. V tem pogledu se posebna pozornost posveča potrebam držav v razvoju.«

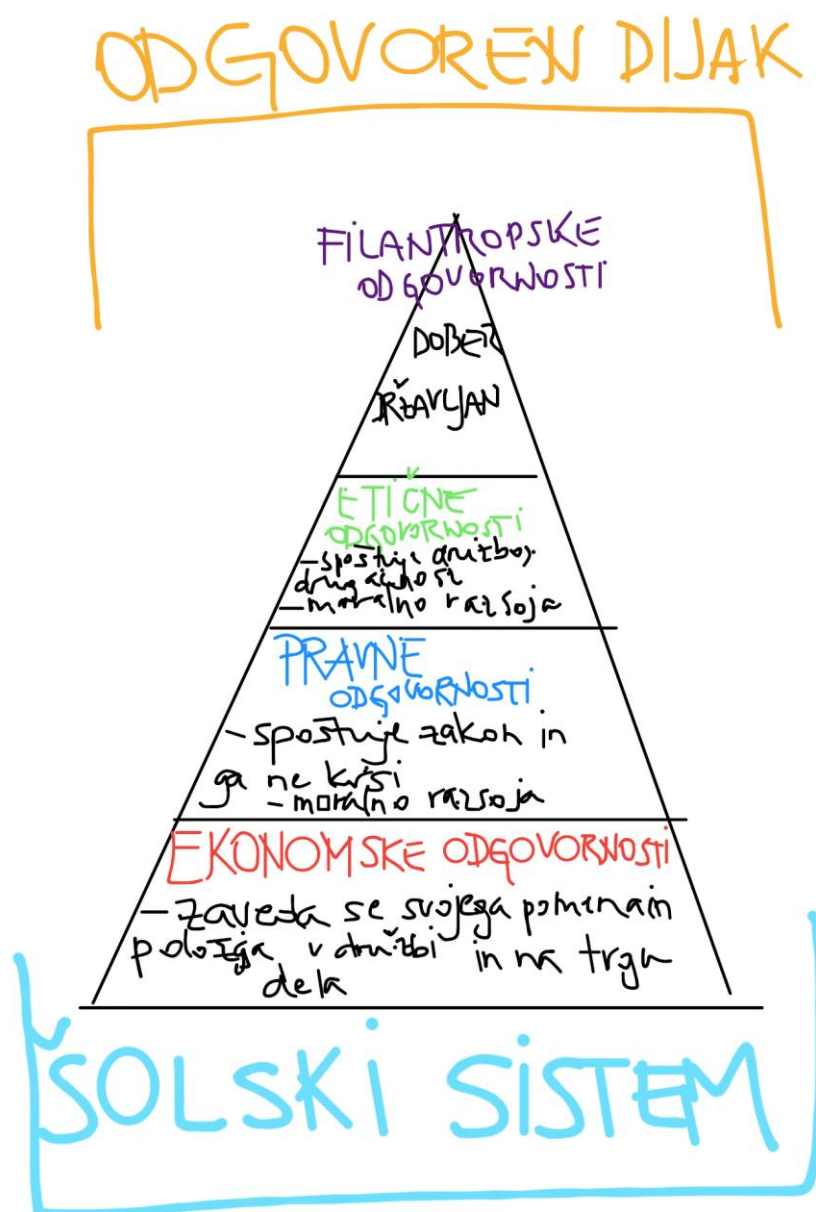
Člen 29

»1. Države pogodbenice so si edine, da mora biti izobraževanje otrok usmerjeno:

- a) k popolnemu razvoju otrokove osebnosti, nadarjenosti ter umskih in telesnih sposobnosti;
- b) h krepitvi spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter načel, določenih z Ustanovno listino Združenih narodov;
- c) h krepitvi spoštovanja do otrokovih staršev, njegove kulturne identitete, jezika in vrednot, nacionalnih vrednot države, v kateri otrok prebiva, države, iz katere morda izhaja, in do civilizacij, različnih od njegove;
- d) k pripravi otroka na odgovorno življenje v svobodni družbi, v duhu razumevanja, miru, strpnosti, enakosti med spoloma in prijateljstva med vsemi narodi, etničnimi, narodnimi in verskimi skupinami in osebami staroselskega porekla;
- e) h krepitvi spoštovanja do naravnega okolja.

2. Nobene določbe tega ali 28. člena ni dovoljeno razlagati tako, kot da bi posameznikom ali organom kratila pravico ustanavljanja in upravljanja izobraževalnih ustanov; pogoj je le, da so spoštovana načela iz 1. točke tega člena in da je izobrazba, ki jo dajejo take ustanove, v skladu z minimalnimi normami, ki jih lahko predpiše država.«

Nov gimnazijski program zagotavlja kakovostno izobrazbo, spodbuja alternativne neformalne oblike izobraževanja, omogoča dijakom, da razvijejo svoje potenciale in se na podlagi tega odločijo za svoj nadaljnji poklic in izobrazbo.

Slika 10 - Odgovoren dijak. (vir: lasten)

Po modelu Carrollove piramide družbene odgovornosti sem oblikovala piramido oblikovanja odgovornega dijaka. Šolski sistem mora temeljiti na (družbeni) odgovornosti in s tem dijaku privzgojiti zavedanje ekonomske odgovornosti, ki je temelj tega, da bo dijak lahko dobro deloval v družbi. Zavedati se mora pomembnosti finančne stabilnosti in odgovornega ravnanja s financami. Ko bo imel dobro odgovornost do svojih financ bo moral sprejeti pravne odgovornosti in prevzeti odgovornost za svoja dejanja. Pomembno je tudi, da se dijake nauči, kako se v situacijah moralno odločati. Sledi etična odgovornost, ki dijaku pomaga dobro vključitev v družbo in kvalitetno delovanje v družbi – pravilen odnos do ljudi in sprejemanje drugačnosti. Na vrhu, kot združitev vsega, so filantropske odgovornosti, da z nižjimi odgovornostmi pripomoremo k oblikovanju dobre družbe in smo dobri državljani. Z vsemi temi lastnostmi, bomo pomagali dijakom, da postanejo odgovorni za svoja dejanja in do družbe, v kateri živijo.

MOTIVACIJA, INOVATIVNOST, SOCIALIZACIJA,
 PRAVICE & DOLŽNOSTI, DELOVNA PRAKSA, ETIČNOST,
 OKOLJE, MORALNOST, OSEBNOST, KOMPETENCE

GLAVNA NAČELA

Slika 11 - Shema gimnazijskega sistema izobraževanja z izhodiščem po modelu ISO 26000 (standard za družbeno odgovornost) – predlog za nov standard na področju gimnazijskega izobraževanja (vir: lasten)

Glavna načela gimnazijskega izobraževanja morajo biti motivacija, inovativnost, socializacija, pravice in dolžnosti, delovna praksa, etičnost, okolje, moralnost, osebnost in kompetence dijakov. Ta načela morajo veljati pri vsakem predmetu in biti vodilo za dobro in kvalitetno poučevanje vsakega predmeta. Profesorji morajo dijakom razložiti, kako je njihov predmet etičen, kakšen je v odnosu do okolja, kako lahko vpliva na dijake, kako so lahko dijaki pri predmetu inovativni in kje so potrebne spremembe na tistem področju. Potem je pri vsakem predmetu potrebno prikazati teoretično in praktično plat predmeta v enakem obsegu, da si dijaki teoretična znanja lahko predstavljajo v praksi in bodo tako ta znanja bila trajna. Pobudnik in nadzornik, da se to vse uresničuje, mora biti ravnatelj, ki to poda profesorjem in

oni kvalitetno podajo znanje v obliki, ki je predstavljena v zgornjem delu slike, dijakom. Tako bodo dijaki dobili celostno predstavo o nekem predmetu in od njega odnesli največ, kot je mogoče. Vsi akterji gimnazijskega izobraževanja se morajo zavedati, da se način pridobljenega znanja in njegova kvaliteta pokaže v družbi, ki jo oblikujejo dijaki skupaj s profesorji in starši sami. Zato predlagam vzpostavitev novega standarda na področju gimnazijskega izobraževanja. Priprava takšnega standarda pa je morda že lahko tema za naslednji inovacijski predlog ali raziskavo.

7. IZHODIŠČA ZA NADALJNJE RAZISKOVANJE

Svojega inovacijskega predloga nisem uspela evalvirati in preveriti v praksi, saj je za to potrebno veliko časa, ki pa ga zaradi že določenega roka oddaje inovacijskega predloga in obsežnosti le-teg, žal, nisem imela dovolj. Zato so moji cilji za nadaljnje raziskovanje sledeči:

- preveriti smiselnost novega programa gimnazijskega izobraževanja z ravnatelji slovenskih gimnazij;
- preveriti smiselnost novega gimnazijskega programa s strokovnjaki s področja izobraževanja;
- narediti analizo in primerjavo med novim gimnazijskim sistemom in obstoječimi alternativami splošnega izobraževalnega programa (program Mednarodne mature, Evropski oddelki itd.);
- ponovno narediti anketo smiselnosti novega modela gimnazijskega izobraževanja med dijaki slovenskih gimnazij. Primerjati rezultate letošnje raziskave s preverjanjem predlaganega modela gimnazijskega izobraževanja z novo anketo med dijaki, starši in profesorji.

Zavedam se, da je ta program zastavljen zelo široko in ima veliko nepredvidljivih vidikov še ne preučenih, zato želim to narediti v naslednji raziskovalni nalogi, ko se bom postavila v vlogo dijaka, starša in profesorja ter preučila morebitne napake novega gimnazijskega modela in ga poskušala izboljšati.

8. SKLEPNE MISLI

Za prihodnost naroda, države in vseh njenih prebivalcev je pomembno, kakšen sistem izobraževanja imamo in kako kakovostno je izpeljan. Na podlagi analize primarnih in sekundarnih virov sem ugotovila, da si mladi, starši in profesorji zelo želijo spremembe programa gimnazijskega izobraževanja. O tem so veliko pisali tudi slovenski avtorji. Nekaj primerov dobre prakse je podanih iz tujine. V slovenski literaturi pa je premalo vidnih konkretnih predlogov za spremembo modela gimnazijskega izobraževanja pri nas.

Zato sem s tem inovacijskim predlogom poskusila pripraviti predlog morebitnega novega modela gimnazijskega izobraževanja v Sloveniji, ki bo mlade ne samo na teoretski, ampak tudi na praktični ravni pripravil za življenje. To naj bi bil model gimnazijskega izobraževanja, ki ne bo učil le statističnih podatkov in obsežnih formul ali besedil, ampak bo učil predvsem, kako samostojno, ustvarjalno in kritično razmišljati, raziskovalno zbirati podatke, analizirati in pripravljati načrte za izvedbo v praksi.

Ta model vključuje zavedanje o naši soodvisnosti - do okolja in sovrstnikov, profesorjev, staršev, dijakov... Zasnovan je na ideji o zavedanju, da smo vsi povezani in soodvisni, da kar naredi eden, vpliva na vse, bolj ali manj. Torej vključuje soodvisnost in celovitost, kar vse je tudi del koncepta o družbeni odgovornosti.

Še posebej pomembna pri izobraževanju je vloga profesorjev in njihovih nadrejenih, saj lahko učitelj dijaka spodbudi k napredku, ali pa ga z neprimernim pristopom psihološko ali kako drugače uniči.

Šola prihodnosti je torej neprestan dialog, merjenje kakovosti dela profesorjev, sprejemanje večstranske komunikacije med dijaki, profesorji, ravnatelji in starši ter odločevalci o bodočem sistemu izobraževanja. Šola prihodnosti se mora zavedati, da je prevelik stres uničujoč za mladega človeka in da ni vse v kvantiteti, ampak predvsem v kvaliteti izobraževanja.

9. LITERATURA IN VIRI

9.1. Literatura

1. Tomšič, S. Diplomaska naloga: Evropski vzgojno-izobraževalni sistemi. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede. 2005
2. Ule, M. in Mihelj, V. Pri(e)hodnost mladine. Ljubljana: DZS, 1995
3. Dežman, J. diplomaska naloga: Problematika brezposelnosti na Koroškem, s poudarkom na mladinski brezposelnosti. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede. 2004, str. 25
4. Statopis: Statistični pregled Slovenije 2015. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2015. str.20
5. Cerovšek, D. in Lukić, G. Problemska analiza položaja mladih na trgu dela v luči agende dostojnega dela: s predlogi ukrepov za znižanje stopnje brezposelnosti mladih v Sloveniji. Ljubljana: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, 2013.)
6. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Mladi in trg dela, Ljubljana, 2013, str. 10
7. Zavod RS za zaposlovanje, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Mladi in trg dela, Ljubljana, 2013, str. 3)
8. Novak, B. Prenova slovenske šole. Ljubljana: Pedagoški inštitut, 2009 ISBN 978-961-270-001-0
9. Krek, J. in Metljak, M. Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. 2. izd. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2011
10. Izhodišča prenove gimnazijskega programa (Komisija za pripravo koncepta nadaljnjega razvoja gimnazijskega programa in umeščenosti splošne izobrazbe v srednješolske programe)
11. Gaber, S., Rutar Ilc, Z., Lorenčič, I., Nolimal, F., Pevec Grm, S., Ermenc, K., Tašner, V. Zakaj Finci letijo dlje?. Educa, 2006
12. Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Strasbourg, 2012, str. 3- 7
13. Komisija za pripravo koncepta nadaljnjega razvoja gimnazijskega programa in umeščenosti splošne izobrazbe v srednješolske programe) in Krek, J. et al., 2011: 13
14. Resolucija o Nacionalnem programu za mladino 2013-2022 v (ReNPM12-22) sprejeta 24. oktobra 2013, dostopno na:

http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/pdf/Nacionalni_program_za_mladino/resolucija_o_npm/Recolucija_o_NPM.pdf, 3.2.2016, 10:00)

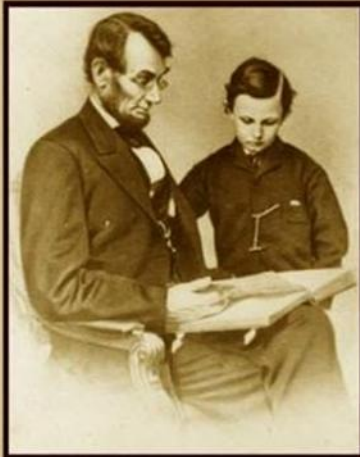
15. Zakon o gimnazijah (ZGim), Uradni list Republike Slovenije, 1/07 (2007) str. 8

9.2. Viri

1. <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=20071&stevilka=2> 17.1.2016, 21:23
2. Srednješolski izobraževalni sistemi v Evropi: <http://library.eb.co.uk/eviri.ook.sik.si/levels/adult/article/105951#47654.toc>, 4.2.2016, 22:45
3. ZRSS. Ocena stanja Zavoda Republike Slovenije za šolstvo o gimn. Izobraževanju, 2013 (dostopno na: http://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/porocilo-zrss-ldn-2012_5mar2013.pdf , 10.2.2016, 8:52)
4. <http://www.solazaravnatelj.si/wp-content/uploads/2015/11/ZRSS.pdf>, 1.2.2016, 20:26)
5. <http://publikacija.k56.si/strokovnjaki/1.%20Dr.%20Ranko%20Rajovic.%20Otroke%20izobrazujemo%20za%20poklice,%20ki%20danes%20se%20ne%20obstajajo.pdf> , 31.1.2016, 23:12
6. Konvencija o otrokovih pravicah (dostopno na: <https://unicef.blob.core.windows.net/uploaded/documents/KOP.pdf> , 10.2.2016, 9:39)

10. PRILOGE

10.1 PRILOGA – Pismo A. Lincolna sinovemu učitelju

Abraham Lincoln letter to his son's teacher

"My son starts school today. It is all going to be strange and new to him for a while and I wish you would treat him gently. It is an adventure that might take him across continents. All adventures that probably include wars, tragedy and sorrow. To live this life will require faith, love and courage.

So dear Teacher, will you please take him by his hand and teach him things he will have to know, teaching him - but gently, if you can. Teach him that for every enemy, there is a friend. He will have to know that all men are not just, that all men are not true. But teach him also that for every scoundrel there is a hero, that for every crooked politician, there is a dedicated leader.

Teach him if you can that 10 cents earned is of far more value than a dollar found. In school, teacher, it is far more honorable to fail than to cheat. Teach him to learn how to gracefully lose, and enjoy winning when he does win.

Teach him to be gentle with people, tough with tough people. Steer him away from envy if you can and teach him the secret of quiet laughter. Teach him if you can - how to laugh when he is sad, teach him there is no shame in tears. Teach him there can be glory in failure and despair in success. Teach him to scoff at cynics.

Teach him if you can the wonders of books, but also give time to ponder the extreme mystery of birds in the sky, bees in the sun and flowers on a green hill. Teach him to have faith in his own ideas, even if every one tell him they are wrong.

Try to give my son the strength not to follow the crowd when everyone else is doing it. Teach him to listen to every one, but teach him also to filter all that he hears on a screen of truth and take only the good that comes through.

Teach him to sell his talents and brains to the highest bidder but never to put a price tag on his heart and soul. Let him have the courage to be impatient, let him have the patient to be brave. Teach him to have sublime faith in himself, because then he will always have sublime faith in mankind, in God.

This is the order, teacher but see what best you can do. He is such a nice little boy and he is my son."

Slika 12 - Pismo A. Lincolna sinovemu učitelju (vir:

<http://englishbookgeorgia.com/blogebg/a-letter-from-abraham-lincoln-to-his-sons-teacher/>, 3.2.2016, 23:24)

10.2. PRILOGA - Anketni vprašalnik

Spoštovani!

Kljub eksponentalnemu naraščanju količine znanstvenih spoznanj in drugih informacij ter hitremu tehničnemu napredku, se osebni, okoljski in socialni problemi kopičijo. Kakšna šola, kakšna gimnazija in kakšno učenje nas lahko primerno pripravi na jutrišnji dan? Zadošča pasivno prilagajanje trenutnim družbeno-političnim situacijam ali sodobna gimnazija potrebuje večjo avtonomnost v smeri inovativnega učenja?

Sem dijakinja XY letnika. XY, ki bi z vprašalnikom, ki je pred vami, rada pridobila osnovne podatke o tem kako kakovost trenutnega gimnazijskega izobraževanja ocenjujejo trije glavni »igralci« - dijaki, njihovi starši in seveda učitelji. Na osnovi teh spoznanj in analize dobrih praks trajnostnih družb v svetu, bom v inovacijskem predlogu razvila model gimnazijskega izobraževanja, ki bom imel potencial soočanja s trenutnimi družbenimi izzivi.

Za vaš čas se vam iskreno zahvaljujem. Anketa je v celoti anonimna in njeni rezultati bodo uporabljeni le v raziskovalne namene.

Avtorica

1. *Ocenite dva različna stila poučevanja na gimnazijski ravni izobraževanja na lestvici od 1 (najmanj ustrezen) do 5 (najbolj ustrezen).*

	1	2	3	4	5
Vodeno učenje (učitelj načrtuje vse aktivnosti in dijaki jih realizirajo).	☐	☐	☐	☐	☐
Samostojno učenje (dijaki ob pomoči učitelja(-ev) veliko delajo sami in se učijo uravnavati svoj proces učenja in s tem tudi napredek)	☐	☐	☐	☐	☐

2. Kakšno je vaše mnenje o strategijah učenja? Oceno podajte na lestvici od 1 (najmanj primerno) do 5 (zelo primerno).

	1	2	3	4	5
Dijaki se morajo strategij učenja naučiti že v osnovni šoli (v gimnaziji je že prepozno) .	☐	☐	☐	☐	☐
Presoja o ustreznosti strategij učenja, ki so jih dijaki razvili, je stvar staršev oz. posameznika (s tem se posamezni učitelji ne morejo ukvarjati).	☐	☐	☐	☐	☐
Dijaki v gimnazijah še niso sposobni samostojnega načrtovanja, spremljanja in kontrole procesa učenja, zato je učitelj dolžan razložiti strategijo učenja posameznega predmetnega področja.	☐	☐	☐	☐	☐

3. Ocenite svoje strinjanje s spodnjimi trditvami o vlogi in delu gimnazije v šolski vertikali od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (zelo se strinjam). Ko boste v dilemi (npr. Velja za nekatere predmete, ne pa za vse, izberite oceno, ki najboljšo opiše povprečje).

	1	2	3	4	5
Gimnazija lahko priznava tudi neformalna znanja, ki niso del potrjenih učnih načrtov.	☐	☐	☐	☐	☐
Gimnazija mora temeljiti predvsem na spoznavnem, torej formalno-logičnem mišljenju.	☐	☐	☐	☐	☐
Dijaki bi se morali tekom gimnazijskega izobraževanja uriti tudi za reševanje nepredvidljivih (učnih) situacij.	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
Učenje mora biti osredotočeno na razvoj posameznika.	☐	☐	☐	☐	☐
Učenje mora vključevati več sodelovalnih oblik dela /skupno načrtovanje reševanja problemskih nalog, prevzemanje različnih vlog, prevzemanje odgovornosti za rezultate dela,...).	☐	☐	☐	☐	☐
Izbira vsebin, ki jo pokrivajo posamezni predmeti gimnazijskega programa je zelo pomembna, zato so vsebine najpomembnejši del učnih načrtov.	☐	☐	☐	☐	☐
Znanja, ki jih dijaki pridobivajo tekom gimnazijskega izobraževanja so trajna uporabna.	☐	☐	☐	☐	☐
Pouk v gimnaziji spodbuja dijake k postavljanju in preverjanju domnev in vključevanju domišljije.	☐	☐	☐	☐	☐
Pouk v gimnaziji spodbuja dijake k prepoznavanju in tehtanju vrednot, kot so znanje, ustvarjalnost/usposobljenost, samostojnost, iniciativnost, solidarnost.	☐	☐	☐	☐	☐
Sistem ocenjevanja v gimn. izobraževanju dijakov dopušča (brez negativnih posledic) učenje na napakah.	☐	☐	☐	☐	☐
Pouk je velikokrat interdisciplinarno obarvan (medpredmetno in z življenjskimi problemi ter izkušnjami).	☐	☐	☐	☐	☐
Merilo uspešnega učenja so dobri rezultati na maturi.	☐	☐	☐	☐	☐

4. Kaj je za vas »učenje«? Označite stopnjo strinjanja s trditvami od 1 (se sploh ne strinjam) do 5 (se zelo strinjam).

	1	2	3	4	5
Učenje je samostojna in aktivna (re)konstrukcija idej.	☐	☐	☐	☐	☐
Učenje je zmožnost (po)ustvarjanja lastnega znanja.	☐	☐	☐	☐	☐
Učenje je linearen proces zaporednih korakov, ki vključuje analitično mišljenje.	☐	☐	☐	☐	☐
Učenje je umetnost zastavljanja pravih vprašanj.	☐	☐	☐	☐	☐
Učenje je umetnost iskanja pravih odgovorov na zastavljena vprašanja.	☐	☐	☐	☐	☐
Učenje je kombinacija urjenja spominskih sposobnost ter čim boljša reprodukcija zahtevanega.	☐	☐	☐	☐	☐

5. Pred vami so štiri različne učne situacije. Izberite tisto, ki vam kot dijaku (staršu, učitelju) najbolj ustreza.

- Tip 1: Učitelj dijakom postavi jasne cilje in zahteve. Njegova razlaga je sistematična, razločna in ves čas pod nadzorom. Dijakom predstavi tudi nova spoznanja, ki jih učbenik ne pokriva in si prizadeva, da dijaki dobijo čim bolj jasno sliko o določeni temi.
- Tip 2: Učitelj svoje dijake uči predvsem kako se lotiti reševanja problemov, kako

ustrezno zapisati svoja spoznanja (povzetek, poročilo, esej). Daje jim veliko nalog in veliko povratnih informacij o tem kako napredujejo.

- Tip 3: Učitelj je osredotočen na svoje predmetno področje in dijakom ponuja različne izzive za samostojno odkrivanje, kar pomeni, da jih spodbuja k temu, da ubesedijo svoje misli in ideje. Je bolj v vlogi povezovalca in usmerjanja in manj razlaganja ciljev svojega predmeta.
- Tip 4: Učitelj je izrazito usmerjen v osebno rast svojih dijakov, zato se vedno trudi, da bi dijaki bili čim bolj sproščeni in pri tem vseeno aktivni. Vedno jih spodbuja, da povedo svoje izkušnje, da razpravljajo, in se vedno znova sprašujejo kaj še morajo znati, da bi lahko napredovali.

6. *S kakšnim tipom učitelja (opisanim v točki 5) se največkrat srečujete med svojim šolanjem?*

- Tipom 1
- Tipom 2
- Tipom 3
- Tipom 4
- Nič od naštetega.

7. *Katere učne okoliščine najbolj vplivajo na učne rezultate dijakov (označite največ tri).*

Možnih je več odgovorov

- Vzdušje v razredu (med dijaki).
- Vzdušje na šoli.
- Učne metode učitelja.
- Načini preverjanja znanja.
- Način ocenjevanja znanja.
- Opremljenost učilnic.
- Učni načrti.

- Učbeniki in druga gradiva.
- Vrednote v družbi.
- Socialne razmere dijaka.
- Pričakovanja učitelja.
- Pričakovanja staršev.
- Pričakovanja dijakov.
- Stil poučevanja učitelja.
- Stil učenja dijaka.
- Motiviranost za predmet.
- Predznanje dijaka.

8. Ocenite svoje strinjanje s spodnjimi trditvami, ki se nanašajo na spremembo organizacije dela v gimnaziji od 1 (nimam mnenja), do 5 (zelo se strinjam).

	1	2	3	4	5
Gimnazijski program bi moral vsebovati večjo stopnjo izbirnosti (izbira predmetov in ravni zahtevnosti).	☐	☐	☐	☐	☐
Učne ure bi morale trajati 60 min in odmori bi morali biti vsaj 10 min.	☐	☐	☐	☐	☐
Učne ure bi morale trajati 40 min z 10 min odmori.	☐	☐	☐	☐	☐
Dvourni predmeti bi se morali izvajati le 1x tedensko (kot blok ura).	☐	☐	☐	☐	☐
V enem dnevu bi bilo smiselno imeti le dva ali največ tri različne predmete.	☐	☐	☐	☐	☐
Dijaki, ki so izrazito nadarjeni za neko predmetno področje, bi morali imeti individualiziran program in s tem možnost hitrejšega napredovanja in zaključka gimnazijskega programa.	☐	☐	☐	☐	☐

	1	2	3	4	5
Gimnazijski program bi moral omogočati več projektnega dela.	☐	☐	☐	☐	☐
Gimnazijski program bi moral omogočati več raziskovalnega dela.	☐	☐	☐	☐	☐
Gimnazijski program bi moral omogočati več stika s potencialnimi delodajalci.	☐	☐	☐	☐	☐

9. Označite osebnostne lastnosti za katere menite, da jih dijaki »izgubijo« tekom gimnazijskega izobraževanja. Možnih je več odgovorov

- Odprtost
- Samozavestnost
- Samoiniciativnost
- Vztrajnost
- Prilagodljivost
- Vedoželjnost
- Samostojnost
- Sposobnost odločanja
- Sposobnost navezovanja stikov
- Dovzetnost za kritiko
- Prepričljivost
- Odgovornost
- Zanesljivost
- Ustvarjalnost
- Nič od naštetega

11. Če bi radi še kaj zapisali na temo izvajanja gimnazijskega programa, bomo veseli vašega odziva.

12. *Spol:*

- Moški
- Ženski

13. *Kakšen je vaš trenutni status?*

- Dijak
- Profesor
- Starš/skrbnik
- Drugo:

Hvala!

10.3. PRILOGA 3 – Predlogi anketirancev za spremembo gimnazijskega programa – povzetek

A. Prevelika pričakovanja profesorjev do dijakov in posledično preobremenjenost dijakov

- Profesorji imajo prevelika pričakovanja, da se bodo dijaki vsak dan učili vsak predmet, ki ga imajo. V enem dnevu se tudi zvrsti preveč različnih predmetov, na splošno bi moral biti urnik krajši (v smislu, da bi imeli manj ur v celem tednu).
- Gimnazije bi bilo potrebno prilagoditi tako, da bi dijakom povzročale manj stresa. Na to temo bi se moralo opraviti več anket, saj je po mnenju dijakov to velik problem.
- Vse tiščimo v šole, zato jih večina šolo jemlje kot depresijo.
- Duševno/mentalno stanje dijakov je bolj pomembno kot ocene. Mnogi se tega ne zavedajo, tako, da imajo dijaki včasih tudi po tri teste na teden, ob tem pa še ustna ocenjevanja, domače naloge. Prebrati morajo knjige z obsegom min 200 besed ter ob vsem tem imeti socialno življenje ter spati vsaj 8 ur. Ves pritisk šole se morda ne kaže na prvi pogled, a po iskrenem pogovoru z dijaki hitro ugotoviš, da stanje ni niti malo bleščeče. Veliko jih joče pred spanjem, ima slabost že ob misli na šolo... to je kruta realnost. In dijaki mislijo, da je nekaj res potrebno spremeniti.
- Stara sem 17 let in hodim na Drugo v Mariboru. Tam sem zaradi stresa in pritiska doživela svoj prvi panični napad. Trenutno jemljem 0.5 mg Xanaxa- čudežna tableta, ki zdravi anksiozno motnjo in depresijo. To mi je naredila šola in prevelika tekmovalnost v šoli. Sicer sem v večji meri kriva sama, ampak vsakdanji stres ravno ne pripomore k mojim boleznim. Hodim tudi k terapevtu. Torej kot zaključek bi rada povedala to, da bi se morala pred vsemi temi spremembami uveljaviti najpomembnejša: nehati tako pritiskati na dijake in preprečiti, da so pod takšnim stresom, saj pri 15-tih letih obiskujejo psihiatra.
- Predvidevam, da bi šolski sistem veliko bolje funkcioniral, če bi ljudje poznali, kako deluje psihologija človeka. S tem mislim, da bi šola dijakom bila veliko prijaznejša, če bi se upoštevalo, da je dijak samo človek in ne stroj, ki lahko gre skozi vsakršen napor za to, da doseže pričakovan cilj. Po mojem mnenju šola trenutno žal ne upošteva nobenega duševnega načela, v bistvu ga krati s tem, da se v šolski klimi poustvarja visoka stopnja stresa, ki zavira duševno rast in ga represira na stopnjo, ko se posameznik počuti nepomemben del sistema. Sistem, kot ga poznamo, je neefektiven in hkrati škodljiv. Bore

malo je takšnih rezultatov, s katerimi bi lahko upravičili njegovo krutost. Tako rečeno je naš sistem bulimija. Znanja se nažreš in ga nato izbruhaš. Tako je seveda v večini, je pa res, da obstajajo tudi redki profesorji, ki imajo prijeten pristop in na srečo ne spadajo v prej opisano kategorijo.

- Nekoč gimnazijka, sedaj mama gimnazijca, žal, ugotavljam, česa vse vas je sedanji šolski sistem oropal. Naučil vas je kampanjskega učenja, memoriranja in omejevanja lastnega razmišljanja. Podatke najde človek v življenju kadar koli, težko je, če izgubi samega sebe. Želim vam veliko uspeha.

B. Predlogi za spremembo organiziranosti učnega programa v gimnazijah:

- V gimnazijah je preobsežen učni načrt.
- Gimnazijski programi so vsebinsko preveč natrpani, podrobni in zahtevajo preveč učenja na pamet in reprodukcije ter premalo uporabe znanja. V veliko primerih profesorji iščejo neznanje namesto znanje in njegovo uporabo ter premalo prisluhnejo idejam in drugačnim pogledom in vidikom dijakov. Preveč je pomembna samo ocena.
- Skoraj vsi predmeti bi morali biti izbirni, bilo pa bi predpisano obvezno število ur. Npr. mene zanima naravoslovje in bi lahko imela bistveno več teh predmetov. Od družabnih predmetov bi pa dobila samo osnovno znanje, ker vem, da jih v življenju ne bom potrebovala in se jih učim samo za test, nato pa, ker nimam motivacije za predmet, vso snov pozabim v roku par mesecev. Tako da 1 ura na teden, za katero se znanje ne bi ocenilo, bi bilo več kot dovolj. Ker družbi čisto nič ne koristi, da dobim petico na testu, nato pa me nekaj mesecev kasneje vprašate, kdo je bil Neron, pa ne bom vedela. Izguba časa.
- V gimnazijah bi se moralo več govoriti o aktualnih problemih (okoljskih, socialnih...).
- Pri predmetih se naj ne bi obravnavalo zelo poglobljeno znanje, razen če bi to dijak izrecno želel - torej bi delal raziskovalno nalogo ali pa prosil za dodatno literaturo.
- Menim, da bi predvsem morali v učnem načrtu omogočiti več svobode pri izbiranju predmetov, več pomoči in razlage pri težje razumljivih predmetih.
- Menim, da bi bilo zelo smiselno in učinkovito, da bi dijaki imeli možnost izbiranja predmetov, saj niso vse osebe za vsa področja.
- Preveč je učenja na pamet, premalo je razprav, projektnih nalog, samostojnih raziskav.
- Bolj bi morali spodbujati ustvarjalnost, samostojnost in odgovornost.

- Menim, da bi moralo biti več dela na terenu in prakse, manj podatkov, ki si jih moramo zapomniti (navsezadnje živimo v dobi interneta in vse zelene podatke dobimo en, dva, tri). Morali bi poučevati družbene odnose.
- Poudarek za gimnazije: 40 min. učne ure, 10 min. odmora.
- Program gimnazije bi moral biti bolj specializiran, več izbirnosti naj bi omogočal.
- Gimnazijski program je nujno potreben prenove - preveč je predmetov in premajhna osredotočenost.
- Definitivno je prevelik pritisk na dijake in premalo je nekega spodbujanja k samostojnemu razmišljanju.
- Ne razumem zakaj bi ponovno spreminjali gimnazijski program, saj smo komaj zaključili 6-letno prenovo gim. programa. Res pa bi bilo potrebno prenoviti maturo.
- Pogrešam več izbire glede naravoslovja/družboslovja/jezikoslovja v gimnaziji.
- V gimnazijah je vse prenatrpano.
- Če obvladaš naravoslovne stvari si bog, drugače si pa nula.
- Zelo bi bilo koristno, če bi se dijak že v 1. letniku lahko odločil za nadgradnjo predmetov, ki njega veselijo (več ur), prav tako pa tudi za olajšavo pri predmetu, ki mu ni všeč.
- Meni bi zelo odgovarjala naslednja zasnova: v 1. letniku gimn. je program splošen in enakovredno zajema različna področja. Od vključno 2. letnika naprej pa se deli na usmerjene razrede (kot so že obstoječi programi naravoslovna gimnazija, družboslovna, jezikoslovna, matematična itn.), ki bi še vedno imeli gimnazijski značaj, vendar bi bil poudarek na izbranem področju. Dijaki bi tako v prvem letu odkrivali svoje interese in jih od 2. letnika naprej razvijali.
- Zakaj je naravoslovje in sistematično učenje na pamet bolj pomembno od družboslovja in ustvarjalnosti? Kljub temu, da nisem družboslovni tip človeka, izjemno pogrešam likovno umetnost in glasbo iz prvega letnika.
- Gimnazija in njeni dijaki potrebujejo več praktičnih znanj, reševanja realističnih problemov in projektnega dela pri predmetih, manj pa učenja na pamet.
- Poudarek bi moral biti na posamezniku in njegovih kvalitetah, ne pa na iskanju napak in posledičnem izginjanju kreativnosti.
- Opravičila se zdijo nepotrebna, saj nimajo smisla. Učitelji dijakom nalagajo ogromno odgovornosti, vendar pa vseeno morajo vedeti, kje so bili v času izostanka. Recimo, da profesorica za matematiko ugotovi, da večina razreda ne razume neke snovi in se odloči,

da bomo naslednjo uro to snov ponavljali, jaz pa to snov odlično razumem; raje bi to uro delala nekaj bolj koristnega, kot pa poslušala nekaj, kar že vem. Zavedam se, da bi nekateri poskušali to svobodo izkoristiti, ampak saj sami vedo, koliko razlage potrebujejo in koliko se znajo naučiti sami. Če pa potrebujejo razlago in vseeno ne gredo k pouku, pa je to njihova odločitev, saj sami vedo, da bodo dobili negativno oceno. Tisti starši, ki pa ne zaupajo svojim otrokom, pa imajo možnost programa, kjer dobijo sms sporočilo o otrokovi odsotnosti.

- Upam, da bo gimnazijski program nekoč (v bližnji prihodnosti) vseboval več snovi, povezanih z življenjem, in več možnosti usmeritev v določeno področje.
- Gimnazijski program omogoča dijakom uspešnost, čeprav se vse »napiflajo« (pa celo bolj so uspešni - po ocenah - kot številni drugi, ki poskušajo stvari razumeti). Dokler bodo preverjanja temeljila na faktografskem znanju in učenju postopkov, ki jih v realnosti nikoli ne bomo potrebovali (npr. znaš napisati opis naprave, ne znaš pa uporabljati slovenske slovnice), bodo gimnazijski maturanti pretežno nesposobni za življenje v družbi, pa tudi na faksu se bodo srečevali s številnimi problemi. Spremeniti bi bilo treba učni načrt: namesto da se pri informatiki učimo uporabljati Microsoft Office, bi se morali naučiti kaj uporabnega iz računalništva. Matematika bi morala pokrivati več linearne algebre - da bi dijaki vsaj že kdaj slišali za matrike in jih znali množiti. Zmanjšati bi bilo treba količino snovi pri zgodovini, ker je tako ali tako večina profesorjev ne predela v celoti, osredotočajo pa se na nepomembne podrobnosti. Ukiniti bi bilo potrebno vse teme, za katere naša družba še ni dovolj zrela (esejistična vprašanja pri marsikaterem predmetu, na katera je treba odgovoriti tako, kot misli profesor, saj večina njih ni zmožna sprejeti drugačnega mnenja in ga korektno oceniti), in jih nadomestiti s temami, ki bodo razvijale dijakove zmožnosti razmišljanja in argumentiranja, namesto da bo poskušal rekonstruirati, kaj je profesor o stvari rekel.
- Veliko dijakov se za gimnazijski program odloči, ker ne ve, katero drugo šolo naj izbere oz. nima življenjskega cilja. Gim. programi bi morali spodbujati dijake k iskanju njihovega cilja. S tem ne mislim osebne svetovanja ali kakršnihkoli terapij, ampak naj gim. program dijaku omogoča izbiro, da si lahko prilagodi število ur posameznega predmeta. Da razložim: posamezen dijak, bi se lahko v 3. in 4. letniku (2. polovica izobraževanja) odločil, da bo imel polovico manj ur naravoslovja in te ure preusmeril v družboslovje. Vendar bi še vedno obiskoval vse predmete, ki so temelj gim.

izobraževanja.

- Potrebni je več izbirnih predmetov, sprememba mature glede izbire predmetov, več izbire !!
- 1. leto: vsi predmeti (dijak spozna vse predmete). 2-4. leto: dijak se pogloblja v izbrane predmete (v stilu IB programa).
- Izvajanje gimnazijskega programa ne moremo posplošiti. Zelo odvisno je od predmeta, posameznega učitelja in razreda.
- Poudarek naj bo na predmetih, ki dijake zanimajo.
- Na splošno je potrebno več individualizacije in izbire ter omogočanje rasti interesov dijakov. Problem je, da je edini kriterij za razvrščanje dijakov, še bolj pa osnovnošolcev, starost. Dejstvo, da je skupina 20-30 otrok rojena istega leta, jim ne nudi nič skupnega. Namesto tega bi se že od začetka šolanja morale upoštevati sposobnosti, še bolj pa interesi.

C. Ocenjevanje:

- Gimnazija - brez ocenjevanja.
- Potrebna je boljša razporeditev pisnih ocenjevanj znanja tekom leta.
- Ocenjevanje znanja bi moralo biti razdeljeno smiselno in prilagodljivo dijakom.
- Samo ocenjevanje je preveč natrpano in preostro, kar dostikrat vodi dijake v depresijo in nasploh nesrečo v času pouka oz. šolanja.
- Potrebna je sprememba sistema ocenjevanja. In uvajanje predmeta npr. igranje (odrsko ali filmsko).
- Dvourni predmeti bi se morali izvajati strnjeno v pol leta. Tako bi dijaki imeli manj predmetov tedensko in manj predmetov na dan. Pri ocenjevanju znanja bi bilo dobro posnemati finski model: nekaj tednov pouka, največ 5 predmetov, nato ocenjevalni teden, vsak dan za en predmet.
- Potreben je poenoten sistem učiteljskega aktiva na področju ocenjevanja in hitrosti napredovanja s snovjo. Razlika naj bo v intenzivnosti začetnih in nadaljevalnih programov (približno enako število ur, drugačno predznanje in enaka matura) - začetniki bi potrebovali nekaj več ur.
- Zdi se mi, da so na gimnaziji slabo razvrščeni testi, spraševanja. Na nas dijake je zato velik pritisk in mislim, da je to eden izmed najpogostejših vzrokov za neuspeh oz. slabe

ocene.

- Program je zasnovan tako, da nam poda obilico znanja, od katerega je velika količina nepotrebna za življenje. Dijaki v tej količini podatkov težje ločijo pomembno od nepomembnega. Zraven tega pa nas noben predmet ne uči o aktualnih problemih, ki se dogajajo v svetu in se tičejo vsakega posameznika. Sistem ocenjevanja je sicer zasnovan z dobrimi nameni, vendar ne pove nič o dijakovem znanju, ocene so le odraz sposobnosti dijakovega kratkoročnega spomina. Gimnazija nas spodbuja, da smo dobri na vseh področjih, kar za splošno znanje in razgledanost ni slabo, ima pa velik vpliv na vpis na nadaljnji študij. Štejejo namreč vse ocene, kar pomeni, da mora dijak, ki je izrazito naravoslovno naravnan in mu leži matematika ter ima probleme pri slovenščini, znati enako kot dijak, ki bi rad odšel na študij slovenščine, pa mu ne leži matematika. Mislim, da se z gimnazijskim programom in »vtrjevanjem« velike količine informacij v dijakovo glavo, izgubi dijakova ustvarjalnost.
- Način gimnazijskega programa se mi zdi čisto zgrešen. Preveč nas obremenjuje, spravlja nas ob živce (način ocenjevanja) in ne dovoli nam biti to, kar smo.
- Izobraževanje bi moralo temeljiti na razumevanju, ne na drilu in ocenjevanje na preverjanju razumevanja, ne hitrosti ali na iskanju napak.

D. Matura:

- Matura je največji stres za dijake!
- Mature ne bi ukinjala, le prilagodila bi jo spremembam.
- Dobro bi bilo, da bi dijaki imeli zraven obveznih predmetov, ki so na maturi, le tiste predmete, za katere so nadarjeni in jim bo služilo v prihodnosti pri poklicu (npr. biologija in kemija za zdravnike).
- Sem na programu mednarodna matura, ki bi lahko bil zgled nacionalni maturi po učnih metodah in celotnem pristopu.
- Maturo bi bilo treba ukiniti. Gimnazijski program je v glavnem osredotočen le na čim boljše rezultate mature, zaradi česar dijak ne more dojemati vseh predmetov dokaj enako ter se popolnoma samostojno usmeriti v to, kar za zanima (ter področje, kjer bi se rad zaposlil). Po končani maturi, ki je osrednja in za prihodnost najbolj pomembna stvar v času gimnazije, se tako mnogo dijakov odloči za smer študija, za katerega nato, žal, že prepozno ugotovijo, da ni to, kar so si želeli in pričakovali. In še ena zelo pomembna

zadeva glede mature: dijak, ki mu matura spodleti, si na ta način v le par dnevih, ki bistveno odločajo o njegovem nadaljnjem življenju, zapravi možnost smeri študija, ki ga zanima. V primeru sprejemnih izpitov, bi lahko izpit opravljal npr. na dveh različnih fakultetah, ki ga zanimata, ter na ta način prišel do možnosti zaposlitve na področju, ki ga zanima. Tako bi se izboljšal njegov položaj, saj bi resnično lahko delal to, kar ga zanima in veseli, pa tudi podjetja in s tem država, bi rasli. Saj lahko nekdo, ki dela to, kar ga resnično zanima, opravi pod enakimi pogoji veliko več, kot bi sicer.

- Gimnazija dopušča, da te vsi gledajo kot tvoje povprečje, dijak je le število točk na maturi.

E. Sodelovanje s potencialnimi delodajalci, poklicna znanja:

- Potrebna je več stika dijakov z delodajalci, več predavateljev iz prakse. Morda bi v tretjem letniku lahko imeli pol leta izobraževanja gimnazijcev v poklicnih šolah za določen poklic (npr. mizar, frizerka, kuhar...), da bi tako pridobili še praktična znanja, ki jih lahko rešijo v primeru nezaposljivosti visoko izobraženega kadra na trgu dela po končanem gimnazijskem izobraževanju ali visokošolskem.
- V program bi bilo treba vnesti več praktičnih izkušenj (npr. 30 ur prakse letno na nekem področju, ki ga izbereš sam), prav tako predlagam da bi se v 2. in/ ali 3. letniku izvajalo poklicno izobraževanje in usmerjanje, ker menim, da se dandanes veliko dijakov ne more odločiti za študij in je to eden izmed dejavnikov, ki vplivajo na to, da dijak v študentskih letih »zabluzi« - ker je izbral napačen študij in izgubil motivacijo.

F. Strokovnost in kakovost dela profesorjev:

- Profesorji pogosto ne predavajo snovi (ali je ne predavajo v takšnem obsegu), ki jo potem zahtevajo na preizkusih, zato je potrebna zelo veliko dela in (ponovnega) učenja doma.
- Opažam pomanjkljivo pripravljenost posameznih profesorjev na ure in nivo zahtevnosti ni izenačen, temveč v odvisnosti od posameznega profesorja.
- Potrebno je preverjanje profesorjev, ker niso vsi primerni za opravljanje tega dela.
- Pomembna je predvsem kvaliteta znanja in sposobnost učitelja na njegovem področju. Veliko učiteljev je slabih samo zato, ker svojega predmeta ne znajo dovolj dobro in ga zato tudi ne znajo kvalitetno predavati. Preden šola zaposli profesorja, bi ga morala vsaj eno leto imeti na »pokušini«, ga poslušati in presoditi, ali je dovolj sposoben za delo.

- Profesorji ne upoštevajo učnega načrta in ocenjujejo znanje, ki se v gimnazijah ne predela.
- Profesor ima veliko večjo moč nad motivacijo dijakov.
- Profesorji bi morali biti pred stalno zaposlitvijo preizkušeni, saj mnogi ne zmorejo dijakom ponuditi pričakovanega.
- Učitelji bi se morali bolj povezovati z učenci.
- Nadrejeni organi profesorjev bi morali bolj nadzirati njihov pouk in vzpostavljati vez med profesorji in dijaki, saj oni sami (mislim predvsem na ravnatelja) ne bi imeli vpliva na naše ocene in druge stvari. Bi pa imeli vpliv na način poučevanja učitelja in bi se zato medsebojno bolj prilagajali, lažje bi izrazili mnenje glede na učinkovitost profesorjevega poučevanja in kaj dijaki zares potrebujejo. Zadeve bi se morale olajšati za vse, to pa ne pomeni, da bi se merilo znanja zmanjšalo, saj se ne sme. Gre samo za odnos profesorjev do dijakov.
- Premalo se spoštuje iskrenost učenca (če nek učenec »leze v rit« profesorju in je to tudi vsem jasno, pa vseeno pride skozi veliko bolje kot iskren učenec, ki pove, kar si misli (s tem ni mišljeno, da žali kogar koli, le pove svoje mnenje iskreno)).
- Menim, da je veliko preveč neuporabnih snovi in da kljub temu, da je gimnazija res najvišja možna izobrazba srednjih šol, profesorji zahtevajo preveč.

G. Dodatni razvojni predlogi za gimnazije:

- Povsod bi lahko bilo okence, kjer lahko zapišeš svoje mnenje.
- Odlično bi bilo, če bi se gimnazije prilagajale in podpirale neobičajne (tudi smiselne) hobije.
- Menim, da je gimnazijski program le propagandni aparat države, s katerim nas poskuša oblikovati v pasivne »poslušneže«. Morali bi dijakom prepustiti več domišljije in sposobnosti za kritično mišljenje.
- Razrešiti je potrebno dilemo, kaj je splošna izobrazba.
- Gimnazija je kot drevo v polnem gozdu. Kot ptiči jo lahko izberemo in na njej sobivamo, rastemo z njo in se vzpenjamo proti vrhu. Lahko pa samo odjadramo naprej. Oboje je razburljivo.

Razno:

- Težavo sem imela pri tretjem sklopu vprašanj, saj nisem razumela, ali želite ocenjevanje

trenutnega stanja, ali želja za prihodnost....

- Anketa je slaba.
- To je predolga anketa.
- Učimo se skupnega dela za novo komunistično družbo enakih.
- Celoten sistem je v »pizdi«. Sploh pa, da je šola obvezna. Neopravičene ure so bedarija.
- Pri prejšnjem vprašanju (lastnosti, ki jih dijaki izgubijo tekom šolanja) se mi zdi, da je precej odvisno od posameznika, njegovih vrednot oz. načina, kako je bil vzgajan :).
- Potrebna je lažja matematika...ohh, no, to me ubija
- Zelo je slabo.
- Ni prav, da so gimnazije tako prevladujoča izbira med mladino.

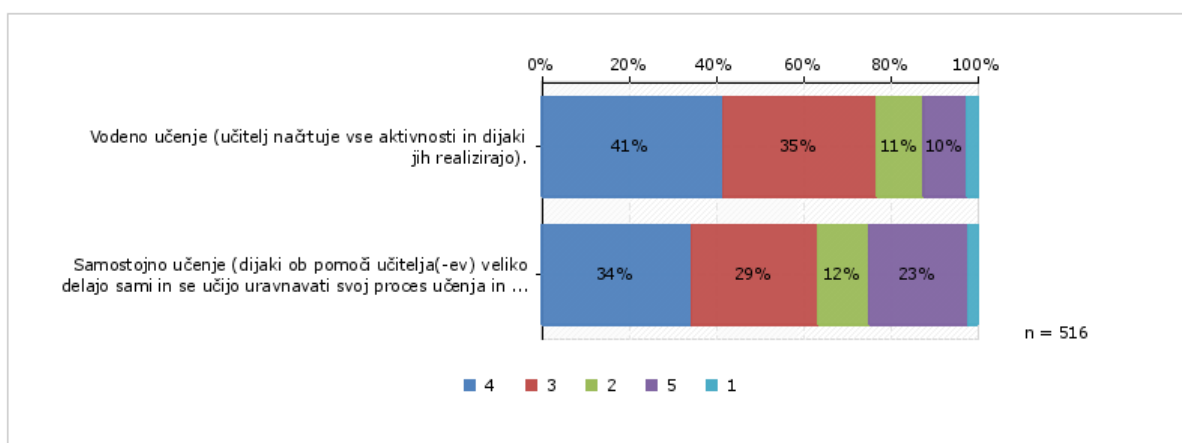
10.4. PRILOGA 4 - Komentarji ankete glede na status anketiranih (dijak, profesor, starši)

V nadaljevanju predstavljamo odgovore anketiranih glede na njihov status (dijak, profesor ali starši). Status drugih smo zaradi premajhnega števila odgovorov (9) zanemarili.

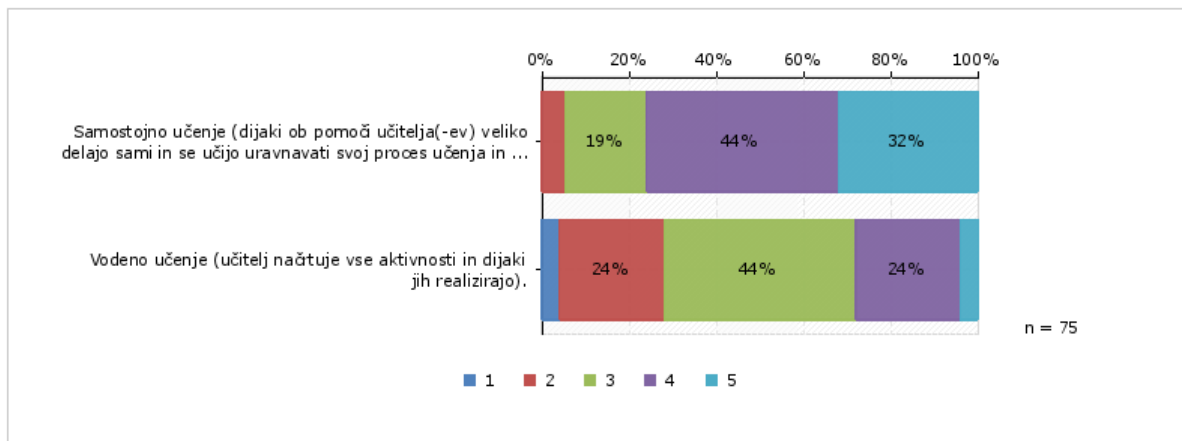
1. Na vprašanje »Ocenite dva različna stila poučevanja na gimnazijski ravni izobraževanja na lestvici od 1 (najmanj ustrezen) do 5 (najbolj ustrezen)« so anketirani odgovorili tako, kot kažejo naslednji grafi:

Legenda: 1 (najmanj ustrezen); 2 (pogojno ustrezen); 3 (včasih ustrezen); 4 (pretežno ustrezen); 5 (najbolj ustrezen)

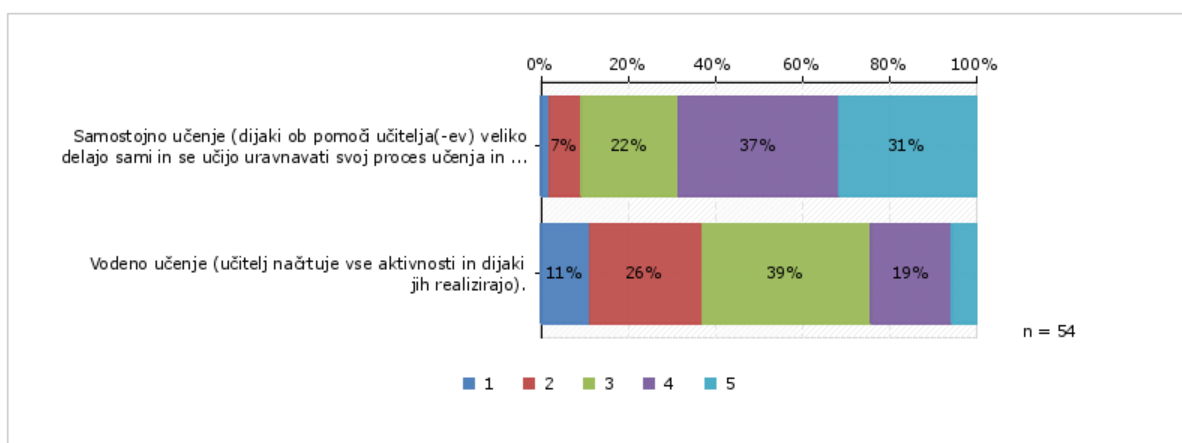
GRAF 14 – DIJAKI.

GRAF 15 – PROFESORJI.

GRAF 16 – STARŠI.

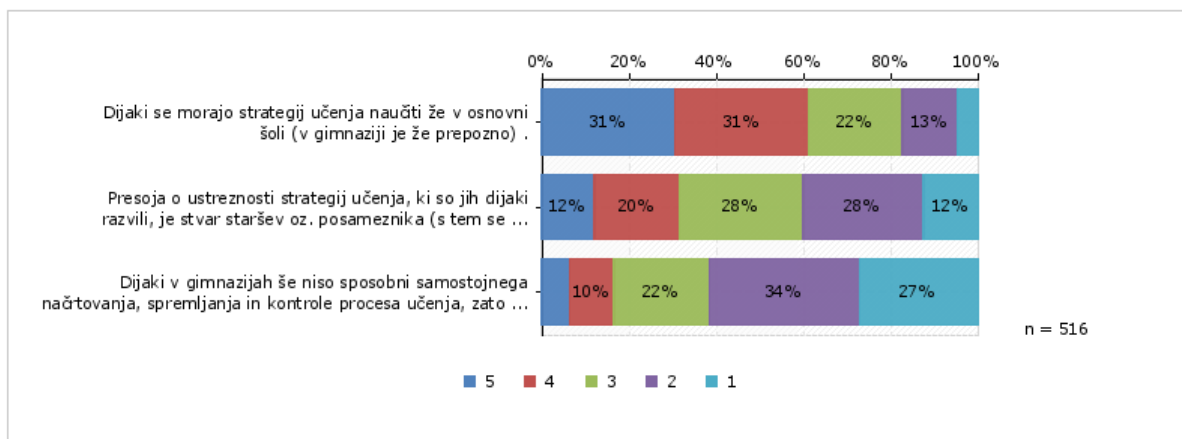

Če grafe primerjamo med seboj, lahko ugotovimo, da profesorji in starši dokaj podobno razumejo stile poučevanja na gimnazijski ravni (poudarek na samostojnosti učenja). 32 % anketiranih profesorjev in 31 % staršev meni, da je pri poučevanju najpomembnejši stil poučevanja za samostojno učenje, medtem ko je pri vodenem učenju ta delež zelo majhen. 41 % dijakov meni, da je stil poučevanja kot vodeno učenje zelo ustrezen, 34 % dijakov pa se strinja, da je ustrezniji stil poučevanja poučevanje za samostojno učenje.

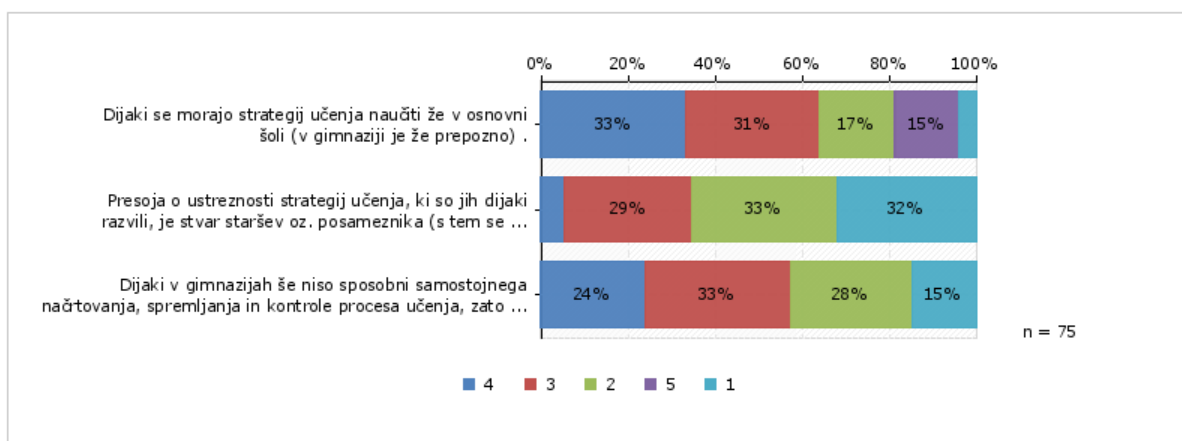
2. Na vprašanje »**Kakšno je vaše mnenje o strategijah učenja? Oceno podajte na lestvici od 1 (najmanj primerno) do 5 (zelo primerno).**« so anketirani odgovorili tako, kot kažejo naslednji grafi:

Legenda: 1(najmanj ustrezen); 2 (pogojno ustrezen); 3(včasih ustrezen);4 (pretežno ustrezen); 5(najbolj ustrezen)

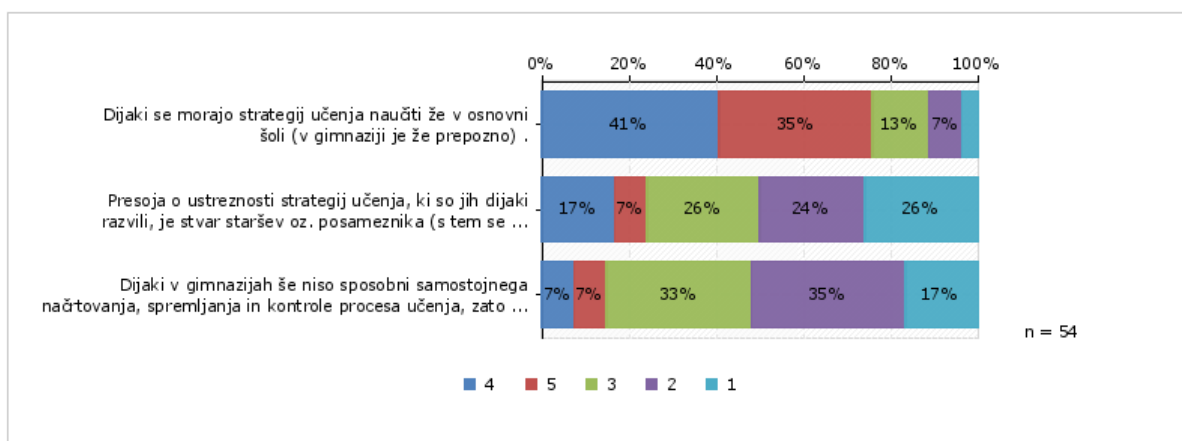
GRAF 17 – DIJAKI.

GRAF 18 – PROFESORJI.

GRAF 19 – STARŠI.

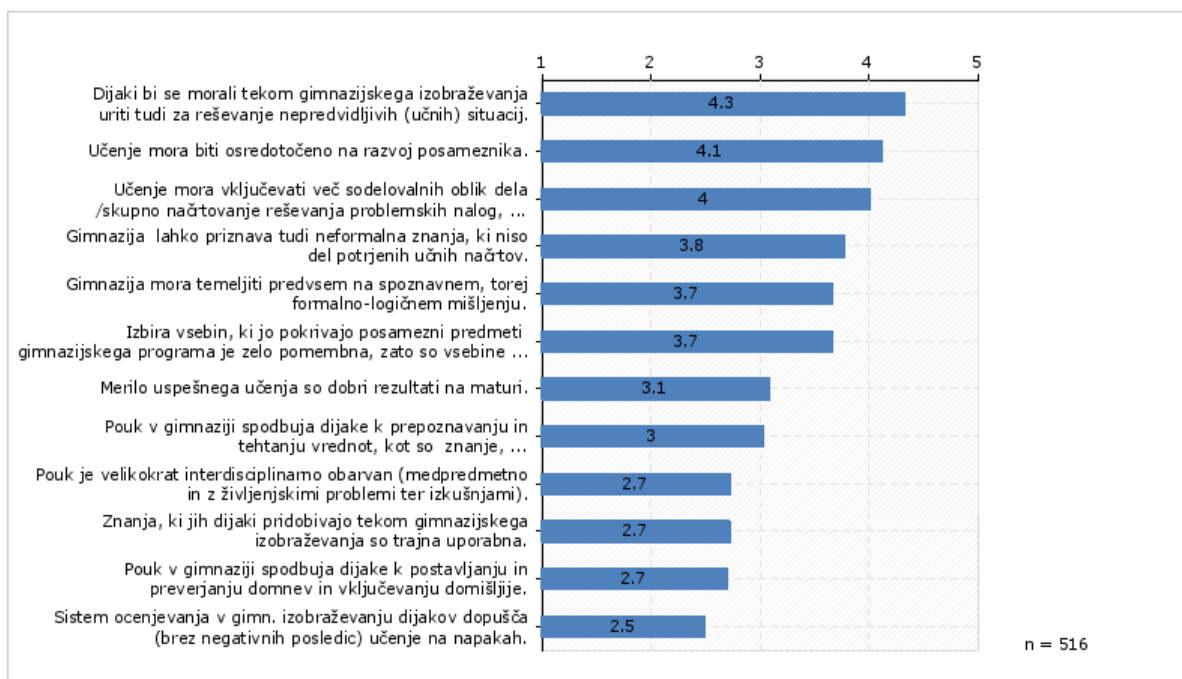

Največ dijakov (31 %) meni, da se morajo dijaki naučiti strategij učenja že v osnovni šoli, saj je to v gimnaziji že prepozno. S tem se najbolj strinja 15 % profesorjev in kar 35 % staršev.

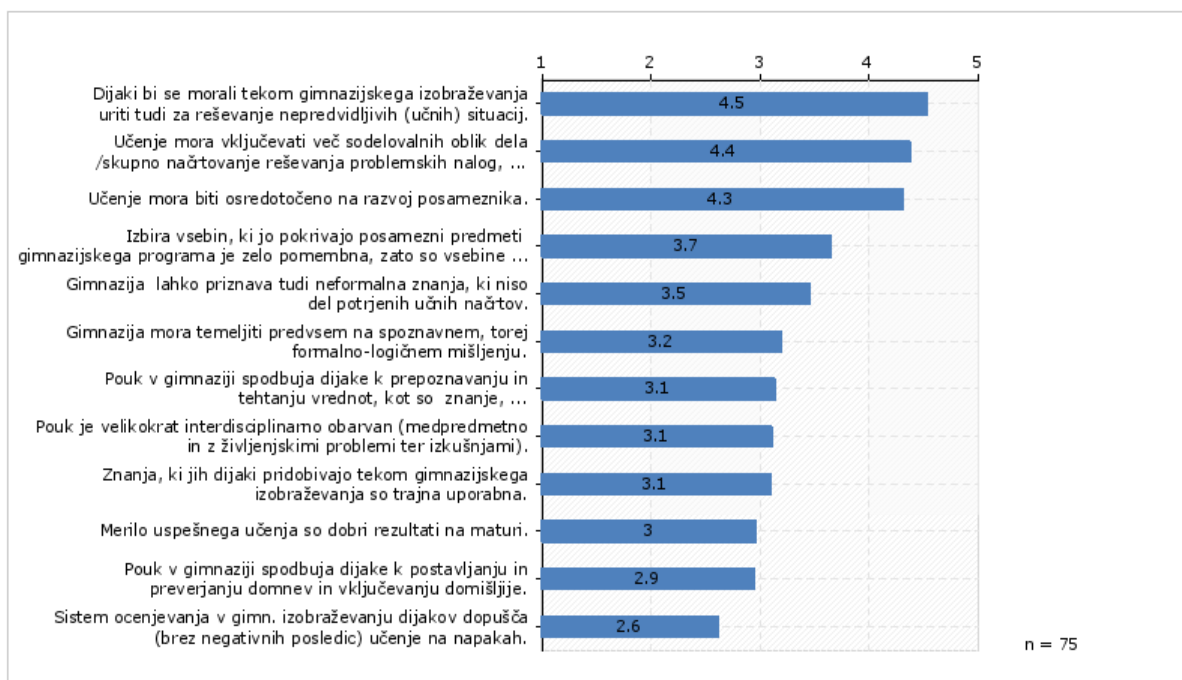
3. Na vprašanje »Ocenite svoje strinjanje s spodnjimi trditvami o vlogi in delu gimnazije v šolski vertikali od 1 (sploh se ne strinjam) do 5 (zelo se strinjam). Ko boste v dilemi (npr. Velja za nekatere predmete, ne pa za vse, izberite oceno, ki najboljše opiše povprečje).«so anketirani odgovorili tako, kot kažejo naslednji grafi:

Legenda: Stopnja strinjanja s trditvami od 1 (se sploh ne strinjam) do 5 (se zelo strinjam).

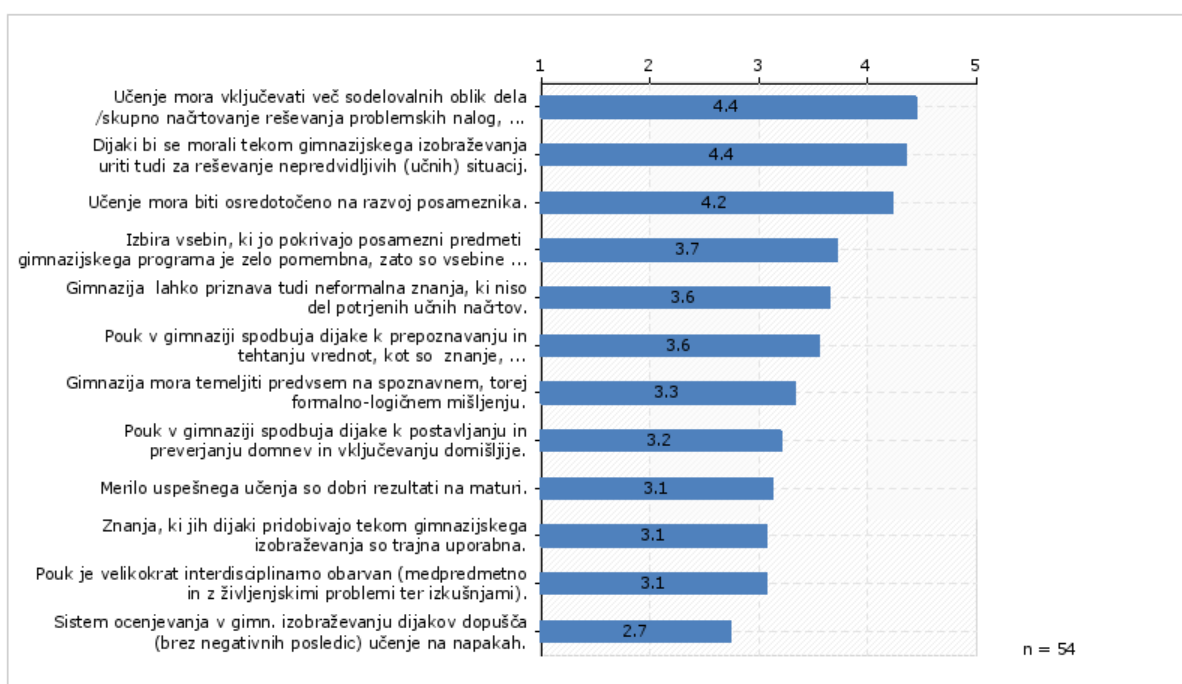
GRAF 20 – DIJAKI.

GRAF 21 – PROFESORJI.

GRAF 22 – STARŠI.

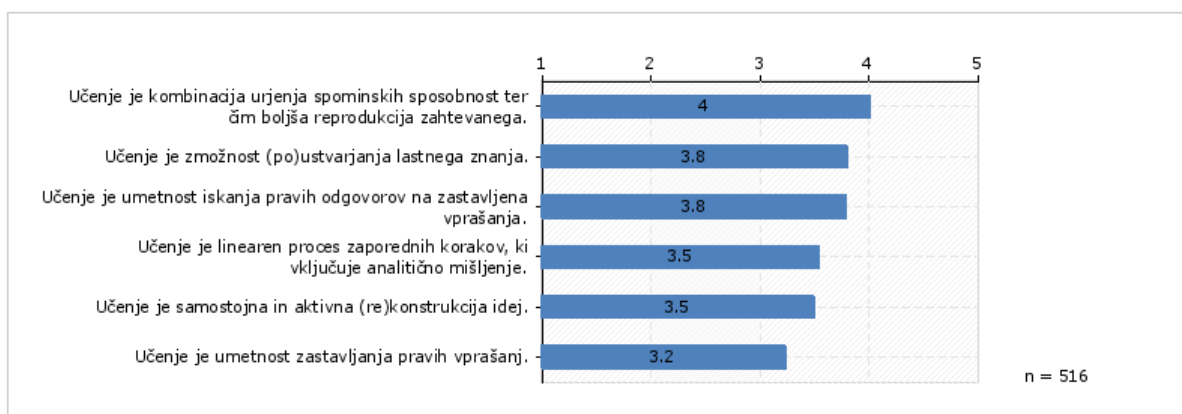
O vlogi in delu gimnazije v šolski vertikali so bili v povprečju najpogostejši odgovori pri dijakih, da bi se morali dijaki tekom gimnazijskega izobraževanja uriti tudi za reševanje nepredvidljivih (učnih) situacij. Učenje mora biti osredotočeno na razvoj posameznika in vključevati več sodelovalnih oblik dela /skupno načrtovanje reševanja problemskih nalog,

prevzemanje različnih vlog, prevzemanje odgovornosti za rezultate dela,...). V povprečju je na to vprašanje največ profesorjev in staršev odgovorilo podobno kot dijaki, le da je vrstni red prvih treh najpogostejših odgovorov pri posameznih skupinah anketiranih zamenjan.

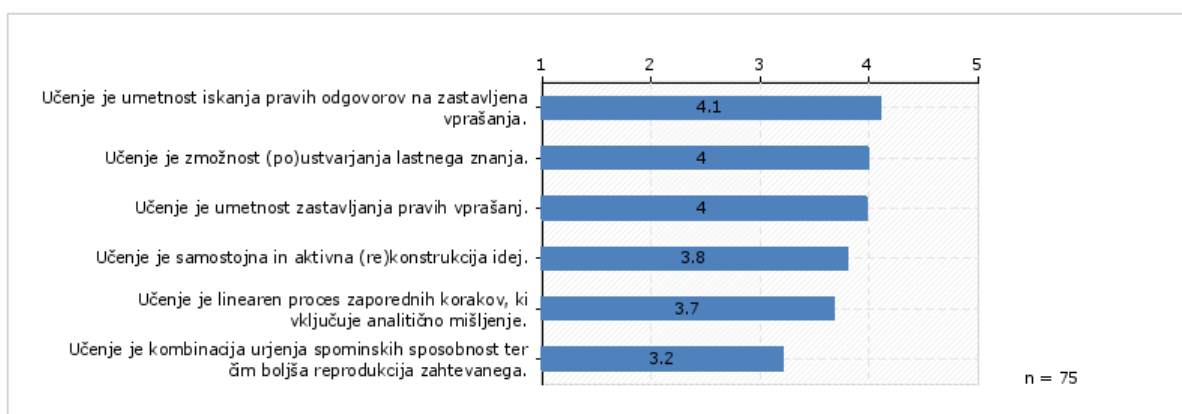
4. Na vprašanje »Kaj je za vas »učenje«? Označite stopnjo strinjanja s trditvami od 1 (se sploh ne strinjam) do 5 (se zelo strinjam).« so anketirani odgovorili tako, kot kažejo naslednji grafi:

Legenda: Stopnja strinjanja s trditvami od 1 (se sploh ne strinjam) do 5 (se zelo strinjam).

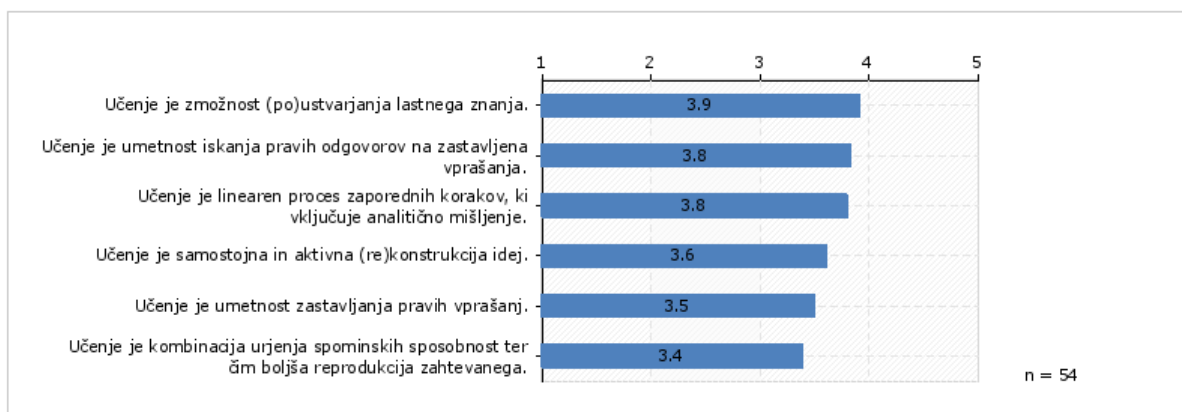
GRAF 23 - DIJAKI.

GRAF 24 - PROFESORJI.

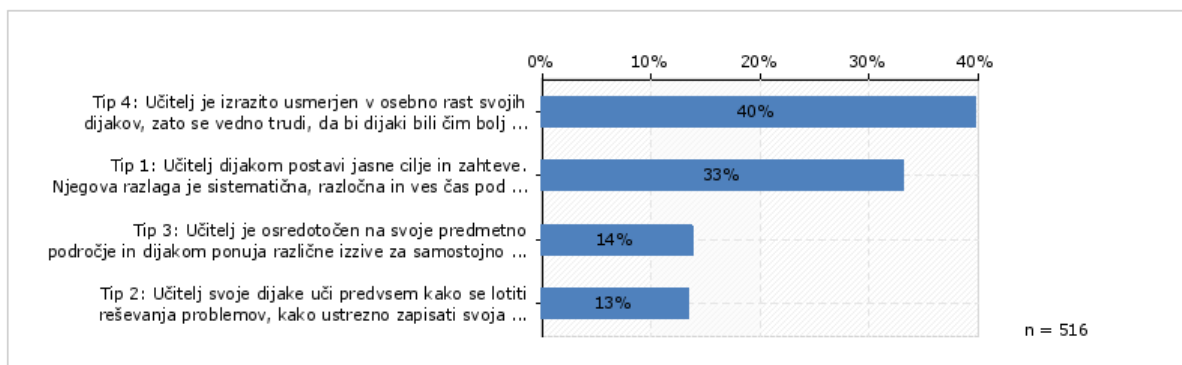
GRAF 25 – STARŠI.

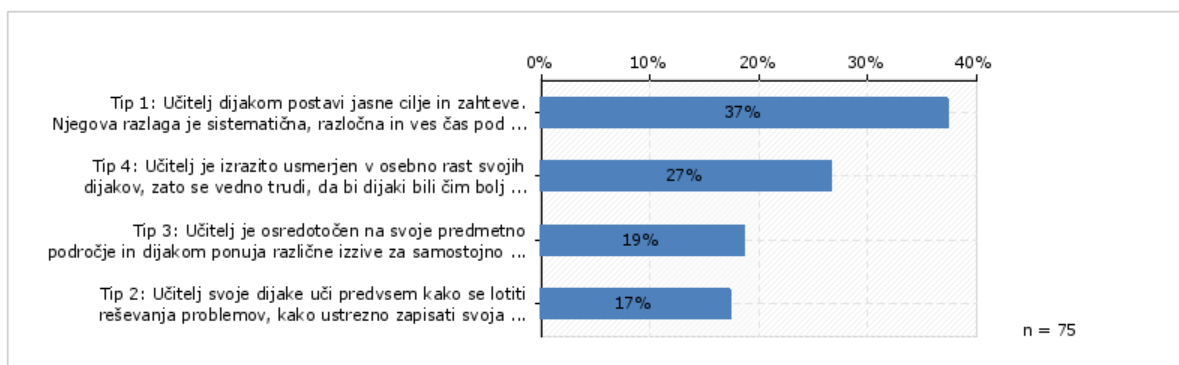
Na vprašanje, kako razumejo učenje, je v povprečju največ dijakov odgovorilo, da zanje pomeni učenje predvsem kombinacijo urjenja spominskih sposobnosti ter čim boljšo reprodukcijo zahtevanega. Največ profesorjev v povprečju meni, da je učenje umetnost iskanja pravih odgovorov na zastavljena vprašanja. Največ staršev pa v povprečju meni, da je učenje zmožnost (po)ustvarjanja lastnega znanja.

5. Na vprašanje »Pred vami so štiri različne učne situacije. Izberite tisto, ki vam kot dijaku (staršu, učitelju) najbolj ustreza.« so anketirani odgovorili tako, kot kažejo naslednji grafi:

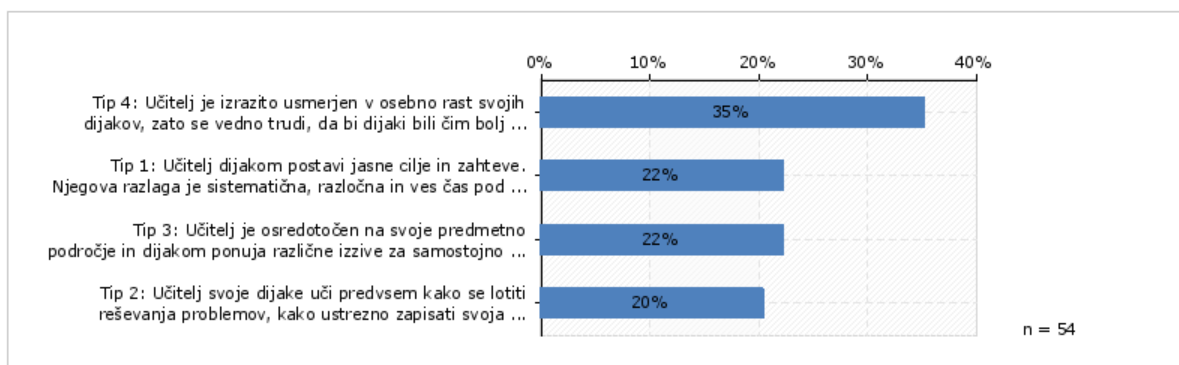
GRAF 26 – DIJAKI.

GRAF 27 – PROFESORJI.

GRAF 28 – STARŠI.

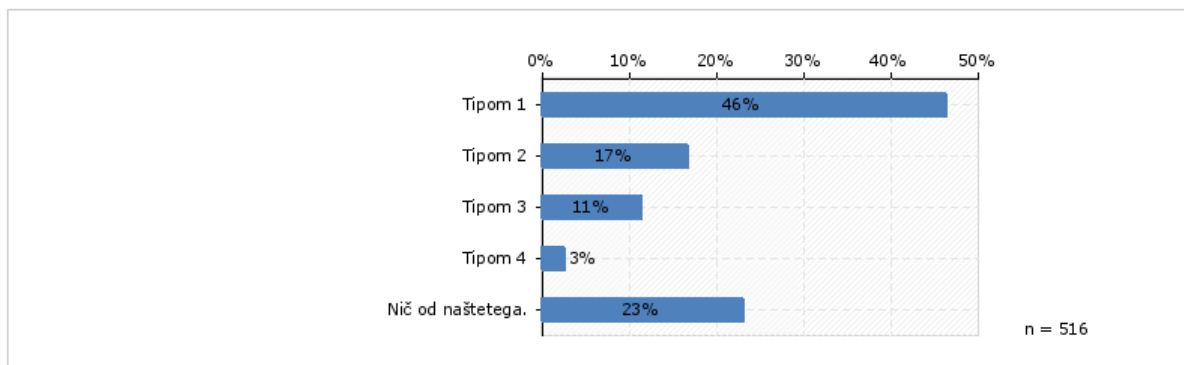

Glede na učne situacije vprašanim dijakom najbolj ustreza tip 4 (kar 40 % v povprečju), prav tako staršem (kar 35 % odgovorov), sledi mu tip 1 (33 % dijakov in 22 % staršev). Pri profesorjih sta ta dva tipa med najpogostejšimi odgovori zamenjana (tip 1 najbolj ustreza 37 % profesorjev in tip 4 27% profesorjev). Najmanj pa vsem skupinam vprašanih ustreza tip 2.

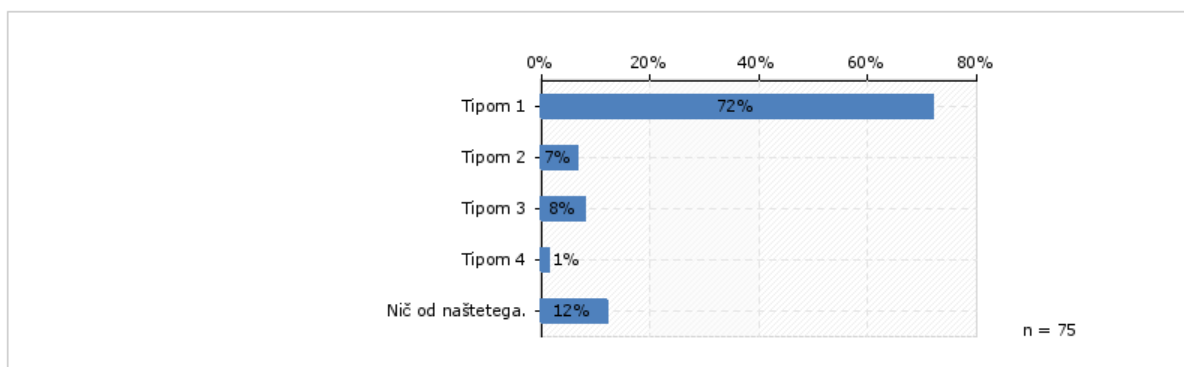
To pomeni, da si vprašani najbolj želijo učiteljev, ki so izrazito usmerjeni v osebno rast svojih dijakov, ki se zato vedno trudijo, da bi dijaki bili čim bolj sproščeni in pri tem vseeno aktivni. Vedno jih spodbujajo, da povedo svoje izkušnje, da razpravljajo, in se vedno znova sprašujejo kaj še morajo znati, da bi lahko napredovali. Sledi jim tip 1 učitelja, ki dijakom postavi jasne cilje in zahteve. Njegova razlaga je sistematična, razločna in ves čas pod nadzorom. Dijakom predstavi tudi nova spoznanja, ki jih učbenik ne pokriva in si prizadeva, da dijaki dobijo čim bolj jasno sliko o določeni temi.

6. Na vprašanje »S kakšnim tipom učitelj (opisanim v točki 5) se največkrat srečujete med svojim šolanjem?« so anketirani odgovorili tako, kot kažejo naslednji grafi:

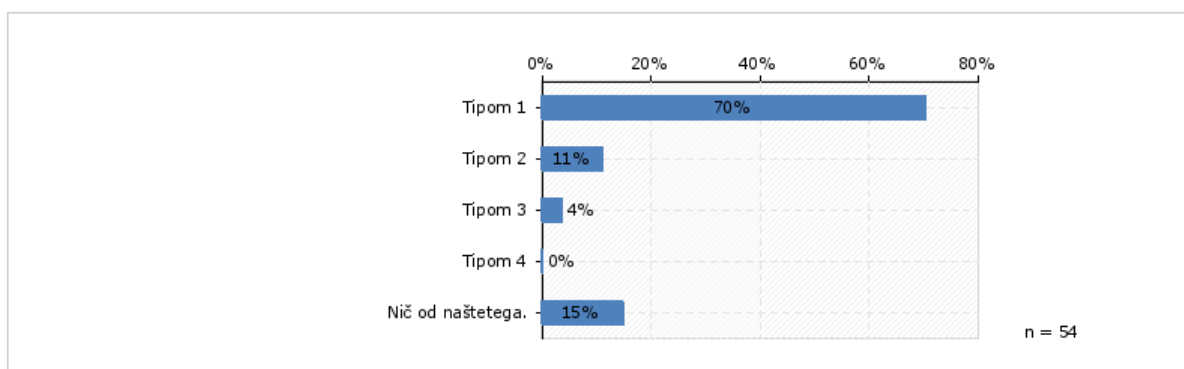
GRAF 29 – DIJAKI.

GRAF 30 – PROFESORJI.

GRAF 31 – STARŠI.

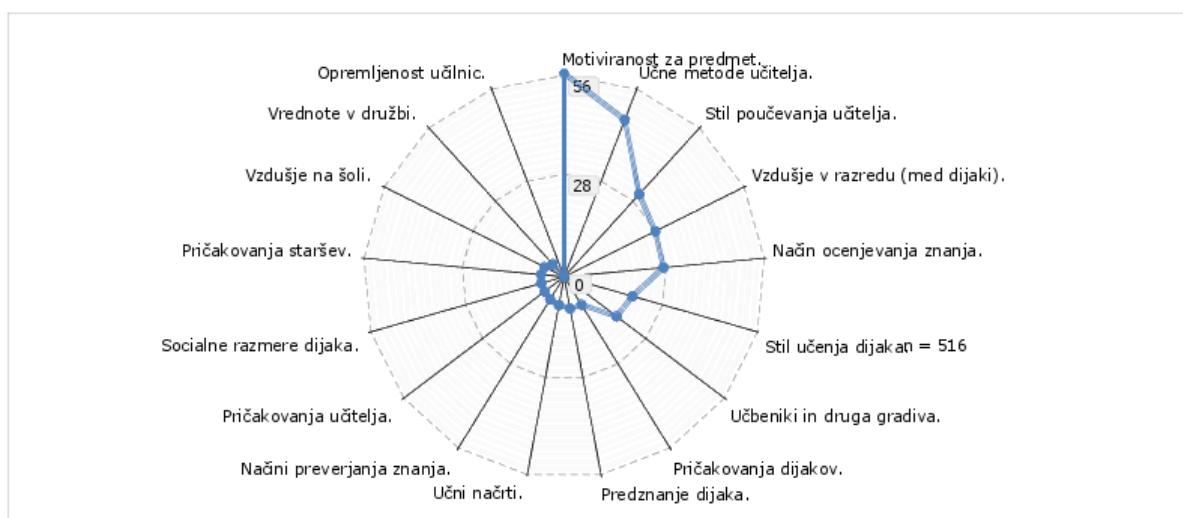

Glede na omenjene tipe učiteljev se v praksi največ vprašanih v vseh skupinah srečuje s tipom 1 (46 % dijakov, 72 % profesorjev in 70 % staršev). S tipom 4 se srečuje v praksi najmanj anketiranih v vseh skupinah (3 % dijakov, 1 % profesorjev in 0 % staršev), čeprav bi si tega

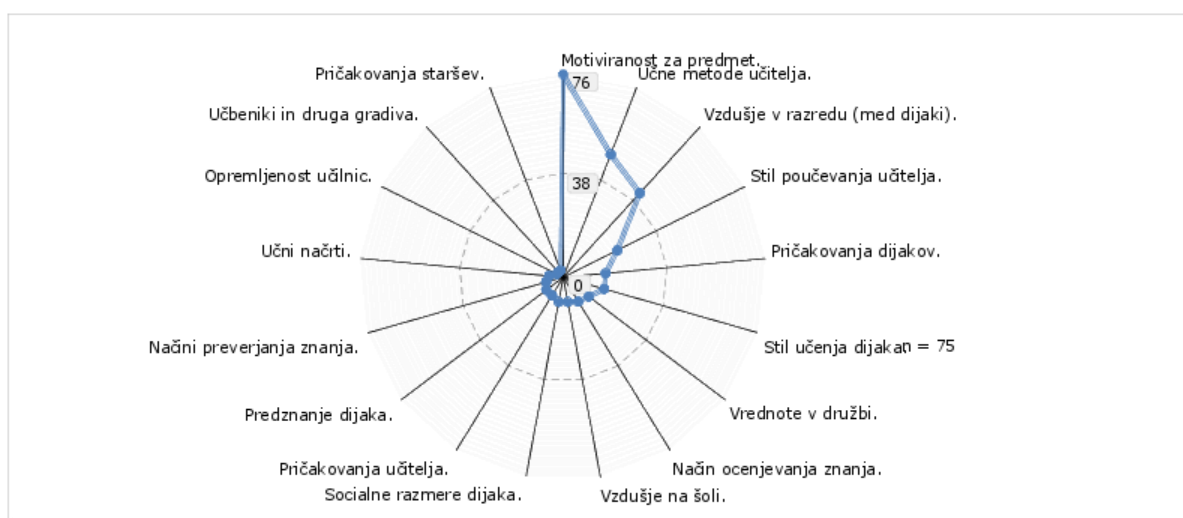
tipa učitelja predvsem dijaki in starši najbolj želeli.

7. Na vprašanje »Katere učne okoliščine najbolj vplivajo na učne rezultate dijakov (označite največ tri).« so anketirani odgovorili tako, kot kažejo naslednji grafi:

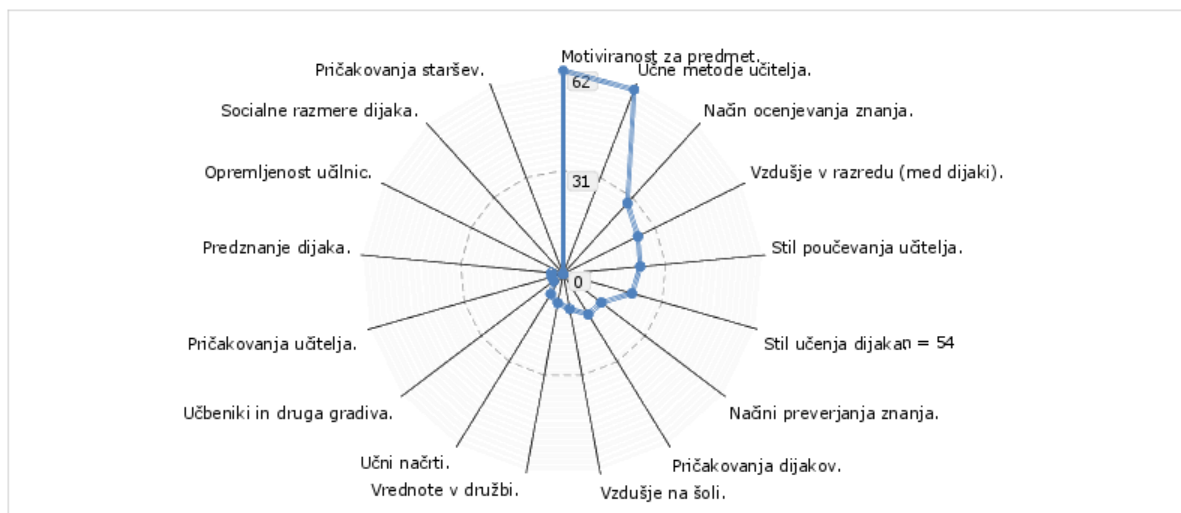
GRAF 32 – DIJAKI.

GRAF 33 – PROFESORJI.

GRAF 34 – STARŠI.

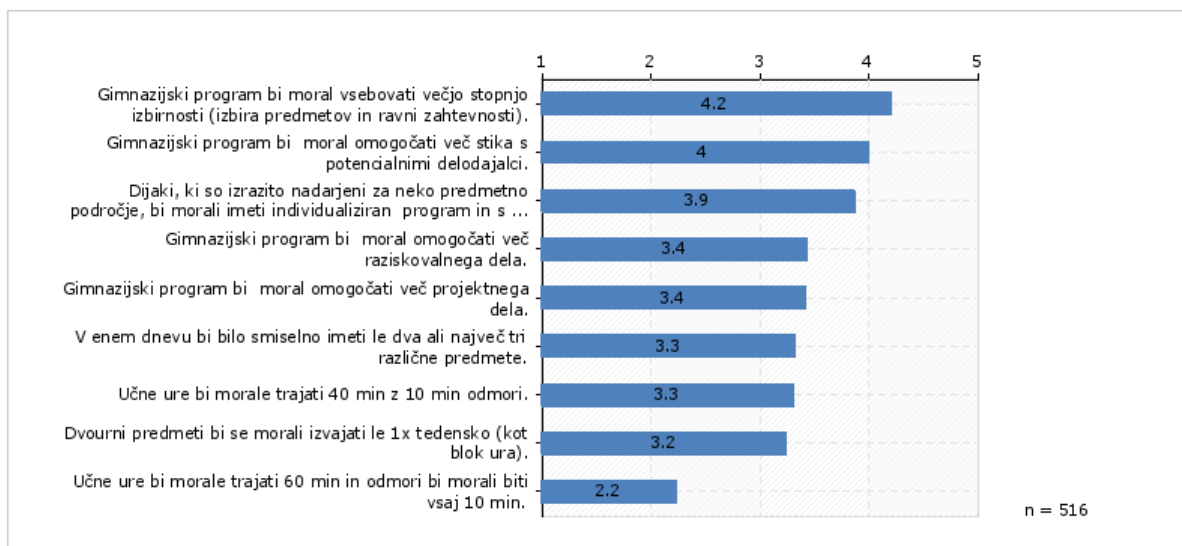

Glede na učne okoliščine, ki najbolj vplivajo na učne rezultate dijakov, po mnenju vseh treh skupin anketiranih (dijakov, profesorjev in staršev) prednjačita motiviranost za predmet in učne metode učitelja. Med ostalimi trditvami glede na status anketiranih v nadaljevanju nastajajo določene razlike. Najmanj dijakov se strinja s trditvijo, da na njihove učne rezultate vpliva opremljenost učilnic. Najmanj se anketirani profesorji in starši strinjajo s trditvijo, da na učne rezultate dijakov vplivajo pričakovanja staršev.

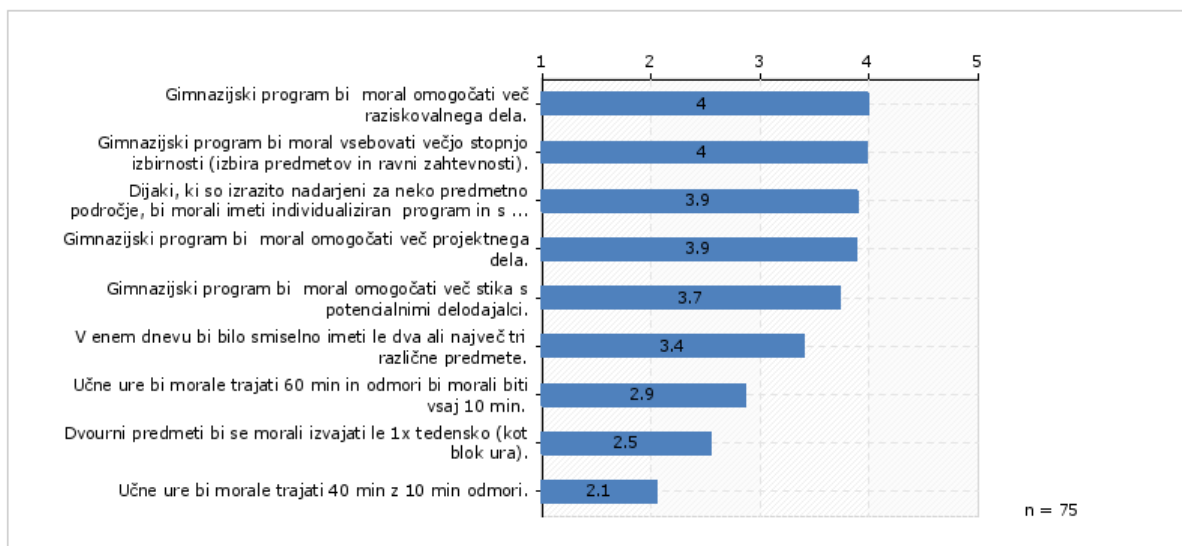
8. Na vprašanje »Ocenite svoje strinjanje s spodnjimi trditvami, ki se nanašajo na spremembo organizacije dela v gimnaziji od 1 (nimam mnenja), do 5 (zelo se strinjam).« so anketirani odgovorili tako, kot kažejo naslednji grafi:

Legenda: Stopnja strinjanja s trditvami od 1 (se sploh ne strinjam) do 5 (se zelo strinjam).

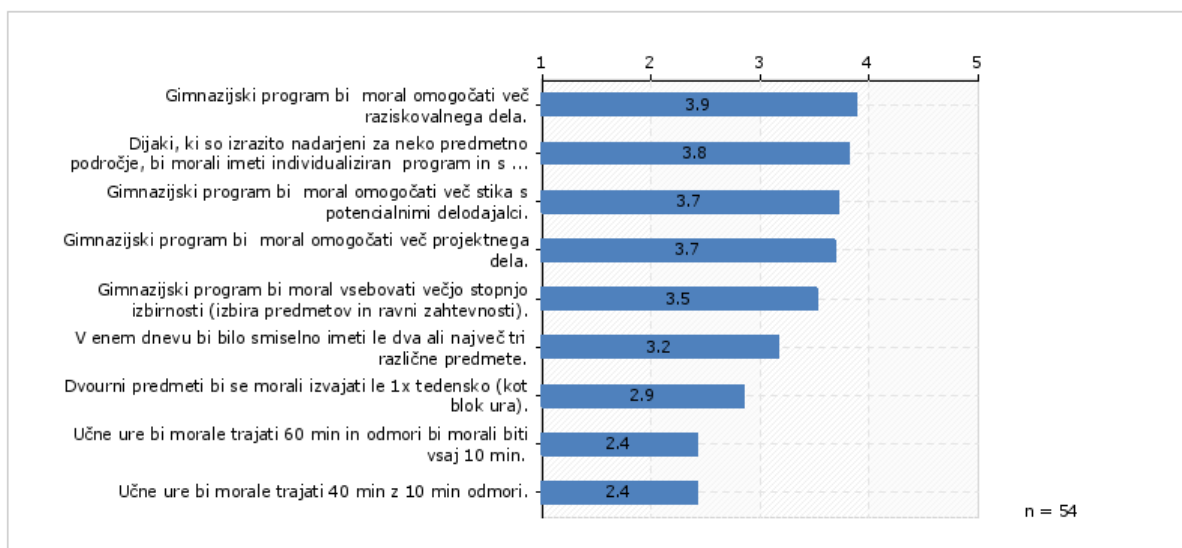
GRAF 35 – DIJAKI.

GRAF 36 – PROFESORJI.

GRAF 37 – STARŠI.

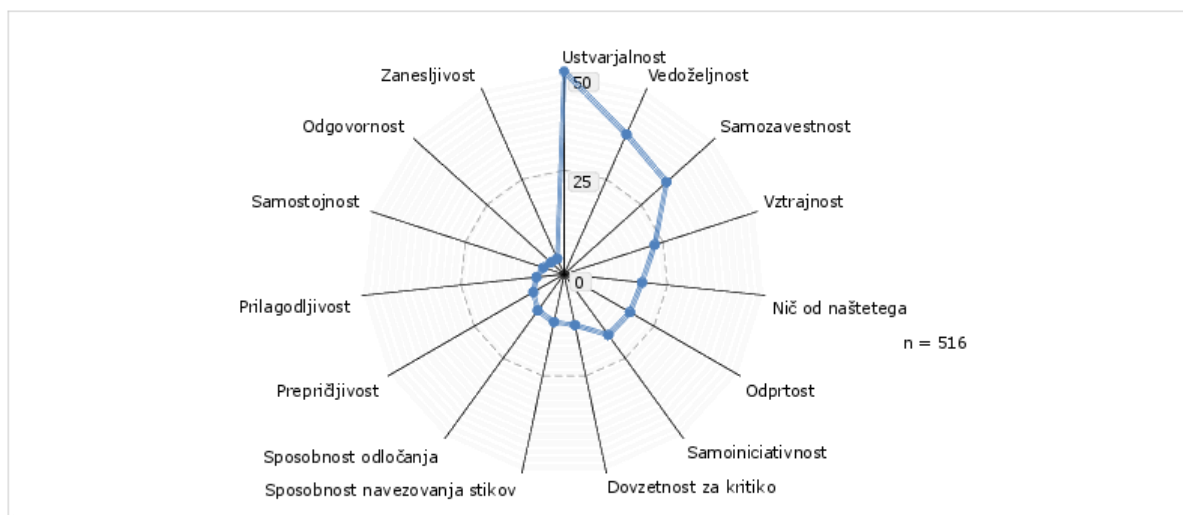
Anketirani dijaki si v povprečju najbolj želijo, da bi gimnazijski program vseboval večjo stopnjo izbirnosti (izbira predmetov in ravni zahtevnosti). Omogočati bi moral več stika s potencialnimi delodajalci. Dijaki, ki so izrazito nadarjeni za neko predmetno področje, bi morali imeti individualiziran program in s tem možnost hitrejšega napredovanja in zaključka gim. programa.

V povprečju največ anketiranih profesorjev in staršev meni, da bi gimnazijski program moral omogočati več raziskovalnega in projektne delo. Profesorji si želijo, da bi gimnazijski program vseboval večjo stopnjo izbirnosti (izbora predmetov in ravni zahtevnosti) ter da bi dijaki, ki so izrazito nadarjeni za neko predmetno področje, morali imeti individualiziran program in s tem možnost hitrejšega napredovanja in zaključka gim. programa.

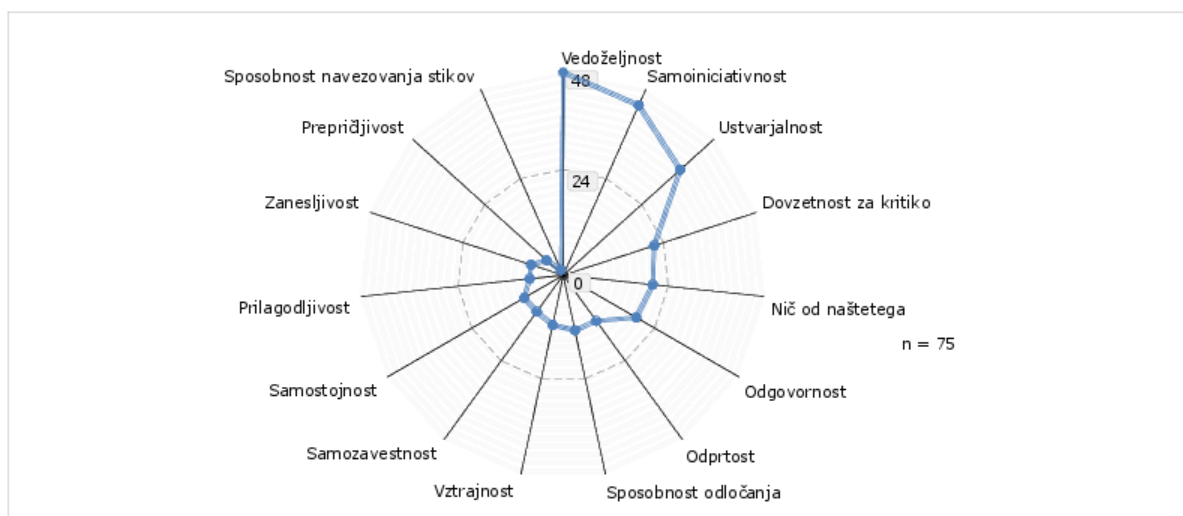
Starši si še želijo, da bi dijaki, ki so izrazito nadarjeni za neko predmetno področje, imeli individualiziran program in s tem možnost hitrejšega napredovanja in zaključka gim. Programa, ki bi tudi moral omogočati več stika dijakov s potencialnimi delodajalci.

9. Na vprašanje »Označite osebnostne lastnosti za katere menite, da jih dijaki »izgubijo« tekom gimnazijskega izobraževanja. « so anketirani odgovorili tako, kot kažejo naslednji grafi:

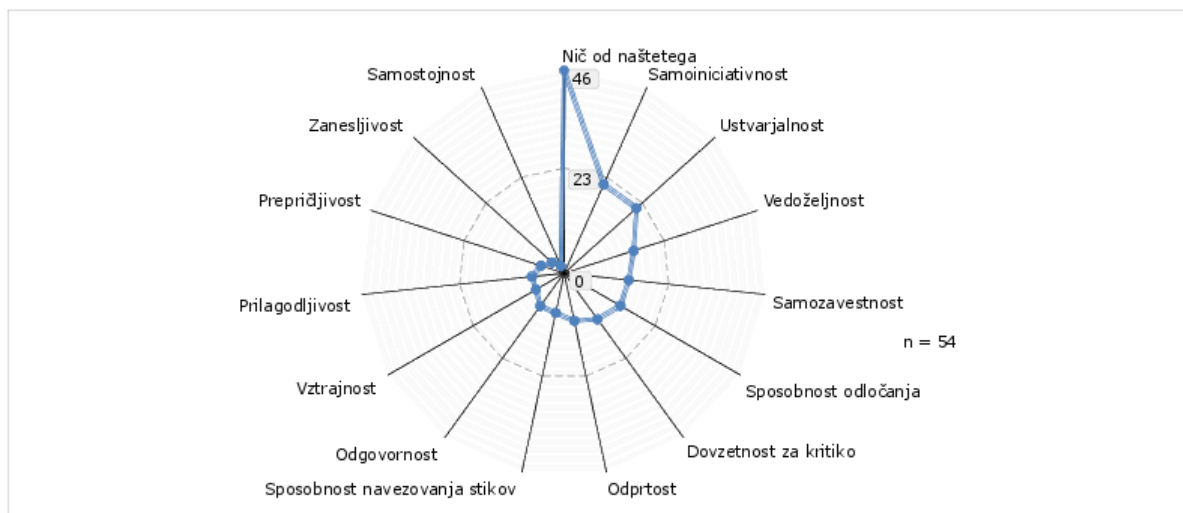
GRAF 38 – DIJAKI.

GRAF 39 – PROFESORJI.

GRAF 40 – STARŠI.

Največ dijakov meni, da tekom gimnazijskega izobraževanja dijaki »izgubijo« predvsem naslednje osebnostne lastnosti: ustvarjalnost, vedoželjnost, samozavestnost.

Največ profesorjev meni, da tekom gimnazijskega izobraževanja dijaki »izgubijo« predvsem naslednje osebnostne lastnosti: vedoželjnost, samoiniciativnost, ustvarjalnost.

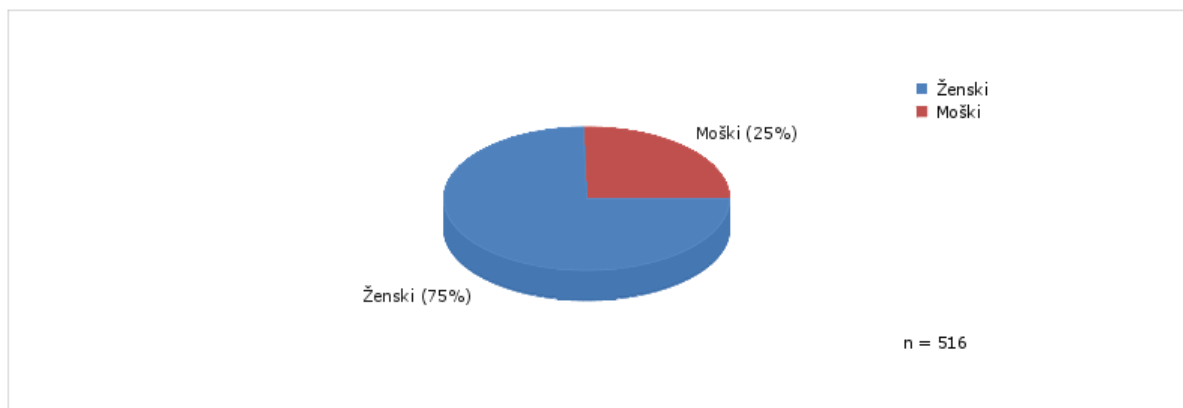
Največ staršev pa meni, da tekom gimnazijskega izobraževanja dijaki »izgubijo« predvsem naslednje osebnostne lastnosti: nič od naštetega, samoiniciativnost, ustvarjalnost.

Če povzamemo katere osebnostne lastnosti tekom gimnazijskega izobraževanja dijaki najbolj »izgubijo«, so to predvsem ustvarjalnost, vedoželjnost in samoiniciativnost.

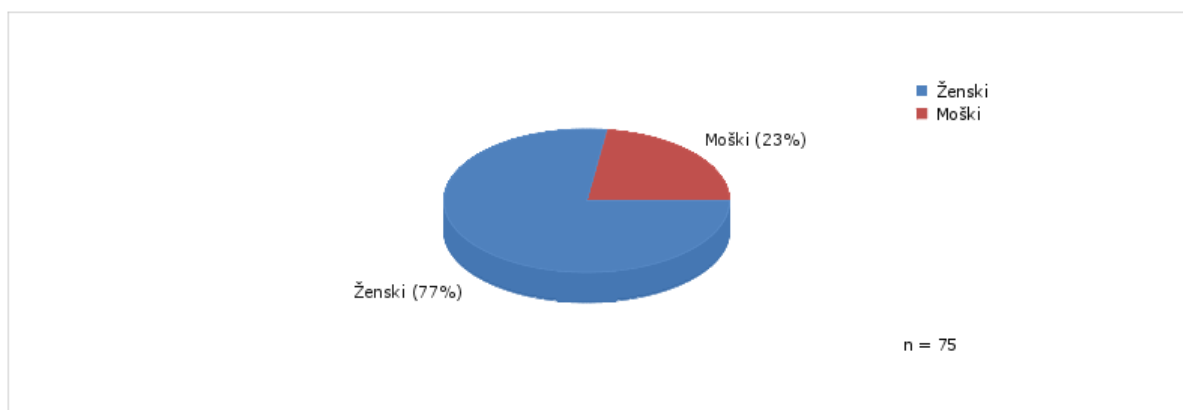
10. Na vprašanje »Če bi radi še kaj zapisali na temo izvajanja gimn. programa, bomo veseli vašega odziva.« so anketirani odgovorili različno, kar smo strnili v skupne odgovore, predstavljene v analizi vseh odgovorov v anketi (po tematskih sklopih) v Prilogi 4. Večjih odstopanj med odgovori pri dijakih, profesorjih in starših ni bilo.

11. Na vprašanje »**Spol.**« so anketirani odgovorili tako, kot kažejo naslednji grafi:

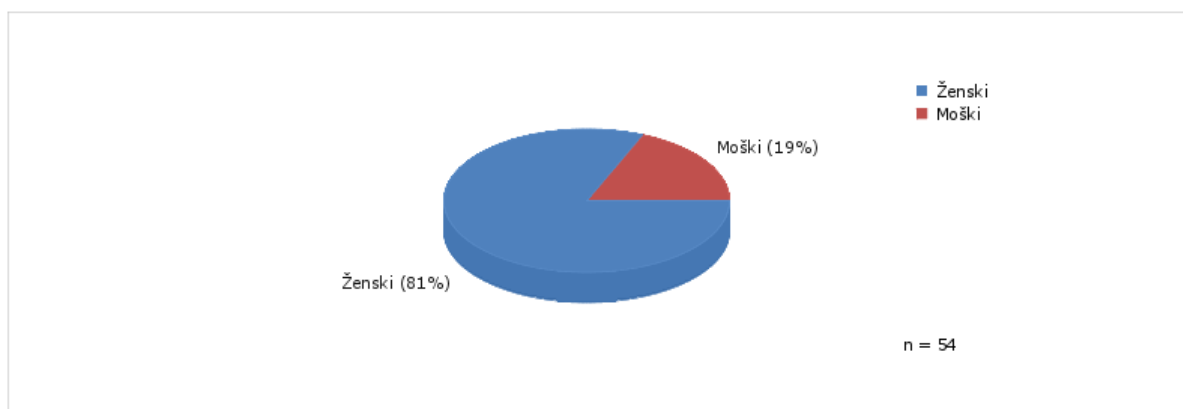
GRAF 41 – DIJAKI.

GRAF 42 – PROFESORJI.

GRAF 43 – STARŠI.

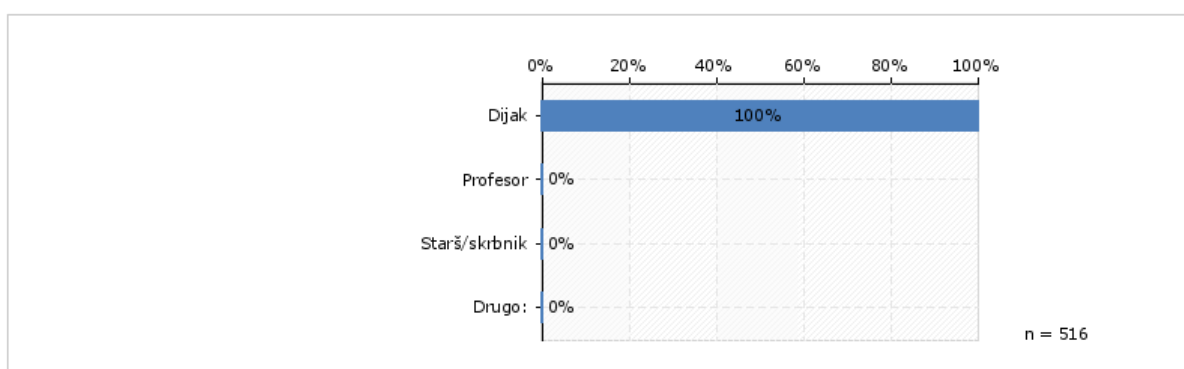

Glede na spol se je na anketo odzvalo po vseh skupinah skupaj v povprečju 24 % moških in

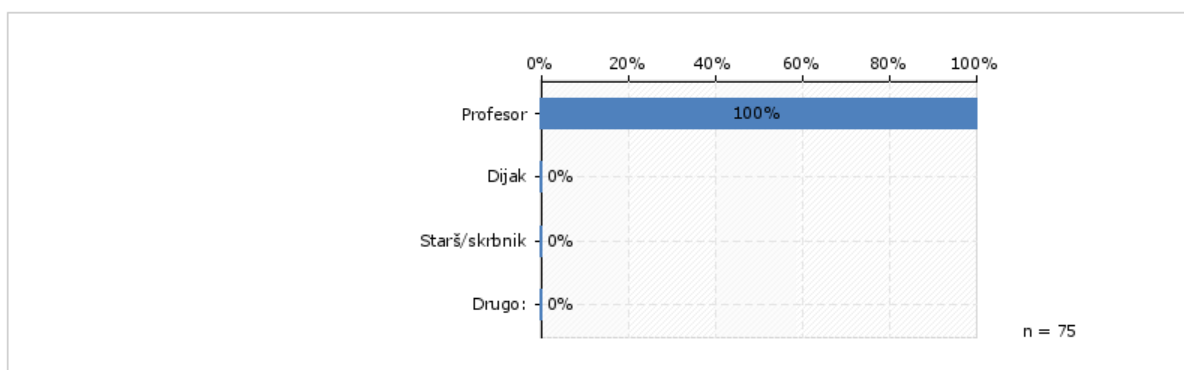
76 % žensk. V skupini dijakov se je na anketo odzvalo 516 oseb, od tega 25 % moških in 75 % žensk. V skupini profesorjev se je na anketo odzvalo 75 oseb, od tega 23 % moških in 77 % žensk. V skupini staršev se je na anketo odzvalo 54 oseb, od tega 19 % moških in 81 % žensk.

12. Na vprašanje »**Kakšen je vaš trenutni status?**« so anketirani odgovorili tako, kot kažejo naslednji grafi:

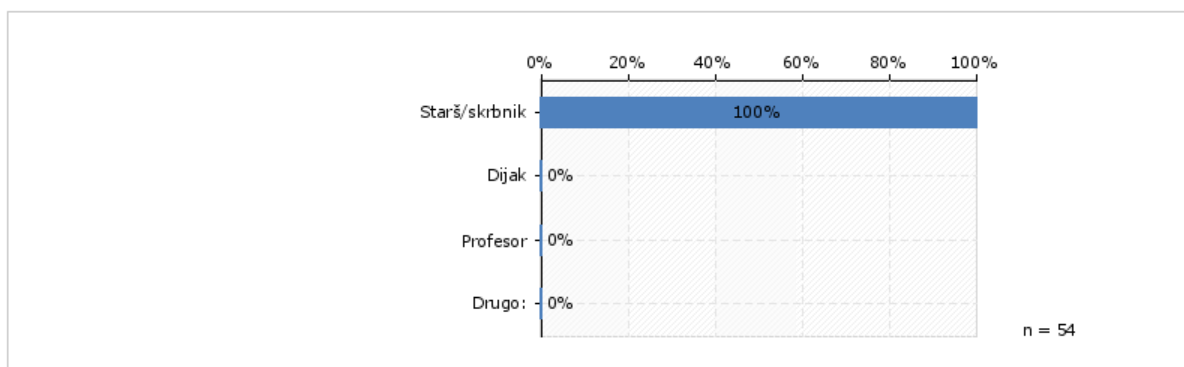
GRAF 44 – DIJAKI.

GRAF 45 – PROFESORJI.

GRAF 46 – STARŠI.

Glede na status se je na anketo odzvalo 516 oseb – dijakov, 75 oseb – profesorjev in 54 oseb – staršev. Skupaj je bilo obravnavanih ustreznih odgovorov od 645 oseb (od 703 zajetih odgovorov kot ustreznih v anketi). Razlika odgovorov 58-tih oseb je nastala z razvrstitvijo odgovorov pod skupino drugo in nekaterih nepopolno izpolnjenih odgovorov.

10.5. PRILOGA – Tabela primerjave predlogov sprememb gimnazijskega programa po deležnikih

Preglednica 13 - Primerjava predlogov sprememb gimnazijskega programa po deležnikih. (vir: lasten)

	DELEŽNIKI			
Glavne teme	Teoretična raziskava		Empirična raziskava	Ključne ugotovitve
Področje morebitnih sprememb gimnazijskega izobraževanja	Evropska Unija (Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, Strasbourg, 2012)	Republika Slovenija (Komisija za pripravo Koncepta nadaljnega razvoja gimnazijskega programa in umeščenosti splošne izobrazbe v srednješolske programe, Bela knjiga 2011)	(Dijaki, Starši, Profesorji) (Lastna raziskava na vzorcu 703 odgovorov, januar 2016)	Sinteza teoretične in empirične raziskave ter ugotovitve za pripravo sprememb
Kritično mišljenje, poudarek	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj med-predmetnih spretnosti 	<ul style="list-style-type: none"> Biti odprt v širši družbeni prostor in bolj povezan z njim. 	<ul style="list-style-type: none"> Dijaki bi se tekom gimnazijskega izobraževanja morali uriti tudi za reševanje nepredvidljivih (učnih) 	<ul style="list-style-type: none"> Interdisciplinarnost in kreativno mišljenje za reševanje nepredvidljivih

<p>na osebnostnem razvoju, skupinsko in projektno delo</p>	<p>(sposobnost kritičnega mišljenja, samoiniciativnost, reševanje problemov in skupinsko delo)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Priznavati tudi neformalna znanja, pridobljena v izvenšolskih dejavnostih (pomembno za vpis na Univerzo). • Več interdisciplinarnosti (komponenta splošne izobrazbe in večja možnost razvijanja kritičnega mišljenja). • Več poudarka na razvoju čustvene inteligence in medosebnih odnosov. • Razvija samostojno kritično presojanje in odgovorno ravnanje. 	<p>situacij.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenje mora biti osredotočeno na razvoj posameznika in vključevati več sodelovalnih oblik dela /skupno načrtovanje reševanja problemskih nalog, prevzemanje različnih vlog, prevzemanje odgovornosti za rezultate dela,...). • Izbira vsebin, ki jo pokrivajo posamezni predmeti gimnazijskega programa je zelo pomembna, zato so vsebine najpomembnejši del učnih načrtov • Anketirani menijo, da tekom gimnazijskega izobraževanja dijaki »izgubijo« predvsem naslednje osebne lastnosti: ustvarjalnost, vedoželjnost, samozavestnost, samoiniciativnost. Najmanj »izgube« čutijo pri naslednjih osebnostnih 	<p>učnih situacij.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenje, osredotočeno na razvoj posameznika, čustvene inteligence in medsebojnih odnosov, timsko delo, • Več samostojnosti in odgovornosti dijaka (sam nadzoruje svoje ocene, roke oddajanja, manj vključevanja staršev in več prenosa odgovornosti na dijake). • Integriteta posameznika – krepitev le-te. • Več uporabnosti znanja, možnosti prikaza praktične uporabe naučenega. • Znanje za življenje – spoznavanje različnih področij življenja in učenje iz
---	--	---	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Spodbuja zavest o integriteti posameznika. 	<p>lastnostih: zanesljivost, samostojnost, odgovornost, prilagodljivost.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povsod bi lahko bilo okence, kjer lahko zapišeš svoje mnenje. • Odlično bi bilo, če bi se gimnazije prilagajale in podpirale neobičajne (tudi smiselne) hobije. • Menim, da je gimnazijski program le propagandni aparat države, s katerim nas poskuša oblikovati v pasivne »poslušneže«. Morali bi dijakom prepustiti več domišljije in sposobnosti za kritično mišljenje. • Razrešiti je potrebno dilemo, kaj je splošna izobrazba. • Gimnazija je kot drevo v polnem gozdu. Kot ptiči jo lahko izberemo in na njej sobivamo, rastemo z njo in se vzpenjamo proti vrhu. Lahko pa samo odjadramo naprej. Oboje je razburljivo. 	<p>teh znanj.</p>
--	--	--	--	-------------------

			<ul style="list-style-type: none"> • V enem dnevu bi bilo smiselno imeti le dva ali največ tri različne predmete. Dvourni predmeti bi se morali izvajati le 1x tedensko (kot blok ura), učne ure pa bi morale trajati 40 min z 10 min odmori. • Gimnazija in njeni dijaki potrebujejo več praktičnih znanj, reševanja realnih problemov in projektne dela pri predmetih, manj pa učenja na pamet. • Poudarek bi moral biti na posamezniku in njegovih kvalitetah, ne pa na iskanju napak in posledičnem izginjanju kreativnosti. 	
Fleksibilnost programa,	•	• Možnosti modularnega oblikovanja programa in možnost njegove	• Program je zasnovan tako, da nam poda obilico znanja, od katerega je velika količina nepotrebna za življenje. Dijaki v tej količini podatkov težje	• Večja izbirnost predmetov (hkrati dobijo splošno znanje in razgledanost, vendar se dijaki

<p>modularna zasnova, izbirni in obvezni predmeti, interesi dijakov</p>		<p>fleksibilne izvedbe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvedba dveh ravni pouka pri matematiki od drugega letnika dalje. • Delitev gimnazijskega programa na jedrni in izbirni del. • Imeti večji delež izbirnosti, tako zahtevnostnih ravni kot hitrosti napredovanja. • Matura (dveh zahtevnostnih ravni pri vseh predmetih splošne mature). • Merila za vpis, usmerjanje in prehod v prvem semestru prvega 	<p>ločijo pomembno od nepomembnega. Ob tem pa nas noben predmet ne uči o aktualnih problemih, ki se dogajajo v svetu in se tičejo vsakega posameznika. Sistem ocenjevanja je sicer zasnovan z dobrimi nameni, vendar ne pove nič o dijakovem znanju, ocene so le odraz sposobnosti dijakovega kratkoročnega spomina. Gimnazija nas spodbuja, da smo dobri na vseh področjih, kar za splošno znanje in razgledanost ni slabo, ima pa velik vpliv na vpis na nadaljnji študij. Štejejo namreč vse ocene, kar pomeni, da mora dijak, ki je izrazito naravoslovno naravnan in mu leži matematika ter ima probleme pri slovenščini, znati enako kot dijak, ki bi rad odšel na študij slovenščine, pa mu ne leži matematika. Mislim, da se z gimnazijskim programom in</p>	<p>lahko odločijo za predmete, ki jih zanimajo).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dijaki bi si lahko prej izbirali predmete in nivoje teh predmetov (module), npr. v 2. letniku ločeni programi do 4. letnika. • Omogočiti individualiziran in specializiran program za dijake, kjer je to mogoče in potrebno. • Omogočiti dijakom več raziskovalnega dela in s tem poglobljanja znanj na področjih, ki jih zanimajo. • Dijakom omogočiti odkrivanje njihovega življenjskega poslanstva in jim pomagati pri
--	--	--	--	---

		<p>letnika.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4 tipi gimnazij: splošna gimnazija, družboslovno-humanistična gimnazija, naravoslovno-tehniška gimnazija in umetniška gimnazija. 	<p>»vtrjevanjem« velike količine informacij v dijakovo glavo, izgubi dijakova ustvarjalnost.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vprašani si najbolj želijo, da bi gimnazijski program vseboval večjo stopnjo izbirnosti (izbira predmetov in ravni zahtevnosti). Omogočati bi moral več stika s potencialnimi delodajalci. Dijaki, ki so izrazito nadarjeni za neko predmetno področje, bi morali imeti individualiziran program in s tem možnost hitrejšega napredovanja in zaključka gim. programa. Gimnazijski program bi moral omogočati več raziskovalnega in projektnega dela. • Potrebni je več izbirnih predmetov, sprememba mature glede izbire predmetov, več izbire !! <ul style="list-style-type: none"> ○ leto: vsi predmeti (dijak spozna vse predmete). 2-4. leto: dijak se 	<p>uresničevanju njihove življenjske vizije skozi gimnazijski program izobraževanja.</p>
--	--	--	--	--

			<p>pogloblja v izbrane predmete (v stilu IB programa).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na splošno je potrebno več individualizacije in izbire ter omogočanje rasti interesov dijakov. • Gim. programi bi morali spodbujati dijake k iskanju njihovega cilja. S tem ne mislim osebnega svetovanja ali kakršnihkoli terapij, ampak naj gim. program dijaku omogoča izbiro, da si lahko prilagodi število ur posameznega predmeta. Da razložim: posamezen dijak, bi se lahko v 3. in 4. letniku (2. polovica izobraževanja) odločil, da bo imel polovico manj ur naravoslovja in te ure preusmeril v družboslovje. Vendar bi še vedno obiskoval vse predmete, ki so temelj gim. izobraževanja. • Skoraj vsi predmeti bi morali biti 	
--	--	--	--	--

			<p>izbirni, bilo pa bi predpisano obvezno število ur.</p> <ul style="list-style-type: none">• Dvourni predmeti bi se morali izvajati strnjeno v pol leta. Tako bi dijaki imeli manj predmetov tedensko in manj predmetov na dan. Pri ocenjevanju znanja bi bilo dobro posnemati finski model: nekaj tednov pouka, največ 5 predmetov, nato ocenjevalni teden, vsak dan za en predmet.• Pri predmetih se naj ne bi obravnavalo zelo poglobljeno znanje, razen če bi to dijak izrecno želel - torej bi delal raziskovalno nalogo ali pa prosil za dodatno literaturo.• Menim, da bi morali v učnem načrtu predvsem omogočiti več svobode pri izbiranju predmetov, več pomoči in razlage pri težje razumljivih	
--	--	--	---	--

			<p>predmetih.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Menim, da bi bilo zelo smiselno in učinkovito, da bi dijaki imeli možnost izbiranja predmetov, saj niso vse osebe za vsa področja. • Program gimnazije bi moral biti bolj specializiran, več izbirnosti naj bi omogočal. • Meni bi zelo odgovarjala naslednja zasnova: v 1. letniku gimn. je program splošen in enakovredno zajema različna področja. Od vključno 2. letnika naprej pa se deli na usmerjene razrede (kot so že obstoječi programi naravoslovna gimnazija, družboslovna, jezikoslovna, matematična itn.), ki bi še vedno imeli gimnazijski značaj, vendar bi bil poudarek na izbranem področju. Dijaki bi tako v prvem letu odkrivali svoje interese in jih od 2. letnika naprej 	
--	--	--	---	--

			razvijali.	
Podjetniške spretnosti, povezovalne sposobnosti potencialnimi delodajalci, spoznavanje poklicev, poklicna/karierna orientacija, praktične izkušnje	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj podjetniških spretnosti (prispevajo k ustanavljanju novih podjetij in zaposljivosti mladih). Države članice bi morale spodbujati podjetniške spretnosti z novimi, ustvarjalnimi pristopi k poučevanju in učenju od osnovne šole naprej ter s poudarjanjem možnosti 	<ul style="list-style-type: none"> Je tudi poklicno usmerjen. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrebna je več stika dijakov z delodajalci, več predavateljev iz prakse. Morda bi v tretjem letniku lahko imeli pol leta izobraževanja gimnazijcev v poklicnih šolah za določen poklic (npr. mizar, frizerka, kuhar...), da bi tako pridobili še praktična znanja, ki jih lahko rešijo v primeru nezaposljivosti visoko izobraženega kadra na trgu dela po končanem gimnazijskem ali visokošolskem izobraževanju. V program bi bilo treba vnesti več praktičnih izkušenj (npr. 30 ur prakse letno na nekem področju, ki ga izbereš sam), prav tako predlagam, da bi se v 2. in/ ali 3. letniku izvajalo poklicno izobraževanje in usmerjanje, ker menim, da se dandanes veliko dijakov ne more odločiti za študij in je to eden 	<ul style="list-style-type: none"> Več stika s potencialnimi delodajalci –v obliki opravljanja praktičnega dela, gostujočih predavateljev – podjetnikov, opravljanja raziskovalnih nalog dijakov v sodelovanju s podjetniki ipd.. Spoznavanje današnjega trga dela s pomočjo predavateljev iz specializiranih ustanov (Zavod RS za zaposlovanje, Urad RS za mladino, center za socialno delo...). Več praktičnih izkušenj pri reševanju aktualnih problemov s kreativnim razmišljanjem.

<p>med šolanjem</p>	<p>ustanovitve podjetja kot poklicne poti od sekundarnega do visokošolskega izobraževanja. Z reševanjem konkretnih problemov in povezavami s podjetji bi morale biti v vsa področja izobraževanja vključene resnične podjetniške izkušnje, ki bi morale biti prilagojene vsem ravnem izobraževanja. Vsi</p>		<p>izmed dejavnikov, ki vplivajo na to, da dijak v študentskih letih »zabluzi« - ker je izbral napačen študij in izgubil motivacijo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poklicno izobraževanje, osebna rast posameznika in spoznavanje njegovih kompetenc za nadaljnjo izobrazbo. • Oblikovanje potrdila o pridobljenih neformalnih znanjih v času gimnazijskega izobraževanja (sodelovanje z zavodom Nefiks)¹⁸.
----------------------------	---	--	--	--

¹⁸ <http://www.nefiks.si/> (7.2.2016, 17:45)

	mladi bi morali pred koncem obveznega izobraževanja imeti možnost, da dobijo vsaj eno praktično podjetniško izkušnjo.			
Enaka pomembnost naravoslovnih in družboslovnih predmetov v	<ul style="list-style-type: none"> • Spretnosti povezane z naravoslovjem, tehnologijo, inženirstvom in matematiko (zaradi vedno večjega povpraševanja po kvalificirani delovni sili v tehnološko in raziskovalno intenzivnih sektorjih). 	<ul style="list-style-type: none"> • Predlogi reform v zadnjem desetletju so skušali povečati izbirnost v gimnazijskem programu, a so naleteli na močan odpor predvsem naravoslovnih strokovnih področij. Izbirnost je bila tako ena velikih tem premisleka o gimnaziji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zakaj je naravoslovje in sistematično učenje na pamet bolj pomembno od družboslovja in ustvarjalnosti? • Če obvladaš naravoslovne stvari si bog, drugače si pa nula. • Spremeniti bi bilo treba učni načrt: namesto da se pri informatiki učimo uporabljati Microsoft Office, bi se morali naučiti kaj uporabnega iz računalništva. Matematika bi morala pokrivati več linearne algebre - da bi dijaki vsaj že kdaj slišali za matrike in 	<ul style="list-style-type: none"> • Spretnosti bi morale biti enakomerno razporejene, povezane z izbirnostjo; dijaki bi spoznali vse predmete (družboslovne in naravoslovne), nato bi se odločili, kateri predmeti jih bolj zanimalo in se posvetili tem.

			<p>jih znali množiti. Zmanjšati bi bilo treba količino snovi pri zgodovini, ker je tako ali tako večina profesorjev ne predela v celoti, osredotočajo pa se na nepomembne podrobnosti. Ukiniti bi bilo potrebno vse teme, za katere naša družba še ni dovolj zrela (esejistična vprašanja pri marsikaterem predmetu, na katera je treba odgovoriti tako, kot misli profesor, saj večina njih ni zmožna sprejeti drugačnega mnenja in ga korektno oceniti), in jih nadomestiti s temami, ki bodo razvijale dijakove zmožnosti razmišljanja in argumentiranja, namesto da bo poskušal rekonstruirati, kaj je profesor o stvari rekel.</p>	
Znanje tujih	<ul style="list-style-type: none"> • Znanje tujih jezikov 	<ul style="list-style-type: none"> • Izvedba predmetov na dveh 		<ul style="list-style-type: none"> • Dijaki se morajo naučiti jezikov, saj bodo tako lahko

jezikov, učenje slovenščine	<p>pomemben dejavnik konkurenčnosti. Jeziki so vse bolj pomembni za večjo zaposljivost in mobilnost mladih, slabo znanje jezikov pa močno ovira prosti pretok delavcev.</p>	<p>ravnih pri slovenščini in pri prvem tujem jeziku.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tuji jeziki. • Učenje slovenščine za dijake, katerih materinščina ni slovenščina, in za učenje maternega jezika in kulture za dijake, katerih materinščina ni slovenščina. 		<p>konkurirali na evropskem in svetovnem trgu dela.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivno učenje in ohranjanje slovenskega jezika ohranja narod, zato je nujno ohranjati slovenski jezik v srednješolskem izobraževanju.
Kakovost znanja, kompetence pridobljene med	<ul style="list-style-type: none"> • Izboljšanje učnih rezultatov (osredotočati se je potrebno na znanje, spretnosti in kompetence, ki naj 	<ul style="list-style-type: none"> • Dvigniti kakovost znanja (manj reprodukcije, več uporabe). • Dati več pozornosti delu z 	<ul style="list-style-type: none"> • Glede na strategije učenja vprašani menijo, da se morajo dijaki naučiti strategij učenja že v osnovni šoli, saj je to v gimnaziji že prepozno (30 %). 11 % vprašanih meni, da je strategija učenja predvsem stvar 	<ul style="list-style-type: none"> • Dvigniti kakovost znanja s tem, da povečamo izbirnost in zahtevnost pouka (manj vpliva staršev in 'gledanja skozi prste'). • Dijaki se učijo na svojih

<p>časom šolanja, mednarodno primerljivi v nivo znanja, odgovornost dijakov za svoja dejanja in ocene</p>	<p>bi jih dijaki pridobili v učnem procesu (učni rezultati), ne pa na dokončanje določene stopnje izobraževanja ali trajanje šolanja).</p>	<p>nadarjenimi dijaki.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na mednarodno primerljivi ravni posreduje znanje, potrebno za nadaljevanje izobraževanja v visokem šolstvu. • Doseganje gimnazijskega standarda odličnosti v znanju. 	<p>posameznika oz. njegovih staršev.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Manj je pomemben rezultat mature kot merilo uspešnega učenja. • Menijo tudi, da pouk v gimnaziji premalo spodbuja dijake k postavljanju in preverjanju domnev in vključevanju domišljije, da je premalo interdisciplinarno obarvan (medpredmetno in z življenjskimi problemi ter izkušnjami). Znanja, pridobljena tekom gimnazijskega izobraževanja niso trajno uporabna. • Pouk v gimnaziji tudi premalo spodbuja dijake k prepoznavanju in tehtanju vrednot, kot so znanje, ustvarjalnost/usposobljenost, samostojnost, iniciativnost, solidarnost. • Sistem ocenjevanja v gimn. izobraževanju dijakov dopušča premalo (brez negativnih posledic) učenja na 	<p>napakah in s tem prevzamejo večjo odgovornost za svoja dejanja.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenje za življenje (trajno uporabna znanja). • Omogočiti krepitev nadarjenosti dijakov z njim prilagojenimi vsebinami predmetov. • Vzpostaviti certifikat kakovosti »Dijakom prijazna gimnazija«.
--	--	--	---	---

			<p>napakah, kar dijakom prej škodi, kot koristi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenje pomeni predvsem kombinacijo urjenja spominskih sposobnosti ter čim boljšo reprodukcijo zahtevanega. Učenje je zmožnost (po)ustvarjanja lastnega znanja in je umetnost iskanja pravih odgovorov na zastavljena vprašanja. Učenje je linearen proces zaporednih korakov, ki vključuje analitično mišljenje, je samostojna in aktivna (re)konstrukcija idej. Učenje pa je tudi umetnost zastavljanja pravih vprašanj. 	
<p>Spoznavanje novih tehnologij, odkrivanja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Preučiti potencial novih tehnologij pri iskanju novih načinov ocenjevanja ključnih kompetenc, 		<ul style="list-style-type: none"> • V gimnazijah bi se moralo več govoriti o aktualnih problemih (okoljskih, socialnih...). • Preveč je učenja na pamet, premalo je razprav, projektnih nalog, samostojnih raziskav. 	<ul style="list-style-type: none"> • Samostojno reševanje aktualnih problemov na kreativen način (pri reševanju uporabiti teoretična znanja). • Priznavanje neformalnih znanj v šoli.

kompeten c in priznava nje neformal nih znanj, spodbuja nje kreativno sti, samostoj nosti in raziskova lnega dela	priznavanje neformalnih znanj (izven šol bi morali posamezniki imeti možnost, da se njihove spretnosti ocenijo, potrdijo in priznajo, ter da lahko pripravijo profil spretnosti za morebitne delodajalce - razvoj instrumentov za individualno oceno spretnosti, zlasti na področjih reševanja problemov, kritičnega mišljenja, sodelovanja in podjetniške		<ul style="list-style-type: none"> • Bolj bi morali spodbujati ustvarjalnost, samostojnost in odgovornost. • Menim, da bi moralo biti več dela na terenu in prakse, manj podatkov, ki si jih moramo zapomniti (navsezadnje živimo v dobi interneta in vse želene podatke dobimo en, dva, tri). Morali bi poučevati družbene odnose. • Poudarek za gimnazije: 40 min. učne ure, 10 min. odmora. • Gimnazijski program je nujno potreben prenove - preveč je predmetov in premajhna osredotočenost. • Definitivno je prevelik pritisk na dijake in premalo je nekega spodbujanja k samostojnemu razmišljanju. • Samo ocenjevanje je preveč natrpano in preostro, kar dostikrat vodi 	
--	---	--	---	--

	samoiniciativnosti).		dijake v depresijo in nasploh nesrečo v času pouka oz. šolanja. Gimnazija lahko priznava tudi neformalna znanja, ki niso del potrjenih učnih načrtov.	
Visokoka kovostni učitelji, visok standard podanega znanja, novi pristopi učiteljev, spodbuja nje osebne rasti in	<ul style="list-style-type: none"> • Visokokakovo stni in dobro usposobljeni učitelji (ki dijakom pomagajo razviti kompetence, potrebne na svetovnem trgu dela, ki zahteva vedno višjo usposobljenost. Dokazi kažejo, da na uspešnost učencev najbolj vpliva kakovost 		<ul style="list-style-type: none"> • Anketirani si najbolj želijo učiteljev, ki so izrazito usmerjeni v osebno rast svojih dijakov, ki se zato vedno trudijo, da bi dijaki bili čim bolj sproščeni in pri tem vseeno aktivni. Vedno jih spodbujajo, da povedo svoje izkušnje, da razpravljajo, in se vedno znova sprašujejo kaj še morajo znati, da bi lahko napredovali. Sledi jim tip učitelja, ki dijakom postavi jasne cilje in zahteve. Njegova razlaga je sistematična, razločna in ves čas pod nadzorom. Dijakom predstavi tudi nova spoznanja, ki jih učbenik ne pokriva in 	<ul style="list-style-type: none"> • Na gimnazijah bi morali biti zaposleni visokokakovostni učitelji, ki znajo ponuditi dijakom poglobljeno razlago in jim odgovoriti na kompleksna vprašanja. • Učitelji, ki dijakom pomagajo razvijati kompetence in jih spodbujajo k podjetnemu, kreativnemu razmišljanju, bi morali imeti prednost pr zaposlitvi na gimnazijah.

kompeten c dijakov, spodbuja nje samostoj nega dela	poučevanja in učenja.). Nove kompetence učiteljev, izobraževalcev učiteljev in ravnateljev (vzpostaviti je potrebno ogrodje kompetenc ali strokovni profil za učitelje, vključno z vodji usposabljanja v začetnem ter nadaljnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju. Na podlagi meril, ki temeljijo na		si prizadeva, da dijaki dobijo čim bolj jasno sliko o določeni temi. <ul style="list-style-type: none"> • Izobraževanje bi moralo temeljiti na razumevanju, ne na drilu in ocenjevanje na preverjanju razumevanja, ne hitrosti ali na iskanju napak. • Dobro bi bilo, da bi dijaki imeli zraven obveznih predmetov, ki so na maturi, le tiste predmete, za katere so nadarjeni in jim bo služilo v prihodnosti pri poklicu (npr. biologija in kemija za zdravnike). • Sem na programu mednarodna matura, ki bi lahko bil zgled nacionalni maturi po učnih metodah in celotnem pristopu. • Profesorji pogosto ne predavajo snovi (ali je ne predavajo v takšnem obsegu), ki jo potem zahtevajo na 	<ul style="list-style-type: none"> • Več učenja bi moralo biti narejenega v šoli in podanaboljša razlaga učiteljev. Dijakom tako ostane manj učenja doma, to naredijo le, če želijo še poglobiti znanje. • Strokovnost in profesionalnost profesorjev do učencev in obratno bi moralo biti redno preverjeno tako s strani ravnatelja kot dijakov ter učiteljev. • Višja izobraženost profesorjev pri zaposlovanju le-teh naj ima prednost . Stalno preverjanje kakovosti predavane snovi naj bo stalnica v gimnazijskem izobraževanju (dijaki
--	--	--	--	---

	<p>kompetencah, je treba jasno opredeliti vlogo izobraževalcev učiteljev. Za vodilne položaje na vseh ravneh izobraževanja naj se pridobi, ustrezno pripravi in zadrži pravo osebje. Na tem področju so potrebne dodatne naložbe. Ravnatelji se morajo usmeriti v izboljševanje poučevanja in učenja, kar v številnih državah članicah zaradi vse</p>		<p>preizkusih, zato je potrebnega zelo veliko dela in (ponovnega) učenja doma.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opažam pomanjkljivo pripravljenost posameznih profesorjev na ure in nivo zahtevnosti ni izenačen, temveč v odvisnosti od posameznega profesorja. • Potrebno je preverjanje profesorjev, ker niso vsi primerni za opravljanje tega dela. • Pomembna je predvsem kvaliteta znanja in sposobnost učitelja na njegovem področju. Veliko učiteljev je slabih samo zato, ker svojega predmeta ne znajo dovolj dobro in ga zato tudi ne znajo kvalitetno predavati. Preden šola zaposli profesorja, bi ga morala vsaj eno leto imeti na »pokušini«, ga poslušati in presoditi, ali je dovolj 	<p>sestavilo teste in analizirajo delo profesorjev – ne pa, da profesorji ocenjujejo delo profesorjev).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uporaba novih alternativnih pristopov pri poučevanju, ocenjevanju in podajanju snovi naj bo del metod pri rednem poučevanju na gimnazijah.
--	---	--	--	--

	<p>večje upravne obremenitve ostaja problem.).</p>		<p>sposoben za delo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Profesorji ne upoštevajo učnega načrta in ocenjujejo znanje, ki se v gimnazijah ne predela. • Profesor ima veliko večjo moč nad motivacijo dijakov. • Profesorji bi morali biti pred stalno zaposlitvijo preizkušeni, saj mnogi ne zmorejo dijakom ponuditi pričakovanega. • Učitelji bi se morali bolj povezovati z učenci. • Nadrejeni organi profesorjev bi morali bolj nadzirati njihov pouk in vzpostavljati vez med profesorji in dijaki, saj oni sami (mislim predvsem na ravnatelja) ne bi imeli vpliva na naše ocene in druge stvari. Bi pa imeli vpliv na način poučevanja učitelja in bi se zato medsebojno bolj prilagajali, lažje 	
--	--	--	---	--

			<p>bi izrazili mnenje glede na učinkovitost profesorjevega poučevanja in kaj dijaki zares potrebujejo. Zadeve bi se morale olajšati za vse, to pa ne pomeni, da bi se merilo znanja zmanjšalo, saj se ne sme. Gre samo za odnos profesorjev do dijakov.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Premalo se spoštuje iskrenost učenca (če nek učenec »leze v rit« profesorju in je to tudi vsem jasno, pa vseeno pride skozi veliko bolje kot iskren učenec, ki pove, kar si misli (s tem ni mišljeno, da žali kogar koli, le pove svoje mnenje iskreno)). • Menim, da je veliko preveč neuporabnih snovi in da kljub temu, da je gimnazija res najvišja možna izobrazba srednjih šol, profesorji zahtevajo preveč. 	
--	--	--	---	--

<p>Preobremenjenost dijakov, preobsežna pričakovanja profesorjev za odličnost dijakov na vseh področjih, slaba razvrščena ocenjevanja, prevelik poudarek</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Glede na učne okoliščine, ki najbolj vplivajo na učne rezultate dijakov, prednjačita motiviranost za predmet in učne metode učitelja. Sledijo vzdušje v razredu (med dijaki), stil poučevanja učitelja, način ocenjevanja znanja in stil učenja dijaka ter učbeniki in druga gradiva. • Preobsežna pričakovanja profesorjev do učencev in preobsežnost dela učencem povzročajo dodaten stres in zdravstvene težave. • Potreben je poenoten sistem učiteljskega aktiva na področju ocenjevanja in hitrosti napredovanja s snovjo. Razlika naj bo v intenzivnosti začetnih in nadaljevalnih programov (približno enako število ur, drugačno predznanje in enaka matura) - začetniki bi potrebovali nekaj več ur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dijaki čutijo preobremenjenost, saj ni enotnega pregleda nad razporeditvijo nalog, ki jih posamezni profesorji razdelijo dijakom. Tako na enega dijaka na en dan pride preveč nalog, drugi dan pa npr. premalo. • Čisto razumljivo je, da je profesorjem njihov predmet najpomembnejši, vendar se morajo hkrati zavedati, da imajo dijaki še veliko več predmetov in premalo časa. Rešitev bi bila, če bi naredili portal (e-pregledovalnik), do katerega bi dostopali dijaki in profesorji. Na njem bi se
---	--	--	--	---

<p>na teoretičnem znanju in premalo vključevanja let tega v prakso</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Zdi se mi, da so na gimnaziji slabo razvrščeni testi, spraševanja. Na nas dijake je zato velik pritisk in mislim, da je to eden izmed najpogostejših vzrokov za neuspeh oz. slabe ocene. 	<p>beležile ocene, preizkusi znanja, manjkajoče ure, domače naloge itd. Dijaki bi s tem imeli pregled nad svojimi ocenami in manjkanji, prav tako pa bi profesorji za vsak razred videli, kakšne obremenitve so dijaki že dobili s strani drugih profesorjev. S tem bi zagotovili boljšo komunikacijo v odnosu dijak-profesor in med profesorji, pa tudi zmanjšali stres dijakov v gimnazijskem izobraževanju.</p>
---	--	--	--	--

10.6. PRILOGA - Učni načrt vsebin predmeta Poslovne in življenjske strategije

Preglednica 14 -Učni načrt vsebin predmeta poslovne in življenjske strategije (vir: lasten)

PREGLED IZVAJANJA PO LETNIKIH – GLAVNE VSEBINE IN CILJI IZVAJANJA PREDMETA PO LETNIKIH	
GLAVNE VSEBINE <i>(glavne vsebine, ki jih mora dijak osvojiti v posameznem letniku)</i>	CILJI IN ŠTUDIJSKI REZULTATI <i>(kaj bodo dijaki znali v posameznem letniku)</i>
Prvi letnik:	
Spoznavanje <ul style="list-style-type: none"> • Igre spoznavanja. • Priprava ppt o sebi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dijaki se spoznajo med seboj na drugačen način, kot so se prej poznali, spoznajo svoje strahove, pričakovanja itd.. • Naučijo se predstaviti s kratkim ppt in javno nastopati. <p><i>Naloga: kratek ppt o sebi in predstavitev le-tega (individualno delo)</i></p>
Karierno izobraževanje <ul style="list-style-type: none"> • Mladi rešujejo karierni vprašalnik. • Ugotovijo kakšne so njihove kompetence, sposobnosti in želje. • Preko strokovnjakov dobijo znanja, kako predstaviti svoje 	<ul style="list-style-type: none"> • Rešijo karierni vprašalnik¹⁹, pri katerem odkrijejo svoje prednosti in slabosti, razčlenijo svoje cilje za prihodnost itd.. <p><i>Naloga: Rešitev vprašalnika o sebi in lastnih kariernih načrtih (individualno delo)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Strokovnjaki jim predavajo kako lahko izpostavijo svoje prednosti v življenju, kako lahko izstopajo iz množice in da to ni slaba stvar.

¹⁹ Osnutek kariernega vprašalnika se nahaja v prilogi 1 in je le osnutek vprašalnika, ki ga lahko izvajalci programa še spreminjalo po potrebi.

<p>prednosti, kako na tak način izstopati iz množice, gostujoče predavanje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osnove javnega nastopanja. • Priprava ppt o temi, ki dijakinjo/dijaka najbolj zanima. 	<ul style="list-style-type: none"> • Na podlagi vprašalnika pripravijo kratko predstavitev svojih prednosti. • Spoznajo osnove javnega nastopanja, kjer izvedejo profesorji z njimi kratke delavnice nastopanja, kjer predstavijo svoje prednosti pred celotnim razredom. <p><i>Naloga: Pripraviti kratek javni nastop na izbrano temo (individualno delo)- Raziščejo temo, ki jih najbolj zanima in pripravijo kratek ppt o tem.</i></p>
<p>Položaj mladih</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opredelitev mladosti. • Podaljševanje mladosti. • Težave s prehodom v odraslost. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dijakom se predstavi njihov današnji položaj v družbi, kakšne so statistike. • Spoznajo kaj pomeni mladost iz teoretičnega vidika. • Skozi oči profesorjev, podjetnikov in strokovnjakov spoznajo, kakšne so težave mladih z osamosvojitvijo danes in kakšne težave so bile z osamosvojitvijo v preteklosti, znajo primerjati oboje.
<p>Trg dela, gospodarstvo, negospodarstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mladi spoznavajo področje gospodarstva in negospodarstva, trende v Sloveniji in v svetu v zvezi s tem. • Zaposlitvene možnosti/težave mladih. • Prostovoljstvo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spoznajo sodobne trende na področju brezposelnosti in zaposlovanja mladih, gospodarstva. • Dijaki spoznajo, kakšen je trenutni položaj mladih v Sloveniji glede brezposelnosti in zaposlovanja. • Ugotavljajo, zakaj je takšen položaj in iščejo rešitve, kaj bi lahko spremenili. • Spoznajo pomen prostovoljstva v današnjem času. • Spoznajo prednosti, ki jih prostovoljstvo prinaša. <p><i>Naloga: pripravijo študijo primera na temo prostovoljstva (skupinsko delo).</i></p>
<p>Življenjepis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spoznavanje pomembnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Spoznajo, kje jim bo življenjepis koristil. • Napišejo svoj življenjepis po pravilih, ki se jih

<p>življenjepisa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dijaki vedo, kako se napiše življenjepis. • Pisanje življenjepisa. • Dijaki znajo poiskati pomoč pri pisanju življenjepisa. 	<p>bodo naučili pred tem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pri pisanju življenjepisa vedo kam se obrniti po pomoč. <p><i>Naloga: priprava lastnega življenjepisa v slovenskem in enem tujem jeziku (individualno delo).</i></p>
<p>Zaposlitev</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ogled trenutnega stanja iskanja zaposlitve. • Prepoznati, kje najlažje najdemo zaposlitev. • Pomen mreženja za pridobitev zaposlitve ali podjetno delovanje. • Družabna omrežja za ustvarjanje poslovnih možnosti (LinkedIn itd.). • Nove oblike dela in povezovanja (co-working itd.). • Spletni iskalniki za delo. • Naredijo si svoj plan iskanja zaposlitve (kje, kdaj, kdo, kako, uporabijo življenjepis). • Iščejo poskusno zaposlitev na trgu s pomočjo strokovnjakov (za opravljanje prakse v 4. letniku). 	<ul style="list-style-type: none"> • Ogledajo si statistike zaposlitvenih možnosti v Sloveniji. • Prepoznajo težave v zaposlovanju. • S pomočjo prepoznajo, kje je najlažje najti zaposlitev. • Pridobijo znanja o tem, kje najti primerne informacijske in druge vire za zagotavljanje mreženja in podpornega okolja za zaposlitev, podjetništvo, nevladništvo. <p><i>Naloga: predstaviti en vir podpornega okolja za podjetništvo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Predstavijo se jim razna družbena omrežja, kjer lahko ustvarijo in poiščejo poslovne možnosti, spoznajo uporabo le-teh. • Spoznajo in vedo kako delujejo in kje delujejo nove oblike povezovanja in dela. • Skupaj pregledajo spletne iskalnike za delo. <p><i>Naloga: Poskusno oblikujejo LinkedIn profil za izbrani projekt (skupinsko delo) ali naročnika iz gospodarstva</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Z uporabo svojih rezultatov pri vprašalniku in z življenjepisom poskusijo na trgu najti zaposlitev. • Zaposlitev iščejo s pomočjo strokovnjakov in profesorjev, ki jim svetujejo in pomagajo na koga se obrniti itd.. <p><i>Naloga: Pridobitev podjetja ali druge organizacije,</i></p>

	<i>kjer lahko posameznik poskusno opravlja prakso v 4. letniku.</i>
Reševanje problemov <ul style="list-style-type: none"> • Naučijo se kreativnega razmišljanja in pristopa k reševanju problemov. • Delavnice kreativnega razmišljanja. • Reševanje danega problema na temo zaposlitve, kjer uporabijo novo naučene veščine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Na predavanjih kreativnega razmišljanja spoznajo metode de Bonovega kreativnega razmišljanja. • Izvedejo nekaj delavnic, kjer se naučijo nekaj osnovnih pristopov k reševanju problemov. <p><i>Naloga: Iskanje zaposlitve predstaviti z metodo šestih klobukov (individualno delo).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • V skupinah dijaki izberejo določen podjetniški problem, na katerega morajo s pomočjo dobljenih znanj iz celotnega leta najti rešitev (problem se tiče zaposlovanja). <p><i>Naloga: Reševanje podjetniškega problema z uporabo kreativnih metod razmišljanja (skupinsko delo).</i></p>
Drugi letnik:	
Spoznavanje trga dela in gospodarstva <ul style="list-style-type: none"> • Statistični podatki. • Gospodarski trendi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dijaki prepoznajo osnovne gospodarske trende in stanje na trgu dela. • Seznanjeni so z aktualnimi statističnimi podatki o stanju gospodarstva in brezposelnosti v regiji ter širše v svetu.
Družbena odgovornost podjetij <ul style="list-style-type: none"> • Kaj je družbena odgovornost. • Kako jo podjetja lahko uresničujejo. • Sodobni trendi na področju družbene odgovornosti. • Slovenske in mednarodne organizacije s področja družbene odgovornosti podjetij. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dijaki spoznajo, zakaj je družbena odgovornost nujna, kako smo soodvisni in katera podjetja v Sloveniji in tujini se zavzemajo za družbeno odgovornost. • Spoznajo organizacije v Sloveniji in tujini, ki povezujejo podjetja na področju družbene odgovornosti. • Spoznajo študije primerov družbeno odgovornih podjetij. <p><i>Naloga: s skupinskim delom dijaki poiščejo nagrajene dobre prakse slovenskih in/ali tujih družbeno</i></p>

	<i>odgovornih podjetij in jih predstavijo v obliki študije primera.</i>
Poslovno načrtovanje: <ul style="list-style-type: none"> • Kaj je poslovni načrt, kaj vsebuje in kako ga pripravimo? 	<ul style="list-style-type: none"> • Dijaki spoznajo osnovne sestavine poslovnega načrta in ga poskusijo tudi sami pripraviti <i>Naloga: Priprava poslovnega načrta za skupno podjetje, organizacijo (skupinsko delo).</i>
Viri financiranja: <ul style="list-style-type: none"> • Kje pridobiti vire financiranja za lastno podjetje, NVO? • Koliko stanem delodajalca? 	<ul style="list-style-type: none"> • Dijaki spoznajo, koliko stanejo delodajalca, če so pri njem zaposleni, in kje lahko kot podjetniki ali nevladniki pridobijo vire financiranja za svoje delo. <i>Naloga: Viri financiranja za našo projektno idejo (kot del poslovnega načrta dijaki pripravijo posebno poglavje s skupinskim delom na temo financiranja).</i>
Podporno okolje za razvoj podjetništva <ul style="list-style-type: none"> • Podporno okolje za razvoj podjetništva. • Podjetniško mreženje in sodelovanje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dijaki spoznajo podporno okolje za razvoj podjetništva (svetovalni podjetniški centri) in pomen podjetniškega povezovanja, sodelovanja. <i>Naloga: Dijak najde vsaj eno organizacijo iz podpornega okolja za razvoj podjetništva in jo na kratko predstavi (individualno delo).</i>
Spoznavanje podjetniške prakse <ul style="list-style-type: none"> • Vabljen predavanja različnih podjetnikov in predstavitev njihovih življenjskih in podjetniških, nevladniških izkušenj. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dijaki preko predavanj različnih vabljenih predavateljev spoznajo, kakšno je življenje podjetnikov, nevladnikov. <i>Naloga: Priprava eseja na temo izbranega podjetnika ali priprava študije primera izbranega podjetja (individualno delo).</i>
Opravljanje nekajdnevne prakse pri izbranem podjetju <ul style="list-style-type: none"> • Dogovor s podjetjem za opravljanje poskusne, prostovoljske prakse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Posameznik poišče podjetje ali nevladno organizacijo, pri • kateri lahko opravi nekajdnevno prostovoljsko prakso.

	<i>Naloga: Dijakinja/dijak pripravi poročilo o opravljeni poskusni prostovoljski praksi (individualno delo).</i>
--	--

10.7. PRILOGA - Učni načrt vsebin za predmet Državlјanska vzgoja

Predmet državljanska vzgoja je ključnega pomena za slovenski gimnazijski sistem, saj želimo oblikovati samostojne, razgledane posameznike, ki bodo aktivni državljani in dalje razvijali državo do njenih najvišjih potencialov. Velik problem med mladimi je trenutno ta, da mladi nimajo znanja o državi, kako deluje, kaj so njihove dolžnosti, zakaj je Slovenija v takšnem položaju ipd.. S tem predmetom bi dijakom neposredno podali znanje o Sloveniji spodbijali bi njihovo aktivno državlјanstvo ter jim predstavili umeščenost Slovenije v odnose z drugimi v svetovnem merilu.

Preglednica 15 - Učni načrt vsebin za predmet Državlјanska vzgoja.(vir: lasten)

PREGLED IZVAJANJA PO LETNIKIH – GLAVNE VSEBINE IN CILJI IZVAJANJA PREDMETA PO LETNIKIH	
GLAVNE VSEBINE <i>(glavne vsebine, ki jih mora dijak osvojiti v posameznem letniku)</i>	CILJI IN ŠTUDIJSKI REZULTATI <i>(kaj bodo dijaki znali v posameznem letniku)</i>
Tretji letnik:	
Država <ul style="list-style-type: none"> • Država in državlјanstvo • Suverenost 	<ul style="list-style-type: none"> • Mladi spoznajo kaj pomeni pojem države in državlјanstva • Kako država vpliva na prebivalce in svet • Zakaj je pomembno, da imamo državni sistem in zakaj je pomembno, da je urejen in kako je urejen
Pravo in pravice <ul style="list-style-type: none"> • Pomen prava, pravna država • Pomen pravic • Temeljne človekove pravice • Socialne pravice in socialna 	<ul style="list-style-type: none"> • Zakaj je pomembno, da imamo pravo • Kako so se razvijale človekove pravice • Kakšne so moje pravice in zakaj jih potrebujem • Katere so temeljne človekove pravice, katere so otrokove pravice

<p>država</p> <ul style="list-style-type: none"> • Varstvo človekovih pravic in mednarodna skupnost 	<ul style="list-style-type: none"> • Kakšne so socialne pravice in kako ustvarjajo socialno državo • Kdo varuje moje pravice in kam se lahko obrnem, če so kršene
<p>Ustavna ureditev Republike Slovenije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Predstavniški organ – parlament in zakonodajna oblast • Vlada – osrednji organ izvršilne oblasti • Državna uprava • Pravosodni sistem • Predsednik republike • Lokalna samouprava • Ustavno sodišče 	<ul style="list-style-type: none"> • kako parlament vpliva na RS in zakaj je pomemben • kaj je naloga vlade, zakaj je pomembna • kako je sestavljena državna uprava • kako je sestavljen pravosodni sistem • kaj so naloge predsednika republike • kakšne so naloge lokalne samouprave in zakaj je pomembna • kaj je ustavno sodišče in zakaj je pomembno
<p>Demokracija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razvoj demokracije • Oblike demokracije 	<ul style="list-style-type: none"> • Kako se je razvijala demokracija, kakšni do bili razlogi za njen nastanek • Kakšne oblike demokracije danes vse poznamo
<p>Volitve in politične stranke</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sistem volitev • Politične stranke • Interesne skupine 	<ul style="list-style-type: none"> • Kakšen je sistem volitev v RS? • Kakšne so trenutne politične stranke v RS in za kaj se zavzemajo • Katere interesne skupine poznamo?
<p>Mladi in država</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivno državljanstvo • Kaj lahko spremenim v državi? 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaj je aktivno državljanstvo • Kako lahko postanem aktiven državljan • Kaj lahko spremenim v državi in kakšna je vloga prebivalcev
<p>Četrti letnik:</p>	
<p>Procesi odločanja v družbi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprejemanje zakonov 	<ul style="list-style-type: none"> • Kako se sprejemajo zakoni? • Kako lahko jaz vplivam na sprejemanje

<ul style="list-style-type: none"> • Moj vpliv na sprejemanje odločitev 	<ul style="list-style-type: none"> • odločitev RS in zakone?
<p>Politična kultura</p> <ul style="list-style-type: none"> • Politika in politična kultura • Slovenska politična kultura 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaj je politika? • Kaj je politična kultura? • Kakšna je slovenska politična kultura?
<p>Ustava Republike Slovenije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kako je nastala? • Zakaj je pomembna? 	<ul style="list-style-type: none"> • Kako je nastala Ustava RS? • Kje jo lahko najdem? • Zakaj je pomembna?
<p>Socialna politika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sindikati • Socialna politika – sistemi socialnega zavarovanja • Socialna politika in zagotavljanje blaginje 	<ul style="list-style-type: none"> • Kdo so sindikati? • Zakaj so pomembni? • Kaj je socialna politika? • Kaj je socialno zavarovanje? • Zakaj je pomembna socialna politika? • Kako v Sloveniji zagotavljamo blaginjo?
<p>Gospodarstvo v državi (trg in denar)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Delovanje tržnih mehanizmov • Trg delovne sile • Upravljanje gospodarstva • Državno uravnavanje trga delovne sile • Funkcije denarja 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaj je gospodarstvo? • Kako delujejo tržni mehanizmi? • Kaj je trg delovne sile? • Kdo upravlja z gospodarstvom? • Kako država vpliva na gospodarstvo in trg delovne sile? • Kdo upravlja gospodarstvo? • Kaj so funkcije denarja?
<p>Spremembe in globalizacija sveta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Globalizacija in razlike • Nastanek in posledice globalizacije 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaj je globalizacija? • Kako je nastala globalizacija? • Kakšne so razlike globalizacije? • Kakšne so posledice globalizacije?

10.8. PRILOGA - Učni načrt vsebin predmeta Teorija znanja in kreativnost

Predmet teorija znanja in kreativnost združuje vsa znanja in področja, ki so bila navedena, kot želje po spremembi v odgovorih ankete in predlogih za spremembe RS in še niso zajeta v nobenem predmetu. Združena so v predmet, ki mladim nudi osebnostno rast in možnosti uporabe teoretičnega znanja v praktične namene in pridobivati izkušnje za življenje.

Preglednica 16 - Učni načrt vsebin predmeta Teorija znanja in kreativnost.(vir: lasten)

PREGLED IZVAJANJA PO LETNIKIH – GLAVNE VSEBINE IN CILJI IZVAJANJA PREDMETA PO LETNIKIH	
GLAVNE VSEBINE <i>(glavne vsebine, ki jih mora dijak osvojiti v posameznem letniku)</i>	CILJI IN ŠTUDIJSKI REZULTATI <i>(kaj bodo dijaki znali v posameznem letniku)</i>
Prvi letnik:	
Znanje <ul style="list-style-type: none">• Pomen znanja• Uporaba znanja	<ul style="list-style-type: none">• Znali bodo odgovoriti na vprašanje, zakaj je v življenju pomembno znanje• Razumeli bodo, zakaj je znanje v današnjih časih ključnega pomena
Jaz <ul style="list-style-type: none">• Moji interesi• Moje kompetence• Moje poslanstvo	<ul style="list-style-type: none">• Odkrivali bodo svoje interese,• njihove kompetence,• njihovo poslanstvo in zakaj so na zemlji
Odgovornost <ul style="list-style-type: none">• Kaj je odgovornost• Družbena odgovornost• Zakaj je pomembna• Kako spreminja družbo	<ul style="list-style-type: none">• Spoznali bodo, kaj je odgovornost• Kaj je veja družbene odgovornosti in zakaj je ključnega pomena za dobro in uspešno delovanje družbe• Znali bodo na primerih razložiti, kako družbena odgovornost spreminja družbo

Drugi letnik:	
Zavedanje <ul style="list-style-type: none"> • Česa se zavedam? • Zakaj je zavedanje pomembno? 	<ul style="list-style-type: none"> • Spraševali se bodo, česa se zavedajo, kaj pravzaprav je zavedanje • Zakaj je zavedanje pomembno
Kreativnost <ul style="list-style-type: none"> • Pojem kreativnosti • Metode kreativnega razmišljanja • Pomembnost 	<ul style="list-style-type: none"> • Spoznali bodo pojem kreativnosti, • Spoznali bodo metode kreativnega razmišljanja (de Bonove tehnike, Bloomova taksonomija, Carrollova piramida itd.) • Zavedli se bodo pomembnosti kreativnosti za dobro delovanje v družbi
Teoretično znanje v prakso <ul style="list-style-type: none"> • Kako pretvoriti teoretično znanje v praktično 	<ul style="list-style-type: none"> • Spoznali bodo načine, kako teoretično znanje uporabiti v praktične namene
Strategije in metode učenja <ul style="list-style-type: none"> • Alternativne strategije učenja • Sodobne in stare metode/strategije učenja 	<ul style="list-style-type: none"> • Spoznali bodo starejše in alternativne strategije učenja • in nove metode učenja
Tretji letnik:	
Vseživljenjsko učenje <ul style="list-style-type: none"> • Pojem vseživljenjskega učenja • Zakaj ga potrebujemo • Kaj lahko z njim izboljšamo 	<ul style="list-style-type: none"> • Spoznali bodo pojem vseživljenjskega učenja • Uporabili bodo že naučeno v raznih praktičnih situacijah • Spoznali bodo, kaj lahko s podjetnim in vseživljenjskim pristopom pri učenju izboljšamo v praksi
Reševanje nepredvidljivih situacij <ul style="list-style-type: none"> • Teoretično znanje, uporabljeno v praktične namene 	<ul style="list-style-type: none"> • Teoretično znanje bodo poskusili uporabiti v praktične namene
Četrty letnik:	

<p>Šolski sistemi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Namen izobraževanja • Kako lahko izboljšamo izobraževanje 	<ul style="list-style-type: none"> • Izobrazili se bodo o šolskih sistemih izobraževanja • Iskali bodo rešitve, kako lahko izboljšamo izobraževanje za pridobitev čim boljših učnih rezultatov
<p>Reševanje nepredvidljivih situacij</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teoretično znanje, uporabljeno v praktične namene 	<ul style="list-style-type: none"> • Teoretično znanje bodo uporabili v nepredvidljivih situacijah in tako spoznali, kako ga lahko prenesejo v praktično znanje